

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2012

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Andrzej Dudziak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak).....	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Katarzyna Mizerkiewicz – Rola motywu ogrodu w literaturze i malar- stwie	17
Urszula Cimoch – Starzenie się społeczeństw i jego konsekwencje.....	28
Andrzej Dudziak – Henryk Wieniawski – od legendy do konkursów	39
Bibliografie osobowe: Carlos Fuentes	51
Stefan Stuligrosz	52
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Aneta Szczepaniak-Głębocka – „Każde dziecko marzy o tym, by przy- tulić się do zwierza”.....	56
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	63
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	69
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	96
V. KRONIKA.....	99

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na IV kwartał 2012 roku. Szerszy zestaw dat na IV kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

P a ź d z i e r n i k

	X		–	Miesiąc profilaktyki raka piersi
	1 X		–	Międzynarodowy Dzień Ludzi Starszych obchodzony od 1991 r. z inicjatywy ONZ
	1 X		–	Międzynarodowy Dzień Muzyki ustanowiony z inicjatywy Międzynarodowej Rady Muzyki
	1 X		–	Międzynarodowy Dzień Lekarza obchodzony od 1984 roku
(125)	2 X	1887	–	Zm. Władysław Bentkowski, wielkopolski działacz społeczny, polityczny oraz publicysta (ur. 24 IX 1817)
(120)	2 X	1892	–	Zm. Joseph Ernest Renan, francuski historyk religii, filozof kultury i filolog orientalny (ur. 28 II 1823)
(110)	2 X	1902	–	Ur. Jerzy Zawieyski, prozaik, dramaturg, eseista, działacz polityczny (zm. 18 VI 1969)
(55)	2 X	1957	–	Polska przedłożyła Zgromadzeniu Ogólnemu ONZ projekt utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej zwany planem Rapackiego
(130)	3 X	1882	–	Ur. Karol Szymanowski, kompozytor, pianista, pedagog (zm. 29 III 1937)
(115)	3 X	1897	–	Ur. Louis Aragon, pisarz francuski, działacz polityczny (zm. 24 XII 1982)
	4 X		–	Światowy Dzień Opieki nad Zwierzętami

- (430) 4 X 1582 – Zm. św. (Wielka) Teresa z Avila (właśc. nazw. Teresa Sanchez de Cepeda y Ahumada), hiszpańska karmelitanka, mistyczka, doktor Kościoła, poetka (ur. 28 III 1515)
- (90) 4 X 1922 – Ur. Adam Hollanek, pisarz i publicysta, autor utworów fantastycznonaukowych (zm. 28 VII 1998)
- (65) 4 X 1947 – Zm. Max Planck, fizyk niemiecki (ur. 23 IV 1858)
- (55) 4 X 1957 – Wystrzelenie pierwszego sztucznego satelity Ziemi, „Sputnika – 1”
- (5) 5 X 2007 – Zm. Władysław Kopaliński (właśc. nazw. Jan Stefczyk; Jan Sterling), leksykograf, tłumacz i wydawca, autor wielu słowników (ur. 14 XI 1907)
- 6 X – Światowy Dzień Mieszkalnictwa ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych
- (125) 6 X 1887 – Ur. Corbusier Le (właśc. nazw. Charles Edouard Jeanneret-Gris), architekt, urbanista i malarz francuski pochodzenia szwajcarskiego, współtwórca puryzmu (zm. 27 VIII 1965)
- 8 X – Światowy Dzień Hospicjów i Opieki Paliatywnej
- (45) 9 X 1967 – Zm. André Maurois (właśc. nazw. Emile Herzog), pisarz francuski (ur. 26 VII 1885)
- 10 X – Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego
- (120) 10 X 1892 – Ur. Ivo Andrić, serbski powieściopisarz, nowelista i poeta, laureat Nagrody Nobla w 1961 r. (zm. 13 III 1975)
- 11 X – Dzień Pamięci Generała Pułaskiego obchodzony w USA
- (50) 11 X 1962 – Papież Jan XXIII otworzył obrady II Soboru Watykańskiego (trwał do 8 XII 1965). Uchwalono 16 dokumentów stanowiących syntezę współczesnej nauki Kościoła
- (45) 11 X 1967 – Zm. Halina Poświatowska, poetka (ur. 9 V 1935)

(520)	12 X	1492	– Odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba
	14 X		– Międzynarodowy Dzień Zmniejszania Skutków Klęsk Żywiolowych uchwalony przez ONZ
	14 X		– Światowy Dzień Normalizacji ustanowiony w 1991 r. przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO)
	14 X		– Dzień Edukacji Narodowej
(755)	14 X	1257	– Ur. Przemysław II, król Polski (zm. 8 II 1296)
	15 X		– Międzynarodowy Dzień Niewidomych – Dzień Białej Łaski uchwalony przez Europejską Unię Niewidomych w 1993 r.
(195)	15 X	1817	– Zm. Tadeusz Kościuszko, generał polski, przywódca powstania 1794 r. (ur. 4 II 1746)
	16 X		– Światowy Dzień Wyżywienia, Żywności i Walki z Głodem (obchodzony od 1981 r. z inicjatywy Światowej Organizacji ds. Wyżywienia – FAO)
	16 X		– Światowy Dzień Chleba
(105)	16 X	1907	– Ur. Roger Vailland, pisarz i dziennikarz francuski (zm. 11 V 1965)
	17 X		– Dzień Walki z Rakim ogłoszony przez prezydenta RP w 1997 r.
	17 X		– Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem
(165)	17 X	1847	– Ur. Władysław Bełza, poeta, publicysta (zm. 29 I 1913)
(15)	17 X	1997	– Weszła w życie nowa Konstytucja RP, uchwalona przez Sejm 2 IV 1997 r., podpisana przez prezydenta 16 VII 1997
	18 X		– Dzień Poczty Polskiej, Dzień Łączności
(315)	18 X	1697	– Ur. Giovanni Antonio Canal, malarz włoski, okresu baroku, pejzażysta (zm. 20 IV 1768)

- (235) 18 X 1777 – Ur. Heinrich von Kleist, dramaturg i prozaik niemiecki (zm. 21 XI 1811)
- (90) 18 X 1922 – Ur. Olgierd Terlecki, pisarz i eseista historyczny (zm. 31 XII 1986)
- (150) 19 X 1862 – Ur. Auguste Marie Louis Lumière, wraz z bratem wynalazca kinematografu (zm. 10 IV 1954)
- 20 X – Światowy Dzień Osteoporozy
- (40) 20 X 1972 – Zm. Magdalena Samozwaniec (właśc. nazw. Magdalena z Kossaków 1 voto Starzewska, 2 voto Niewidowska), pisarka, satyryczka (ur. 26 VII 1894)
- (140) 22 X 1872 – Zm. Théophile Gautier, poeta i pisarz francuski (ur. 30 VIII 1811)
- (125) 22 X 1887 – Ur. John Reed, amerykański pisarz, dziennikarz i działacz ruchu robotniczego (zm. 17 X 1920)
- (195) 23 X 1817 – Ur. Pierre Larousse, francuski pisarz, gramatyk, leksykograf i wydawca (zm. 3 I 1875)
- (100) 23 X 1912 – Ur. Aleksander Rogalski, pisarz, tłumacz, eseista, historyk literatury, publicysta, krytyk z poznańskiego środowiska literackiego (zm. 7 V 1996)
- 24 X – Światowy Dzień Informacji obchodzony z inicjatywy ONZ od 1972 r.
- 24 X – Dzień Organizacji Narodów Zjednoczonych obchodzony w rocznicę wejścia w życie Karty NZ (1945)
- (130) 24 X 1882 – Ur. Imre Kalman, kompozytor węgierski, twórca operetek (zm. 30 X 1953)
- (110) 25 X 1902 – Ur. Edward Góra, pisarz związany z Wielkopolską (zm. 19 II 1987)
- (55) 26 X 1957 – Zm. Nikos Kazantzakis, pisarz i poeta grecki (ur. 2 XII 1883)

- (5) 26 X 2007 – Zm. Jerzy Pieterkiewicz (właśc. nazw. Jerzy Pieterkiewicz), polski poeta, pisarz, tłumacz i literaturoznawca, prof. Uniwersytetu Londyńskiego (ur. 29 IX 1916)
- 27 X – Światowy Dzień Modlitwy o Pokój
- (230) 27 X 1782 – Ur. Niccolò Paganini, skrzypek i kompozytor włoski (zm. 27 V 1840)
- (130) 29 X 1882 – Ur. Jean Giraudoux, pisarz i dramaturg francuski (zm. 31 I 1944)
- 31 X – Światowy Dzień Oszczędności
- (60) 31 X 1952 – Zm. Benedykt Hertz, bajkopisarz i satyryk, autor książek dla dzieci i młodzieży (ur. 7 VI 1872)

L i s t o p a d

- 1 XI – Wszystkich Świętych – Święto Zmarłych
- (80) 1 XI 1932 – Zm. Tadeusz Makowski, malarz (ur. 29 I 1882)
- (135) 3 XI 1877 – Ur. Karol Hubert Rostworowski, pisarz, dramaturg, poeta (zm. 4 II 1938)
- (85) 3 XI 1927 – Ur. Zbigniew Cybulski, aktor teatralny i filmowy (zm. 8 I 1967)
- (215) 4 XI 1797 – Ur. Aleksandr Bestużew, pisarz i krytyk rosyjski (zm. 19 VI 1837)
- (165) 4 XI 1847 – Zm. Felix Mendelssohn-Bartholdy, niemiecki kompozytor, pianista, organista i dyrygent (ur. 3 II 1809)
- (125) 4 XI 1887 – Ur. Samuel Marszak, poeta i tłumacz rosyjski (zm. 4 VII 1964)
- (130) 5 XI 1882 – Ur. Jerzy Koller, teatrolog, krytyk literacki, historyk sztuki, związany z Wielkopolską (zm. 27 III 1970)

- (75) 5 XI 1937 – Zm. Bolesław Leśmian (właśc. nazw. Lesman), poeta polski (ur. 22 I 1877)
- (90) 6 XI 1922 – Ur. Artur Międzyrzecki, poeta, tłumacz literatury francuskiej i anglosaskiej, prezes polskiego (1991-1996) i wiceprezes światowego PEN Clubu (zm. 2 XI 1996)
- (145) 7 XI 1867 – Ur. Maria Skłodowska-Curie, uczona polska, mieszkająca we Francji, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla – z fizyki wraz z mężem Piotrem Curie w 1903 roku i z chemii w 1911 roku (zm. 4 VII 1934)
- (95) 7 XI 1917 – Wybuch rewolucji bolszewickiej (październikowej) w Rosji, w Sankt Petersburgu (Piotrogradzie)
- (95) 8 XI 1917 – Ur. Tadeusz Nowakowski, pisarz emigracyjny, dziennikarz (zm. 11 III 1996)
- (90) 8 XI 1922 – Ur. Christiaan Barnard, południowoafrykański (RPA) kardiochirurg, dokonał pierwszego przeszczepu serca u człowieka (zm. 2 IX 2001)
- 9 XI – Światowy Dzień Jakości obchodzony od 1989 r. z inicjatywy międzynarodowych organizacji ds. standaryzacji jakości
- 10 XI – Międzynarodowy Dzień Młodzieży
- (125) 10 XI 1887 – Ur. Arnold Zweig, prozaik niemiecki (zm. 26 XI 1968)
- 11 XI – Święto Niepodległości – święto narodowe, odzyskanie przez Polskę niepodległości po 123 latach niewoli
- (175) 11 XI 1837 – Ur. Artur Grottger, rysownik i malarz, autor cykli poświęconych walkom powstańczym (zm. 13 XII 1867)
- (90) 11 XI 1922 – Ur. Kurt Vonnegut, amerykański pisarz i publicysta (zm. 11 IV 2007)

- (110) 12 XI 1902 – Ur. Jan Marcin Szancer, malarz i grafik, ilustrator (zm. 21 III 1973)
- (90) 12 XI 1922 – Ur. Tadeusz Borowski, poeta, prozaik i publicysta (zm. 3 VII 1951)
- (80) 13 XI 1932 – Zm. Bolesław Krysiwicz, lekarz, działacz polityczny związany z Wielkopolską (ur. 11 IX 1862)
- 14 XI – Światowy Dzień Cukrzycy, Światowy Dzień Walki z Cukrzycą
- (105) 14 XI 1907 – Ur. Władysław Kopaliński (właśc. nazw. Jan Stefczyk; Jan Sterling), leksykograf, tłumacz i wydawca, autor wielu słowników (zm. 5 X 2007)
- (105) 14 XI 1907 – Ur. Astrid Lindgren, szwedzka pisarka, autorka książek dla dzieci i młodzieży (zm. 28 I 2002)
- 15 XI – Międzynarodowy Dzień Pisarzy Uwięzionych obchodzony z inicjatywy Światowej Federacji PEN-Clubu
- 15 XI – Dzień Walki z Paleniem Tytoniu obchodzony od 1977 roku, w trzeci czwartek listopada
- (150) 15 XI 1862 – Ur. Gerhart Hauptmann, dramaturg niemiecki, laureat Nagrody Nobla z 1912 roku (zm. 6 VI 1946)
- (55) 15 XI 1957 – Zm. Andrzej Bursa, poeta, prozaik, dramaturg, publicysta (ur. 21 III 1932)
- 16 XI – Światowy Dzień Tolerancji proklamowany przez UNESCO, obchodzony od 1996 r.
- 17 XI – Międzynarodowy Dzień Studentów obchodzony od 1941 r.
- 17 XI – Ogólnopolski Dzień bez Długów
- (95) 17 XI 1917 – Zm. August Rodin, rzeźbiarz francuski (ur. 12 XI 1840)
- 18 XI – Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach
- (225) 18 XI 1787 – Ur. Louis Jacques M. J. M. Daguerre, francuski malarz, dekorator, chemik-wynalazca (zm. 10 VII 1851)

- (90) 18 XI 1922 – Zm. Marcel Proust, pisarz francuski (ur. 10 VII 1871)
- (60) 18 XI 1952 – Zm. Paul Eluard (właśc. nazw. Eugéne Grindel), poeta francuski (ur. 14 XII 1895)
- (50) 18 XI 1962 – Zm. Niels Bohr, fizyk duński, laureat Nagrody Nobla w 1922 roku (ur. 7 X 1885)
- (70) 19 XI 1942 – Zm. Bruno Schulz, pisarz i grafik (ur. 12 VII 1892)
- 21 XI – Światowy Dzień Życzliwości (zwany też Światowym Dniem Pozdrowienia – World Halo Day) obchodzony od 1973 r.
- 21 XI – Światowy Dzień Telewizji
- (185) 22 XI 1827 – Ur. Karol Józef Teofil (starszy) Estreicher, bibliotekarz, bibliograf, historyk literatury i teatru, pochodzenia żydowskiego, wieloletni dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej (zm. 30 IX 1908)
- (170) 22 XI 1842 – Ur. Jose Maria de Heredia, poeta kubański (zm. 2 X 1905)
- (5) 22 XI 2007 – Zm. Maurice Bejart (właśc. nazw. Maurice Jean Berger), francuski tancerz i choreograf (ur. 1 I 1927)
- (85) 23 XI 1927 – Zm. Stanisław Przybyszewski, prozaik, dramaturg (ur. 7 V 1868)
- (80) 24 XI 1932 – Ur. Andrzej Kurylewicz, kompozytor, muzyk jazzowy, dyrygent (zm. 13 IV 2007)
- (25) 24 XI 1987 – Zm. Karol Bunsch, pisarz polski (ur. 22 II 1898)
- (5) 24 XI 2007 – Zm. Leokadia Serafinowicz, scenograf, reżyser, długoletni dyrektor Poznańskiego Teatru Lalki i Aktora „Marcinek” (ur. 23 II 1915)
- (450) 25 XI 1562 – Ur. Lope Felix de Vega Carpio, dramaturg hiszpański (zm. 27 VIII 1635)
- (255) 28 XI 1757 – Ur. William Blake, angielski poeta, pisarz, rytownik, malarz, drukarz i mistyk (zm. 12 VIII 1827)

- (105) 28 XI 1907 – Zm. Stanisław Wyspiański, dramaturg, poeta i malarz (ur. 15 I 1869)
- 29 XI – Dzień Podchorążego
- (180) 29 XI 1832 – Ur. Louisa May Alcott, pisarka amerykańska (zm. 6 III 1888)
- (345) 30 XI 1667 – Ur. Jonathan Swift (właśc. nazw. Isaac Bickerstaff), pisarz angielski pochodzenia irlandzkiego (zm. 19 X 1745)

G r u d z i e ń

- 1 XII – Światowy Dzień Zapobiegania AIDS ogłoszony przez WHO z inicjatywy Międzynarodowej Konferencji AIDS w Londynie 1988 r.
- (250) 2 XII 1762 – Ur. Franciszek Ksawery Dmochowski, poeta, krytyk i tłumacz (zm. 20 VI 1808)
- (140) 2 XII 1872 – Zm. Wincenty Pol, poeta romantyczny, geograf i etnograf (ur. 20 IV 1807)
- (45) 2 XII 1967 – Pierwsza w historii medycyny operacja transplantacji serca dokonana przez Christiana Barnarda w Republice Południowej Afryki
- (155) 3 XII 1857 – Ur. Joseph Conrad (właśc. nazw. Teodor Józef Konrad Korzeniowski), powieściopisarz angielski polskiego pochodzenia (zm. 3 VIII 1924)
- (75) 3 XII 1937 – Zm. Josef Attila, poeta węgierski (ur. 11 IV 1905)
- (105) 4 XII 1907 – Ur. Ksawery Pruszyński, pisarz i publicysta (zm. 13 VI 1950)
- 5 XII – Międzynarodowy Dzień Pomocy Cierpiącym (Dzień Wolontariusza) ogłoszony w 1985 r. z inicjatywy Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, obchodzony od 1986 r.

- (145) 5 XII 1867 – Ur. Józef Piłsudski, działacz niepodległościowy, mąż stanu, Naczelnik Państwa 1919-1922, marszałek Polski (zm. 12 V 1935)
- (60) 5 XII 1952 – Pierwszy po wojnie Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu
- (5) 5 XII 2007 – Zm. Andrzej Kopcewicz, twórca polskiej amerykanistyki, kierownik Zakładu Literatury Amerykańskiej UW, autor pierwszej polskiej historii literatury amerykańskiej (ur. 1934)
- (75) 7 XII 1937 – Zm. Andrzej Strug (właśc. nazw. Tadeusz Gałecki), powieściopisarz, nowelista (ur. 28 XI 1871)
- (65) 7 XII 1947 – Walny Zjazd Polskiego Związku Zachodniego w Poznaniu; określenie zadań w pracy nad rozwojem Ziemi Zachodnich
- (180) 8 XII 1832 – Ur. Björnstjerne Björnson, norweski powieściopisarz, dramaturg, poeta, publicysta i polityk, laureat Nagrody Nobla w 1903 r. (zm. 26 IV 1910)
- (420) 9 XII 1592 – Ur. Krzysztof Arciszewski, polski podróżnik i żeglarz, generał artylerii, ur. w Rogalinie (zm. IV 1656)
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka uchwalony w 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne NZ
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Ochrony Praw Dziecka
- (215) 13 XII 1797 – Ur. Heinrich Heine, poeta niemiecki (zm. 17 II 1856)
- (145) 13 XII 1867 – Zm. Artur Grottger, rysownik i malarz, autor cykli poświęconych walkom powstańczym (ur. 11 XI 1837)
- (160) 15 XII 1852 – Ur. Alexandre Becquerel, fizyk francuski, laureat Nagrody Nobla w 1903 roku (zm. 25 VIII 1908)
- (130) 16 XII 1882 – Ur. Zoltán Kodály, węgierski kompozytor, krytyk muzyczny i pedagog (zm. 6 III 1967)

- (115) 16 XII 1897 – Zm. Alphonse Daudet, powieściopisarz i dramaturg francuski (ur. 13 V 1840)
- (95) 16 XII 1917 – Ur. Arthur C. Clarke, pisarz angielski, twórca literatury science fiction (zm. 19 III 2008)
- (90) 16 XII 1922 – Zm. Gabriel Narutowicz, pierwszy prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (ur. 17 III 1865)
- (140) 17 XII 1872 – Zm. Seweryn Mielżyński, działacz społeczny i polityczny, malarz, kolekcjoner związany z Wielkopolską (ur. 11 X 1804)
- (115) 17 XII 1897 – Ur. Władysław Broniewski, poeta, tłumacz (zm. 10 II 1962)
- 18 XII – Międzynarodowy Dzień Migranta ustanowiony przez ONZ 4 grudnia 2000 roku
- (125) 19 XII 1887 – Ur. Kazimierz Tymieniecki, historyk, profesor UP i UAM (zm. 13 X 1968)
- (30) 20 XII 1982 – Zm. Artur Rubinstein, pianista światowej sławy (ur. 28 I 1887)
- (95) 21 XII 1917 – Ur. Heinrich Böll, niemiecki prozaik, laureat Nagrody Nobla w 1972 roku (zm. 16 VII 1985)
- (45) 22 XII 1967 – Zm. Jan Śpiewak, poeta i tłumacz (ur. 18 III 1908)
- (5) 22 XII 2007 – Zm. Julien Gracq (właśc. nazw. Louis Poirier), francuski powieściopisarz, eseista i krytyk (ur. 27 VII 1910)
- (155) 24 XII 1857 – Zm. Stanisław Jachowicz, poeta, bajkopisarz i pedagog (ur. 17 IV 1796)
- (30) 24 XII 1982 – Zm. Louis Aragon, pisarz francuski, działacz polityczny (ur. 3 X 1897)
- (320) 25 XII 1692 – Ur. Isaac Newton, fizyk angielski (zm. 20 III 1727)
- (35) 25 XII 1977 – Zm. Charlie Chaplin, urodzony w Anglii aktor hollywoodzki okresu kina niemego, reżyser, scenarzysta i producent filmowy, kompozytor (ur. 16 IV 1889)

- (190) 27 XII 1822 – Ur. Ludwik Pasteur, uczoney francuski, bakteriolog i chemik (zm. 28 IX 1895)
- (5) 27 XII 2007 – Zm. Jerzy Kawalerowicz, polski reżyser filmowy (ur. 19 I 1922)
- (5) 27 XII 2007 – Zm. Janusz Domagalik, polski prozaik, dziennikarz, autor słuchowisk radiowych i widowisk telewizyjnych (ur. 5 VII 1931)
- (75) 28 XII 1937 – Zm. Maurice Ravel, kompozytor francuski (ur. 7 III 1875)
- (10) 31 XII 2002 – Zm. Kazimierz Dejmek, reżyser, aktor, prezes ZASP w latach 1988-89, minister kultury i sztuki w latach 1993-1996 (ur. 17 V 1924)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Katarzyna Mizerkiewicz

ROLA MOTYWU OGRODU W LITERATURZE I MALARSTWIE

Tematy prezentacji maturalnych oparte na toposach są jednymi z najczęściej wybieranych przez maturzystów, bowiem szybko kojarzą się z konkretnymi dziełami literackimi i malarskimi. Problem jednak pojawia się w momencie, gdy trzeba wybrać konkretne teksty kultury, które będą stanowiły podstawę do omówienia problemu. Okazuje się wówczas, że utworów wykorzystujących motyw jest bardzo dużo, nie wszystkie realizują problem zawarty w temacie i koniecznie należy dokonać selekcji materiału. Podstawowym zadaniem, które pojawia się przed maturzystą, jest wskazanie w temacie czasownika bądź czasowników operacyjnych, dzięki którym będzie on mógł określić istotę zadania, jakie przed nim stoi. Najwłaściwszym kluczem jest wybór 3-4 tekstów literackich, a w przypadku tematu z korespondencji sztuk tyłu też dzieł np. literackich. Następnym problemem jest określenie problemu badawczego, czyli próba odpowiedzi na pytanie, co w danej prezentacji chcemy ukazać. W przypadku tematów opartych na toposie najlepiej udowodnić jego ponadczasowość, uniwersalizm i różne sposoby wykorzystania. Niekiedy można także wskazać mnogość sensów symbolicznych, które nałożono na dany motyw. Kiedy określona jest bibliografia podmiotowa, należy przejść do bibliografii przedmiotowej. Proponuję, aby pojawiły się w niej różne źródła np. artykuły z czasopism, monografie, pozycje naukowe, interpretacje, a także teksty czy obrazy dostępne na stronach internetowych. Oczywiście muszą być koniecznie przeczytane ponownie przed egzaminem, ponieważ rozmowa po zaprezentowaniu wystąpienia może dotyczyć także tekstów z bibliografii przedmiotu, a ich różnorodność stanowi doskonały dowód na to, że uczeń dokładnie zgłębił problem, o którym mówił podczas prezentacji.

Sposób redagowania takiej prezentacji proponuję przedstawić na przykładzie wykorzystania motywu ogrodu w literaturze i sztuce.

Na początek należy krótko omówić problem. Można np. wskazać, że topos ogrodu fascynował artystów od najdawniejszych czasów dając im możliwość różnorodnego obrazowania i wykorzystywania. Czasem przedstawiany był jako przestrzeń arkadyjska, innym razem burzono ten schemat i ukazywano teren

zniszczony, budzący strach i przerażenie. Kolejne epoki kreowały odmienne wizerunki ogrodu, co często wynikało z czasów powstania dzieła i obowiązującej w danym momencie filozofii. We wstępie do takiej prezentacji można także dokonać ustaleń terminologicznych i odwołać się na przykład do definicji słownikowej, należy jednak wówczas pamiętać, że źródło definicji powinno się znaleźć w bibliografii przedmiotowej. W takim przypadku prezentacja może zacząć się od podania krótkiej historii funkcjonowania toposu.

Hasło „ogród” oznacza w terminologii teren będący pod uprawą drzew, krzewów owocowych, warzyw, ziół użytkowych lub roślin ozdobnych. Zazwyczaj otoczony jest ogrodzeniem. Bywa urządzony z siecią drózek, niekiedy posiada urządzenia nawadniające i obiekty budowlane na przykład altanę. Ze względu na pełnioną przez nie funkcję i przeznaczenie ogrody dzielą się na rekreacyjne i produkcyjne. To z pragmatycznego i iście konsumenckiego punktu widzenia.

Warto też sięgnąć do „Słownika mitów i tradycji kultury” Władysława Kopałńskiego lub „Słownika symboli” tego samego autora, gdzie pod hasłem „ogród” znajdziemy informację, że to miejsce, które symbolizować może raj, szczęście, zbawienie, czystość, dom, schronienie, odpoczynek, świeżość, cień, porządek, życie ludzkie, płodność, urodzaj, wiosnę, radość, harmonię i refleksję. W literaturze i sztuce ogród stanowi miejsce wyjątkowe, przepelnione symboliką, marzeniami, gdzie mieszą się ludzkie losy: namiętności, miłość i zdrada, uniesienie i rozpacz. To także miejsce nostalgii za upływającym nieuchronnie czasem.

Historia literatury i kultury dowodzi jednak, że mogą stanowić także źródło niewyczerpanych możliwości twórczych. W tym zakresie działalność obejmuje także projektowanie, zakładanie, pielęgnację zieleni z wykorzystaniem zieleni oraz drobnej roślinności łączonej z elementami roślinnymi. Sztuka ogrodowa ma bardzo długie tradycje. Już w starożytności swoim pięknem zadziwiała ogrody Babilonii (m.in. Nabuchodonozora II) oraz święte gaje na tarasach zigguratów. Także w Egipcie sztuka ogrodowa pełniła funkcję praktyczną i estetyczną – rozwinięte systemy kanałów, aleje obsadzano sykomorą i palmami daktylowymi, którym nadawano przymioty boskie i tym samym ujawniały kunszt starożytnych ogrodników. W Grecji i Rzymie powstawały całe zespoły parkowo-pałacowe z fontannami, basenami, rzeźbami, gajami oraz urządzeniami wodnymi. Nawiązujący do sztuki ogrodowej starożytnych, nowożytni projektanci tworzyli równie wspaniałe ogrody francuskie. Z kolei powstające w epoce baroku aranżacje przestrzeni były symetryczne i organizowane wzdłuż głównej alejki, a drzewa i krzewy równo strzyżono. Wiek później Brytyjczycy zerwali ze sztucznością i spopularyzowali nową tendencję nawiązującą do naturalnych krajobrazów, dlatego ogrody w stylu angielskim miały charakter nastrojowo-sentymentalny, sprawiały wrażenie „dzikich” i opuszczonych, w czym pomagały detale architektoniczne na przykład ruiny, obeliski czy świątynie stylizowane na greckie.

Ogrodnicy angielscy wykorzystali naturalne warunki środowiska i ukształtowanie terenu, a zamiast płotów i parkanów pojawiły się skały, żywopłoty oraz strumienie.

Sposób rozpoczęcia wystąpienia zależy od postawionego problemu. Należy jednak zaznaczyć, że podane powyżej propozycje mają charakter projektowy i wskazują możliwe punkty wyjścia. Niezależnie jednak od głównej idei prezentacji na pewno pojawi się stwierdzenie, że motyw ogrodu na przestrzeni wieków spełniał różne funkcje nie tylko użytkowe, ale przede wszystkim rekreacyjno-estetyczne. Wiele argumentów dowodzi, że był obiektem działalności twórczej i stanowił odrębne, autonomiczne dzieło sztuki. Zarówno w literaturze jak i w malarstwie ogród pełnił bardzo ważne role. Zdarzało się również, że stanowił implikację uczuć, najwyższych wartości i stanu duszy artysty. Teksty kultury wskazują znacznie więcej takich interpretacji, w których ogród budzi pozytywne konotacje, nie należy jednak zapominać o tym, że występują także oryginalne sposoby rozumienia tego toposu i nakładają na niego skojarzenia zupełnie inne jak np. lęk, obawę, niepewność.

Uzserogowanie argumentów prezentacji jest kwestią całkowicie indywidualną. Najlepiej ukazać różnorodność blokiem np. literackim, następnie artystycznym lub na przemian podać interpretację literacką i jej artystyczną konkretyzację traktując w ten sposób następane przykłady.

Ponieważ omawiany topos występuje już w Biblii, która stanowi źródło kultury europejskiej, punktem wyjścia naszych rozważań może być Eden. Jak czytamy w Piśmie to przestrzeń zamieszkiwana przez pierwszych ludzi – Adama i Ewę, która została stworzona przez Boga w sposób przemyślany. Warto w tym miejscu powołać się na cytat, który uczeń może umieścić na plan-szy lub w prezentacji multimedialnej. Stosowne będzie przywołanie na przykład następującego fragmentu: „A zasadziwszy ogród na wschodzie, Pan Bóg umieścił tam człowieka, którego ulepił. Na rozkaz Pana Boga wyrosły z gleby wszystkie drzewa miłe z wyglądu i smaczny owoc rodzące oraz drzewo życia w środku tego ogrodu i drzewo poznania dobra i zła”. Deus Artifex – Bóg Artysta dokładnie wszystko obmyślił, zanim przystąpił do aktu tworzenia rajskiego ogrodu. Każda roślina, każde zwierzę, nawet kamień pełniły jakieś określone funkcje i miały wyznaczone zdanie. W Edenie znajdowały się wszystkie gatunki fauny i flory, przestrzeń dodatkowo upiększały strumienie, polany, łąki, gaje oraz inne elementy przyrody. Osobliwa była w nim rola człowieka. Miał doglądać i dbać o ten cudowny ogród. W zamian mógł spokojnie żyć, wieść beztroski żywot i korzystać z dobrodziejstw tego niezwykłego miejsca. Drzewa w Edenie rodziły mu dorodne owoce, którymi się żywił, a mieszkające w ich konarach ptactwo uprzyjemniało pobyt w Edenie. Było to miejsce idealne, w którym człowiek czuł się bardzo dobrze, a nigdzie potem nie doznał takiego ładu, ukojenia,

spokoju. Rajski Eden stanowi zatem wyobrażenie miejsca idealnego. Wszystkie stworzenia żyją tu szczęśliwie i zgodnie, wolne są od grzechu pierworodnego. Może także stanowić ilustracje dziewictwa i nieba.

Jedną z wielu malarskich konkretyzacji tego fragmentu Biblii jest obraz pt. „Święty gaj” Pierre’a Puvisa de Chevannes’a. Malarz ten pozostając pod wpływem renesansowych dzieł ściennych, nie nawiązując ani do awangardy, ani do akademizmu, stworzył własny, indywidualny styl. Postulował się giętką, wyraźną i wymowną arabeską, stosował stłumione jasne i harmonijne barwy. Wyróżniał się spośród innych artystów płaszczyznowością, klasyczną czystością i monumentalizmem. Artysta ten tworzył dzieła o tematyce religijnej, mitologicznej i alegorycznej. Wspomniane powyżej dzieło jest doskonałym przykładem takiej właśnie manieri malarskiej.

„Święty gaj” jest głównym obrazem z serii, do której zalicza się „Wizję antyczną”, „Wizję chrześcijańską” oraz „Rodana i Saonę”, mające być ucieleśnieniem sił i wdzięku. „Święty gaj” jest ogniwem łączącym „Wizję antyczną” z „Wizją chrześcijańską”. Całość odczytywać można jako symboliczną jedność apoteozy formy i miłości. Następnie należy zwrócić uwagę słuchaczy-egzaminatorów na obraz, którego kopię może uczeń zaprezentować w prezentacji multimedialnej lub na planszy, trudno bowiem omawiać obraz nie odwołując się do wizualnego przedstawienia płótna. Omawiając należy zwrócić uwagę na to, że obraz przedstawia muzy, które przebywają w okolicy greckiej świątyni Pindos. Postaci te spacerują po bujnych, ukwieconych łąkach położonych na wzgórzach i po oliwnych gajach. Widoczne na płótnie dzieci, które im towarzyszą jak widać zrywają kwiaty i liście wawrzynu. Dwie z nich – Euterpe i Talia, czyli opiekunki muzyki i komedii unoszą się jakby płynęły w powietrzu niczym anioły. Pierre Puvis de Chevannes wykorzystał podobny zabieg kompozycyjny w innych swoich dziełach, m.in. w obrazie pt. „Sen”. Jeśli chodzi o kolorystykę to w „Świętym gaju” użył barw pastelowych, chłodnych. Oto możemy obserwować: błękitne góry czy zielony gaj. Dla kontrastu została użyta złociście błyszcząca woda i prawie bezcielesne postacie ludzkie. Artyście udało się stworzyć na tym płótnie idealny, wyśniony świat – miejsce będące natchnieniem dla marzeń i sztuki. Wszystkie obrazy tego cyklu świadczą o ideale malarza opartym na harmonii. Wspomniane wyżej płótna są najbardziej lirycznymi kompozycjami tego malarza. Pierre Puvis de Chevannes jako melancholik stworzył własny styl – połączył impresjonizm z klasycyzmem, monumentalizm z powagą, stał się tym samym autorytetem dla tak wielkich artystów jak Gauguin i syntetyści.

Stworzony i ukazany przez de Chevannes’a „Święty gaj” przypomina raj, miejsce szczęścia i rozkoszy. Z pewnością widać, że Eden także w tym przypadku wzbudza tylko pozytywne odczucia.

Jeszcze jednym przykładem biblijnym, do którego mogą się odnieść uczniowie opcjonalnie, jest ukazujący zupełnie odmienny przykład prezentujący sens toposu ogrodu zwanego ogrodem bólu, zwany ogrodem Oliwnym czy też Ogrórcem. W tym wypadku Nowy Testament podaje zupełnie inne funkcjonowanie tego motywu. To miejsce modlitwy i cierpienia Jezusa w przeddzień męki. Towarzyszyli mu wówczas uczniowie, ale posnęli. Według tradycji chrześcijańskiej Chrystus cierpiał tam tak długo, że na jego czoło wystąpił krwawy pot. O chwili tej mówią też liczne pieśni wielkopostne, a scenę tę ukazują także różne dzieła malarskie.

Odwołując się do dzieł z tego zakresu stosowne jest odniesienie się do tekstów nie tylko z podstawowego kanonu lektur. Wielu uczniom z tym toposem skojarzy się jednoznacznie książka „Tajemniczy ogród” Frances Hodgson Burnett. W utworze tym przedstawiona została historia zamkniętego zagajnika, czyli tytułowego „Tajemniczego ogrodu”. Zainteresowanie głównej bohaterki utworu Mary ogrodem zostało wzbudzone szczerą rozmową ze służącą Martha. Dziewczynka dowiedziała się, że pan Craven nienawidzi ogrodu, który zamknął na klucz z powodu śmierci pani uderzonej konarem drzewa w głowę. Pierwsze spotkanie Mary z zagajnikiem nastąpiło wtedy, gdy służąca wyszła z domu. Bohaterka wybiegła wówczas na dwór i udała się do owego tajemniczego miejsca. Okrążyła fontannę kilka razy, a miejsce to wywarło na niej tak silne wrażenie, że Mary w uniesieniu miała ochotę położyć się na jednym z obłoków. Uległa atmosferze miejsca, a dodatkowo zainteresowała ją piękna budząca się do życia przyroda. Ogród pobudził jej zainteresowanie. Chciała wiedzieć wszystko o kwiatach i innych roślinach znajdujących się w owym magicznym miejscu. Mary zupełnie inaczej zaczęła odbierać świat. Rozmawiała m.in. z ogrodnikiem Benem, aby dowiedzieć się wszystkiego o kwiatach, miejscu zamieszkania gila. Okazało się, że miejsce, w którym mieszka mały ptaszek jest bardzo zaniedbane, ponieważ nie było pielęgnowane od dziesięciu lat. Wówczas Mary skojarzyła, że jest to ten sam ogród, o którym opowiadała jej służąca Martha. Do ogrodu jednak należało wejść przez starą furtkę, która była zamknięta na klucz. Tu przybył jej z pomocą gil. Zaprowadził Mary do miejsca, gdzie w świeżej glebie znalazła zardzewiałe kółko – okazało się, że to właśnie ów klucz. Odtąd jej celem było dostanie się do ogrodu. Ta niezwykła przestrzeń bardzo zmieniła dziewczynkę. Częściej od śmierci rodziców się uśmiechała, więcej jadła i była mniej kapryśna. Niezwykłym momentem była chwila, kiedy panna Lennox idąc wzdłuż muru za wskazaniem gila, pod wpływem silnego porywu wiatru odsłaniającego bluszcz, otworzyła wejście do ogrodu i weszła do środka. Odtąd razem z zaprzyjaźnionym Dickiem i synem pana Cravena – Collinem spędzała tam całe dni. I to właśnie tam, w na pozór wymarłym miejscu, zaczęli wspólnie dbać o ich świat. Razem pielęgnowali rośliny, wyrwali

chwasty i trawę, sadzili kwiaty i krzewy. Ogród w tej lekturze pojawia się także w przestrzeni nieco mistycznej. Otóż pan Archibald miał sen, w którym jego żona znalazła się w ogrodzie i cieszyła się z widoku pięknej przyrody. Wtedy zaczął się zastanawiać, czy zamknięcie ogrodu było dobrym krokiem działania. Mijał czas a podczas wiosny i lata ogród zmienił się nie do poznania – stał się barwny, zadbany i rozkwitał pięknymi kwiatami. Stał się też swoistą nagrodą dla dzieci, które biegały i bawiły się w nim beztrudnie, były szczęśliwe i wesole. Pan Craven odkrył tajemnicę ogrodu dopiero jesienią. Gdy szukał swego syna, skierował się w kierunku ogrodu, gdzie Collin często przebywał. Nie mógł go znaleźć, dlatego udał się w stronę tajemniczego miejsca. Za jego murem usłyszał śmiechy dzieci. Nie mógł uwierzyć własnym oczom, gdy zobaczył syna, który nie poruszał się już na wózku inwalidzkim. Collin wprowadził ojca do ogrodu. O magii tego miejsca może świadczyć cytat: „Było to miejsce pełne jesiennych uroków, pełne złota, purpury, fioleto i szkarłatu, a wszędzie kwitły snopy lilii białych i białopurpurowych. (...) Późne, jesiennie róże pięły się, zwieszały i czepiały, a promienie słońca czyniły odbłask pożółkłych liści jeszcze bardziej złocistym”. Widok tak pięknego ogrodu wpłynął także oczyszczająco na pana Cravena, który nie mógł opanować ze szczęścia łez”.

Można zatem stwierdzić, że topos ogrodu w omówionym utworze literackim pełnił funkcję oczyszczającą, uzdrawiającą i uszczęśliwiającą człowieka. W zależności od stanu fizycznego i duchowego bohatera czy pory roku budzi różne emocje. Ogród w tym przypadku jest zatem symbolem przemiany: od zmartwychwstania do rozkwitu i pełni szczęścia. Odzwierciedlał zatem także stan duszy i zdrowia bohaterów „Tajemniczego ogrodu”.

Bardzo podobne emocje i nastroje wzbudza niezwykle obraz Józefa Mehoffera pt. „Dziwny ogród”. Płótno to uchodzi za najbardziej zagadkowe pod względem symboliki kompozycji tego malarza. Kolorystyczne płótno jest syntezą barw zielonych, żółtych i szafirowych. Oto widać, że w owocowej alei, wsparta o gałąź jabłoni stoi kobieta – prawdopodobnie żona artysty, Jadwiga z Janakowskich. Ubrana jest w długą, granatową suknię i duży, rozłożysty kapelusz. Jej postać stanowi uosobienie miłości i macierzyństwa. Niezwykłym elementem obrazu jest unosząca się nad kobietą olbrzymia, złota ważka, która burzy nieco sielską wymowę obrazu. Staje się ona intrygującym obiektem, będącym zapowiedzią bliżej nieokreślonego niebezpieczeństwa, śmierci i przemijania. Kolejnym elementem kompozycyjnym, na który koniecznie należy zwrócić uwagę, jest postać dziecka, które stanowić może przewodnika po zczarowanym ogrodzie. W rękę trzyma gałązki kwitnących malw. Historycy sztuki wskazują na prawdopodobieństwo, że jest to syn artysty. Na dalszym planie widać jeszcze jedną kobietę ubraną w czerwono-białą suknię, to z kolei matka artysty. W takim ujęciu ogród to przestrzeń życia, a kolejne postaci stanowią

alegorię poszczególnych faz życia człowieka. Sad będący tłem obrazu wyraźnie składa się z drzew jabłoni, przez które przewija się wąż upleciony z barwnych kwiatów. Nie należy go jednak odczytywać w kontekście biblijnego symbolu zła i szatana, a jedynie bujności i rozkwitu natury. Można zatem uważać, że na obrazie przedstawiono naturę w porze jesiennej.

Mehoffer jako malarz młodopolski stosował technikę impresjonizmu i symbolizmu. Mistrzowsko potrafił zespolić bogactwo wdzięcznych i nasyconych barw. Idealnie zastosował zmienność światła i barw np. słoneczne refleksy zmieniające się w złociste plamy na murawie i pniach drzew. W harmonijną całość łączył porządek ludzki z porządkiem natury. Obraz „Dziwny ogród” jest subtelnym wyznaniem dla żony artysty, hołdem dla współtowarzyszki życia, która często stawiała się natchnieniem dla twórcy. Artysta przekazuje odbiorcy jak ma żyć, jakie cele trzeba przyjąć, aby osiągnąć szczęście. Podobnie jak w przypadku „Tajemniczego ogrodu” dzieło jest symbolem rozkwitu, przemiany i przemijania.

Kontynuując rozważania na temat funkcji toposu ogrodu można pozostać w tym samym czasie historycznoliterackim i powołać się na wybrany utwór z literatury pięknej. Tekstem, który wykorzystuje ten motyw, jednak traktuje go w sposób zupełnie odmienny jest liryk Leopolda Staffa pt. „Deszcz jesienny”. W utworze mamy do czynienia z typowo dekadencją charakterem pejzażu, dlatego zaliczany jest do liryki refleksyjno-pejzażowej. Charakterystyczna jest także jego kompozycja, otóż całość składa się z siedmiu części tzn. z trzech strof, które na przemian oddzielone są monotonnym refrenem. Nastrój, jaki buduje ta jednostajność powtarzających się strof oddaje nastrój jesiennego deszczu, a rytmiczność i charakterystyczna melodia odzwierciedla szum deszczu. Efekty dźwiękowe zostały wzmożone poprzez zastosowanie licznych eufonii, opartych przede wszystkim na powtarzalności głosek „sz”, „cz”, „dz”, „dź”, „s”, „c”. Z kolei użyte w utworze onomatopeje np. „dzwoni”, „szumi”, „pluszcze”, spowalniają tempo mocno zrytmizowanego wiersza. Poza warstwą artystyczną wiersz jest niezwykle w swoim obrazowaniu. Każda kolejna strofa ukazuje inny obraz, wśród których pojawiają się „snów mary”, które „szukają ustronia na ciche swe groby (...)”. Dalej odbiorca widzi jak „w dal idą na smutek i życie tułacze”. Przedstawiony pejzaż jest ponury, jałowy, snują się w nim tajemnicze postaci odziane w łachmany. Dalej widać chmurną, ponurą piaszczystą pustynię – miejsce wyraźnie nieprzychylne człowiekowi. Kolejny obraz przedstawia jakiś pogrzeb i pożar, w którym ginęły dzieci. Wszystkie te sceny prezentowane są niezwykle subiektywnie i emocjonalnie, co podkreśla stan podmiotu lirycznego, który jest zagubiony, nie może przypomnieć sobie, czyje odejście stało się dla niego źródłem tak wielkiej tragedii. Po tych obrazach i refleksjach wprowadza Staff do swojego wiersza motyw ogrodu. Sposób

wykorzystania jest dla czytelnika o tyle szokujący, że nie ma w nim ani jednego elementu znanego z dotychczasowych tekstów kultury. Czytając ostatnią strofę odbiorca widzi zupełnie inny pejzaż, jest to ogród, przez który przeszedł szatan. Jak wygląda ta przestrzeń? Tekst podaje następujący opis:

„Przez ogród mój szatan szedł smutny śmiertelnie
I zmienił go w straszną, okropną pustelnię...
Z ponurym, na piersi zwieszonym szedł czołem
I kwiaty kwitnące przysypał popiołem,
Trawniki zarzucił bryłami kamienia
I posiał szął trwogi i śmierć przerażenia...
Aż, strwożon swym dziełem, brzemieniem ołowiu
Położył się na tym kamiennym pustkowiu,
By w piersi łkające przytłumić rozpacze,
I smutków potwornych płomienne łzy płacze...”

W tak pojowanym ogrodzie=życiu szatan staje się towarzyszem człowieka w nieszczęściu.

Całość tekstu jest przepelniona dekadencją i poczuciem bezsensu egzystencji, nihilizmem, przekonaniem o zbliżającym się końcu życia, żalem i smutkiem. Opisując ogród poeta zastosował szereg środków impresjonistycznego obrazowania, dzięki czemu wszystko jest szare, ponure, zamglone, co dodatkowo potęguje nastrój pesymizmu. Przedstawił zatem świat pogrążony w apatii, marazmie, nieprzyjazny człowiekowi, którym przerażony jest nawet szatan.

Bardzo podobny w swojej wymowie jest obraz Hieronima Boscha pt. „Ogród ziemskich rozkoszy”. Twórca tego dzieła wykazał się wręcz nieokiełznaną wyobraźnią, co stanowi najmocniejszą i najbardziej swoistą cechę charakterystyczną jego sztuki. Bosch bowiem tworzył świat rodem ze snu i halucynacji, co widoczne jest w każdym jego dziele. Przesłaniem tego malarza było raczej zamyślenie nad ludzkim losem oraz ostrzeżenie przed konsekwencjami naszego postępowania. Jego twórczość uznana została za ponadczasową. Współcześni jemu twierdzili, że stał się posłuszny formom średniowiecza, inni zaś, że jest człowiekiem nowych czasów ze względu na swobodę i niezależność wypowiedzi. Boscha uważa się za prekursora surrealizmu, mimo że od tego nurtu dzieliło go prawie pół tysiąclecie.

W kontekście omawianego tematu proponuję przyrzeć się części trzeciej tryptyku „Ogród ziemskich rozkoszy”. Przedstawia obraz piekła i jest świadectwem niezwyklej wyobraźni, z czego był znany Bosch, zwany także mistrzem makabry. Na obrazie dominują barwy ciemne rozświetlane ogniem i płomieniami. Tłem tej części są palące się domy i ludzie, którzy są bombardowani jakby deszczem ognia, próbują uciekać przed zagładą do różnych

dziwnych miejsc, m.in. kryją się w dziurawych dzbanach wiszących na sęku, co symbolicznie odczytuje się jako znak szatana. Widoczna jest tarcza podobna do kapelusza znajdująca się na urwanej ludzkiej głowie. Wielkie uszy przygniatające człowieka mogą sugerować, że ludzkiej makabrze towarzyszą piekielne dźwięki dla uszu człowieka nie do zniesienia. Kolejnym elementem rzucającym się w oczy jest wielki nóż, który symbolizuje nieuchronną śmierć i brak możliwości ucieczki przed zagładą. Na pierwszym planie przedstawione zostały, z zachowaniem wszelkich szczegółów, sceny cierpienia i poniżenia. Wielkie instrumenty prawdopodobnie są źródłem szatańskiej muzyki. Niewątpliwie w tym „ogrodzie” słychać jęki i wołania o pomoc. Na tronie siedzi nieludzka postać. Potępieni i nadzy ludzie – rozpustnicy, giną w różny sposób – od dźwięków, dzid, noży, ognia, mogą być także ukrzyżowani. Obraz tej części „Ogrodu ziemskich rozkoszy” budzi skojarzenia z dantejskim piekłem. Przestrzeń jest bowiem podzielona na kręgi, przedzielają je rzeki, a próba ucieczki jest niemożliwa. Przechodząc w głąb owego „ogrodu” człowiek staje się bliższy jądra ciemności, tortur, męczarni i jego byt staje się coraz bardziej tragiczny. Obraz Hieronima Boscha jest tragicznym odzwierciedleniem prawdziwego piekła, czyli ogrodu zniszczenia i śmierci. Wzbudza strach i obrzydzenie przed złymi czynkami oraz trwogę o własną przyszłość.

Motyw ogrodu niewątpliwie występuje także w dziełach współczesnych i nabiera jeszcze innego znaczenia. Tekstem, który także warto przytoczyć jest utwór Czesława Miłosza pt. „Piosenka o końcu świata”. Utwór na pozór prosty, łatwy i przyjemny zawiera bardzo głęboką myśl filozoficzną, która ukazana została dzięki zastosowaniu toposu ogrodu. Już w pierwszych wersach widzimy prostotę i sielankowość sytuacji, która ma miejsce w ogrodzie:

„Pszczola krąży nad kwiatem nasturcji,
Rybak naprawia błyszczącą sieć”.

Następujące po sobie obrazy budujące przestrzeń na pozór nie mają ze sobą nic wspólnego np. wróble na rynnie i wąż ze złotą skórą. Podobnie wygląda sytuacja w strofie drugiej. Kolejne postaci to kobiety z parasolkami, marynarze na łodzi, pijak, sprzedawca drzewa – nic ich nie łączy.

Po głębszym zastanowieniu można jednak zauważyć pewne cechy łączące poszczególne obrazy. Są oni pierwszoplanowymi postaciami, a w dodatku wszystkie współtworzą pogodny nastrój, bowiem są elementami spokojnego, harmonijnego i barwnego życia. Bohaterowie wykonują charakterystyczne dla siebie czynności np. pszczoła i rybak pracują, sprzedawca głośno zachęca do kupna jego towaru, a staruszek spokojnie przewiązuje pomidory. Zatem świat przedstawiony w wierszu to niczym niezmacony, spokojny i harmonijny ogród, w którym wszystko toczy się tak, jak powinno. Jak ma się do tego nieco przewrotny tytuł wiersza? Początek dwóch pierwszych strof nijak nie odpowiada

dalszej ich treści, dlatego powstaje tutaj wyraźny kontrast. Piękny świat wykreowany na wzór ogrodu ukazuje ważną filozoficzną myśl: otóż koniec świata staje się, dzieje się tu i teraz, w każdym momencie, kiedy każdy z bohaterów wykonuje swoje typowe czynności, jednak żadne z nich nie jest tego świadome. Anaforyczne powtarzanie „dopóki” podkreśla, że tak długo, jak długo będzie toczył się ustalony porządek życia ludzi, nie dotrze do nich ta myśl, że ich życie i świat się po woli kończą. Spośród bohaterów wyróżnia się staruszek, który wypowiada jakby prorocze zdanie „Innego końca świata nie będzie”. Tylko on wie, że to „staje się już”, ponieważ ma świadomość zbliżającej się śmierci. Miłosz przekazuje bardzo ważną ideę, otóż należy żyć ze świadomością kresu naszego bytowania, a jednocześnie nie bać się momentu, gdy on nadejdzie. Zastosowany w utworze topos ogrodu posłużył zbudowaniu nastroju i szczególnie filozoficznej wymowie, która ma sens głęboko egzystencjalny.

Przedstawione w powyższym omówieniu dzieła odwołujące się w swojej konstrukcji i wymowie do toposu ogrodu ukazują, że motyw ten miał i ma bardzo szerokie zastosowanie. Różne jego ujęcia w literaturze i sztuce wskazują na uniwersalność toposu, który może wywoływać skrajne emocje. Ogród ogrodu-raju, przedstawia szczęście, dobrobyt i beztroskę, ogród ziemski z kolei odnosi się do przemijania, zniszczenia i skrajnych emocji. Ogród w lirykach stanowił dla poetów pretekst do wyrażenia pewnej filozofii życia, która w dużej mierze podyktowana została przez czasy, kiedy utwory powstawały. Wybrane teksty pochodzą z różnych epok i to jest chyba najlepszy dowód na to, że motyw ogrodu był i jest popularnym toposem, który poprzez swoją dosłowną i symboliczną wymowę pozostawia twórcom wiele możliwości interpretacyjnych i pozwala na szerokie zastosowanie.

Prezentację warto zakończyć cytatem, który stanowiłby swoistą klamrę kompozycyjną. Proponuję na przykład fragment tekstu Jonasza Kofty „Pamiętajcie o ogrodach”.

„Pamiętajcie o ogrodach
Przecież stamtąd przyszliście
W żar epoki użyczą wam chłodu
Tylko drzewa, tylko liście”

Przedstawione powyżej utwory stanowią jedynie propozycję i mają charakter pewnego modelu. Przygotowując się do prezentacji każdy uczeń musi pamiętać, że ma do dyspozycji zaledwie 15 minut i to on musi dokonać przemyślanej selekcji literatury podmiotu i wyboru literatury przedmiotu, która będzie odpowiadała tezie badawczej postawionej we wstępie prezentacji.

PRZYKŁAD BIBLIOGRAFII
PREZENTACJI MATURALNEJ

Literatura podmiotu

Literatura

1. BURNETT F.H., *Tajemniczy ogród*, Wrocław 2005.
2. *BIBLIA*, Poznań 1996, s. 24-26.
3. KOFTA J., *Pamiętajcie o ogrodach*, www.tekstowo.pl/jonasz_kofta/pamietajcie_o_ogrodach
4. MIŁOŚCZ Cz., *Piosenka o końcu świata*, [w tegoż:] *Wiersze wybrane*, Kraków 2011, s. 206.
5. STAFF L., *Deszcz jesienny*, [w:] *Antologia poezji polskiej*, Katowice 2009, s. 707.

Netografia

Malarstwo

1. BOSCH H., *Ogród ziemskich rozkoszy*, [w:] Kowalczykowska A. *Arcydzieła malarstwa*, Warszawa 2002, s. 7.
2. CHEVANNES P., *Święty gaj*, www.historiasztuki.com.pl/symbolizm
3. MEHOFFER J., *Dziwny ogród*, www.culture.pl/image/image_gallery

Literatura przedmiotu

1. BOCZKOWSKA A., *Hieronim Bosch. Astrologiczna wymowa jego dzieł*, Wrocław 1977.
2. DUNAJ B., *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1999, s. 412.
3. HUTNIKIEWICZ A., *Młoda Polska*, Warszawa 2008, s. 124-138.
4. JANKOWIAK-KONIK B., *Leksykon malarstwa*, Poznań 2009.
5. KĘPIŃSKI Z. *Impresjonizm polski*, Warszawa 1961.
6. KOPALIŃSKI W., *Słownik mitów i tradycji kultury*, Warszawa 2003, s. 865-866.
7. KOWALCZYKOWA A., *Arcydzieła malarstwa. Interpretacje*, Warszawa 2006.
8. NOSOWSKA D., *Słownik motywów literackich*, Bielsko-Biała 2004, s. 312-314.
9. PUCIATA-PAWŁOWSKA J., *Józef Mehoffer*, Wrocław 1969.

Urszula Cimoch

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTW I JEGO KONSEKWENCJE

Jednym z wyzwań, przed jakim stoi świat, a w szczególności Europa i Azja Wschodnia, jest starzenie się populacji, czyli wzrost liczby osób starych w stosunku do ludzi młodych. Taki trend ma swoje konsekwencje dla gospodarki krajów. Starsze społeczeństwo oznacza nie tylko mniejszą siłę roboczą i spadek PKB, ale również wzrost osób pobierających świadczenia emerytalne. Podstawą systemu emerytalnego jest tzw. umowa międzypokoleniowa, czyli założenie, że młodsze pokolenia finansują emerytury starszych. Ten system poprawnie funkcjonuje, pod warunkiem utrzymywania się przynajmniej stałej liczby ludności. Kiedy ten warunek nie jest spełniany, wówczas brakuje pieniędzy na wypłacanie emerytur. W tym kontekście tak ważne jest dbanie o wzrost liczby urodzeń dzieci.

Największy sukces we wprowadzaniu zmian demograficznych osiągnęły te kraje, które wspomagały kobiety w zachowaniu pracy oraz zapewniły kobietom tanią i wszechstronną opiekę nad dziećmi. Mała liczba urodzeń, to nie jedyna przyczyna starzenia się społeczeństw, jest nią również wydłużanie się średniego wieku życia. Dla Unii Europejskiej wynosi prawie 79 (76 dla mężczyzn i 82 dla kobiet). W Polsce mężczyzna żyje teraz 72 lata, kobieta o prawie 9 lat dłużej (dane z 2010 r.). Dlatego rząd nakłania ludzi do dłuższej pracy i późniejszego przechodzenia na emeryturę. Polskie władze zdecydowały się na zrównanie wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn oraz podwyższenie go do 67. roku życia. Niestety jest to jedynie środek doraźny i nie wystarczy, aby uzdrowić finansowanie systemu.

Podwyższenie wieku emerytalnego budzi obawy ludzi o to, czy będą dla nich miejsca pracy. Kraje europejskie, aby załagodzić wdrażanie reform wprowadzają specjalne rozwiązania, np. Holandia zwolniła pracodawców z obowiązku płacenia składki na ubezpieczenie rentowe, jeśli zatrudnią osobę powyżej 50 roku życia; Belgia zadbała o to, aby przejście na emeryturę odbywało się stopniowo – osoby starsze mogą elastycznie ustalać liczbę godzin pracy.

Nasze państwo będzie coraz bardziej atrakcyjnym krajem dla imigrantów, szczególnie dla obywateli krajów spoza Unii Europejskiej. Z powodu niżu demograficznego jest coraz mniej dzieci w szkołach oraz mniej stanowisk pracy dla

nauczycieli. W tym roku planuje się zlikwidować nawet 800 szkół. Pojawia się potrzeba uzupełniania oraz nabywania nowych kwalifikacji przez pracowników. Państwo może w tym pomóc organizując kursy stacjonarne oraz e-learningowe, szczególnie te dopasowane do możliwości i potrzeb osób starszych. Konieczna jest szersza dyskusja na temat zapobiegania wykluczeniu seniorów oraz ich dyskryminacji w społeczeństwie.

Wiele osób wróży bankructwo zachodnich systemów emerytalnych w ciągu 30-50 lat, jeśli nie zmieni się sytuacja związana ze zwiększeniem liczby urodzeń i podniesieniem wieku emerytalnego. Rozpad systemu może radykalnie zmienić rolę państwa i zwrócić uwagę ludzi na potomstwo, które nie będzie traktowane jak koszt, a raczej inwestycja w przyszłość.

Zestawienie bibliograficzne przygotowane na Europejski Rok Ludzi Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej zawiera pozycje zwarte (od 1990 r.) i artykuły (od 2005 r.). Oprócz opracowań ogólnych bibliografia składa się z części dotyczących: struktury demograficznej społeczeństw, konsekwencji gospodarczych, systemów emerytalnych, zatrudnienia i edukacji.

1. Opracowania ogólne

Świat

a. Pozycje zwarte

1. LUDZIE starzy i starość w polityce społecznej / Barbara Szatur-Jaworska; Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego. – Warszawa : „Aspra-Jr”, 2000. – 200 s.
Bibliogr.
2. OSOBY sędziwe w Polsce i w krajach Unii Europejskiej : przeszłość, teraźniejszość, przyszłość / Piotr Szukalski. – Łódź : Wydaw. UŁ, 2004. – 32 s. : tab. – (Prace Instytutu Ekonometrii i Statystyki Uniwersytetu Łódzkiego; 142)
Bibliogr. s. 31-32.
3. POTRZEBY zdrowotne ludzi starszych / Gill Garrett. – Warszawa : Państw. Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1990. – 161 s. : il.
Bibliogr. przy rozdz.
4. PROBLEMY starzenia się społeczeństwa : teoria i praktyka : perspektywa polska i brytyjska / red. nauk. Mirosław Jerzy Jarosz, Anna Włoszczak-Szubzda, Wiesław Kowalski; [Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie]. – Lublin : Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe Wyższej

Szkoły Ekonomii i Innowacji, 2011. – 236 s. : il. – (Monografie Wydziału Pedagogiki i Psychologii Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie)

Bibliogr. przy pracach.

5. PROCES starzenia się ludności – potrzeby i wyzwania : I Kongres Demograficzny w Polsce : sesja problemowa, Łódź 6-7 czerwca 2002 r. T. 2 B / red. Jerzy T. Kowaleski, Piotr Szukalski; Zakład Demografii Uniwersytetu Łódzkiego. – Łódź : „Biblioteka”, 2002. – 311 s. : il.

Bibliogr. przy ref.

6. STARZENIE się populacji wyzwaniem dla polityki społecznej : materiały konferencyjne : konferencje: „Rozwiązywanie problemów osób starszych – polskie i europejskie systemy wsparcia” 11 czerwca 2002 r., „Sytuacja osób starszych w Polsce w przeddzień wejścia do Unii Europejskiej” 29 listopada 2002 r. / [red. Małgorzata Szlązak; Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie]. – Kraków : Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, 2003. – 62 s. : il.

b. Artykuły

1. AZJA zapadła na chorobę bogatych: starość / Piotr Czarnowski // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2011, nr 19, dod. Magazyn, s. m9
2. EMERYTURA hi-tech : maszyny zamiast emigrantów / Blaine Harden // *Forum*. – 2008, nr 4, s. 39-41
3. FRANCJA – Polska: 2,07 do 1,25 / Cezary Mech // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2007, nr 22, s. 5
Spadek współczynnika dzietności w Polsce.
4. KRAJ przekwitającej wiśni : jak ubywa Japończyków // *Forum*. – 2010, nr 3, s. 30-31
5. PIEKŁO życia wiecznego / Olaf Szewczyk // *Przekrój*. – 2011, nr 44, s. 6-9
6. PROBLEMY ponowoczesnego świata / Andrzej Soliński // *Dziś*. – 2008, nr 12, s. 147-151
7. RECEPТА na pogłębienie kryzysu / Anna Wiejak // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 38, s. 1, 9
8. RODZINA czy alternatywa / Olga Doleśniak-Harczuk // *Gaz. Polska*. – 2008, nr 3, s. 13
9. SPOŁECZEŃSTWO sieci / Manuel Castells. – *Fragm. książki* // *Gaz. Wybor.* – 2007 nr 228, s. 24

10. STARZENIE się ludności jako wyzwanie dla polityki zdrowotnej / Marek Bryła, Irena Maniecka-Bryła. – Bibliogr. // *Polityka Społeczna*. – 2009, nr 8, s. 14-17
11. SUMARYCZNE miary stanu zdrowia populacji / Wiktoria Wróblewska. – Bibliogr. // *Studia Demograficzne*. – 2008, nr 1/2, s. 3-53
12. ŚWIAT w pułapce starości : nawet Chiny nie będą młode / Ted. C. Fishman. – Fragm. książki „Shock of Gray” // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 265, s. 24-25
13. „UPADEK rodziny wstrząsa Europą” / Jerzy Bajda. – Bibliogr. // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2007, nr 134, s. 8-9
Dot. „Raportu na temat ewolucji rodziny w Europie – 2007” opublikowanego przez Europejski Instytut Polityki Rodzinnej.

Polska

a. Pozycje zwarte

1. ASPEKTY medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce / red. Małgorzata Mossakowska, Andrzej Więcek, Piotr Błędowski. – Poznań : Termedia Wydawnictwa Medyczne, 2012. – 596 s. : il.
Bibliogr. przy rozdz.
2. BIBLIOTEKI wobec potrzeb starzejącego się społeczeństwa : konferencja w Bydgoszczy, 18-20.IX.2006 : materiały konferencyjne / [Polski Związek Niewidomych. Biblioteka Centralna]. – Warszawa : Polski Związek Niewidomych. Biblioteka Centralna, [2006]. – 141 s. : il.
Bibliogr. przy niektórych ref.
3. LUDZIE starsi w rodzinie i społeczeństwie / pod red. Jolanty Kurkiewicz; [aut. Stanisław Maciej Kot i in.]. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, 2007. – 225 s. : il.
Bibliogr. s. 211-218.
4. NASZE starzejące się społeczeństwo : nadzieje i zagrożenia : praca zbiorowa / pod red. Jerzego T. Kowaleskiego i Piotra Szukalskiego; Zakład Demografii Uniwersytetu Łódzkiego. – Łódź : Wydaw. UŁ, 2004. – 456 s. : il.
Bibliogr. przy pracach.
5. O SYTUACJI ludzi starszych / pod red. Józefiny Hrynkiewicz; Rządowa Rada Ludnościowa. – Warszawa : Rządowa Rada Ludnościowa : [Zakład Wydawnictw Statystycznych], 2012. – 208 s. : il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM)

6. POLSKA a Europa : procesy demograficzne u progu XXI wieku : proces starzenia się ludności Polski i jego społeczne konsekwencje : praca zbiorowa. T. 2A / pod red. Lucyny Frąckiewicz; Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej. – Katowice : „Śląsk”, 2002. – 164 s. : il.

Bibliogr.

7. POLSKA w obliczu starzenia się społeczeństwa : diagnoza i program działania / Polska Akademia Nauk. Kancelaria PAN, Komitet „Prognoz Polska 2000 Plus”. – Warszawa : Komitet „Prognoz Polska 2000 Plus” przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk : Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, 2008. – 243 s. : il.

Bibliogr. przy niektórych pracach.

8. STARZY ludzie w Polsce : społeczne i zdrowotne skutki starzenia się społeczeństwa / pod red. Janusza Halika; Instytut Spraw Publicznych. – Warszawa : ISP, 2002. – 173 s. : il.

b. Artykuły

1. DEMOGRAFIA będzie bezlitosna: społeczeństwo się starzeje / Iwona Widzyńska-Gołacka // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2011, nr 20, dod. Przemysł Farmaceutyczny, s. E2
2. EUROPEJSKI dom starców / Ewa Zarzycka // *Tyg. Solid.* – 2010, nr 10, s. 13-14
3. NIE leczymy, bo stary : demografia poczekalni / Przemysław Wilczyński // *Tyg. Powsz.* – 2011, nr 10, s. 12-13
4. NIEWESOŁE jest życie staruszka / Ewa Zarzycka // *Tyg. Solid.* – 2012, nr 2, s. 20-21
5. POLSKA, państwo emerytów / Grzegorz Osiecki // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2010, nr 159, s. A3
6. PROGRAM prorodzinny jest już gotowy / Bartosz Marczuk // *Gaz. Prawna.* – 2007, nr 48, s. 16-17
7. REFORMA, która odmieni życie staruszek / Mieczysław Augustyn; rozm. przepr. Leszek Kostrzewski, Piotr Miączyński // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 101, s. 20
8. RZĄD Tuska nie dba o polskie rodziny i dzieci / Cezary Mech; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik (Wyd. 2).* – 2009, nr 227, s. 4-5
9. SENIORZY jako problem społeczny : system opieki jako wyzwanie / Ewa Wesółowska // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2012, nr 58, s. A14
10. SINGLE, seniorzy i rodziny bez dzieci / Sylwia Czubkowska // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2010, nr 166, s. A6

11. SIWIEJĄCY świat / Paweł Rożyński // Rzeczpospolita (W3). – 2012, nr 139, s. P10-P11
12. SYSTEM roszczeniowych potworów / Paweł Kubicki; rozm. przepr. Martyna Bunda // Polityka. – 2011, nr 23, s. 82-84
13. U PROGU demograficznej zapaści / Cezary Mech // Nasz Dziennik (Wyd. 2). – 2010, nr 270, s. 11
14. WARSZAWA się starzeje / Mateusz Witczyński // Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 263, dod. Warszawa, s. I

2. Struktura demograficzna społeczeństwa

Świat

1. DEMOGRAFICZNA zima w Europie / Gerard François Dumont // Głos dla Życia. – 2009, nr 3, s. 10-11
2. DEMOGRAFICZNE wyzwania XXI wieku : implikacje dla polityki międzynarodowej / Adam Gwiazda. – Gdynia : Szkoła Wyższa Prawa i Dyplomacji, 2011. – 210 s. : il.
Bibliogr. s. 199-207.
3. DEMON demografii / Wojciech Grzelak // Najwyższy Czas!. – 2010, nr 5, s. XXXII-XXXIII
4. PROGNOZY ludności świata do roku 2050 / Jacek Ziemiecki. – Bibliogr. // Przyszłość. – 2007, nr 1, s. 67-80
5. WSPÓŁCZESNE problemy demograficzne : rzeczywistość i mity : ujęcie krajowe, regionalne i globalne / red. nauk. Joachim Osiński. – Warszawa : Szkoła Główna Handlowa. Oficyna Wydawnicza, 2011. – 525 s. : il.

Polska

1. BUDŻET musi dopłacać do dzieci / Bożena Wiktorowska // Dziennik Gaz. Prawna. – 2012, nr 36, s. B6
2. DEMOGRAFIA nas dopadnie / Witold Gadomski // Gaz. Wybor. – 2012, nr 68, s. 19
3. DEMONICZNA demografia / Martyna Bunda // Polityka. – 2012, nr 9, s. 20-22, 24
4. DEMONY demografii / Irena E. Kotowska; rozm. przepr. Joanna Podgórska // Polityka. – 2010, nr 42, s. 40, 42
5. „[DWUDZIESTA pierwsza] XXI konferencja Międzynarodowej Unii dla Naukowych Badań nad Ludnością” : (International Union for the Scientific Study of Population) Salvador (Brazylia) 18-24 VIII. 2001 / Janusz Ballicki. – Warszawa : Sekcja Analiz Demograficznych : Komitet Nauk De-

- mograficznych PAN, 2001. – 101 s. – (Zeszyty Naukowe Analiz Demograficznych nr 4/2001)
6. JACY byliśmy w 2010 roku / Stanisław Wiesław Matey // *Myśl Polska*. – 2011, nr 9/10, s. 3
Raport demograficzny.
 7. JAKA Polska w 2035 roku / Klara Klinger, Magdalena Janczewska // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 175, s. 10
 8. LUDZIE bardzo starzy w Polsce w perspektywie najbliższych dekad / Piotr Szukalski. – Bibliogr. // *Przyszłość*. – 2008, nr 1, s. 93-105
 9. OCHRONA dzieci a przyszłość demograficzna Polski : wydanie specjalne z okazji jubileuszu XX-lecia Konwencji o Prawach Dziecka. – Warszawa : Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, 2010. – 394 s. – (Biuletyn RPO. Materiały; z. nr 60)
 10. POGANIANI demografią / Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 176, s. 1, 4
 11. PRZYSZŁOŚĆ demograficzna Polski / pod red. Jerzego T. Kowaleskiego i Agnieszki Rossy. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2009. – 514 s. : il. – (Acta Universitatis Lodzensis; 231)
Bibliogr. przy rozdz.
 12. STARZENIE się ludności Polski : między demografią a gerontologią społeczną / pod red. Jerzego T. Kowaleskiego i Piotra Szukalskiego; [aut. Dorota Kałuża i in.]. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2008. – 188 s. : il.
Bibliogr. przy pracach.
 13. ZANIM będzie za późno / Jacek Karnowski // *Uważam Rze*. – 2012, nr 29, s. 30-31

3. Konsekwencje gospodarcze

Świat

a. Pozycje zwarte

1. EKONOMICZNE konsekwencje starzenia się społeczeństw / Steven A. Nyce, Sylvester J. Schieber. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2011. – 381 s. : il. – (Wyzwania Globalne)
Bibliogr. s. 371-378.
2. KONTROLA populacji? : pytania i odpowiedzi / Robert L. Sassone. – Gdańsk : Human Life International – Europa, 1995. – 144 s. : wykr.
3. PROCESY demograficzne a kapitał społeczny / red. nauk. Stanisław Kluza, Kazimierz Plotzke, Zdzisław Sirojć; Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie, Stowarzyszenie Społeczno-Gospodarcze „Ma-

zowsze”. – Warszawa : Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie, 2007. – 296 s. : il.

4. ŚWIAT w 2025 : scenariusze Narodowej Rady Wywiadu USA / wstęp Jadwiga Staniszkis; [tł. Anna Krzynówek, Magdalena Modrzejewska]. – Kraków : AlfaSagittarius, 2009. – 258 s. : il.

b. Artykuły

1. DEMOGRAFICZNE mity a rzeczywistość / Dorota Janiszewska // *Szkice Humanistyczne*. – 2011, nr 1/2, s. 169-178
2. EUROPA umiera : starzenie się mieszkańców Starego Kontynentu zagraża jego ekonomicznym podstawom / Jacek Szpakowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2007, nr 64, s. 17
3. GWARANTOWANA płaca powszechna : demografia / Edwin Bendyk // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 54, s. A13
4. MARZENIA z hipoteki / Marcin Sawicki // *Gaz. Bankowa*. – 2008, nr 12, s. 32-33
5. NIEDŹWIEDŹ kontra smok : Chiny – Rosja / Krzysztof Głowacki // *Gaz. Polska*. – 2008, nr 10, s. 15
6. ODWRÓCONA hipoteka / Krzysztof Bramorski // *Gaz. Bankowa*. – 2008, nr 2, s. 26-27
7. UWAGA, społeczeństwo się starzeje / Mukesh Chawla // *Rzeczpospolita* (W3). – 2007, nr 180, s. B5

Polska

1. DEMOGRAFIA a gospodarka / Stanisława Golinowska // *Rzeczpospolita* (W3). – 2010, nr 158, s. B12-B13
2. EKONOMICZNE konsekwencje osiągnięcia wieku emerytalnego przez generację powojennego wyżu demograficznego / pod red. Józefa Pocięchy; [aut. Krzysztof Jakóbk i in.]. – Kraków : Wydaw. Akademii Ekonomicznej, 2003. – 160 s. : il.
Bibliogr. s. 157-160.
3. FINANSE w pułapce demografii / Cezary Mech; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 166, s. 1, 4-5
4. GOSPODARKA starzejącego się społeczeństwa / Xavier Devictor // *Gaz. Wybor.* – 2012, nr 103, s. 20
5. KREDYT dla seniora / Jacek Mach // *Gaz. Bankowa*. – 2008, nr 20, s. 47-48
6. NOWI starzy, stara myśl : Polska niegotowa na starość / Piotr Błędowski; rozm. przepr. Przemysław Wilczyński // *Tyg. Powsz.* – 2012, nr 9, s. 6-7

7. ODWRÓCONA hipoteka, czyli emeryt w rękach banku / Bogusław Kowalski // *Niedziela* (A). – 2010, nr 24, s. 42
8. PROBLEMY demograficzne Polski i ich skutki ekonomiczne : raport z pierwszego posiedzenia Narodowej Rady Rozwoju / [red. prowadzący Elżbieta Mączyńska]; Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa : Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, 2010. – 237 s. : il.
Bibliogr. s. 77-78.
9. TAK dla rodziny / Cezary Mech // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2007, nr 24, s. 5
Spadek współczynnika dzietności w Polsce.
10. TERAŹNIEJSZOŚĆ i przyszłość demograficzna polskich regionów : materiały na konferencję naukową, Łódź 18-19 czerwca 2001 / [red. Jerzy T. Kowaleski]; Zakład Demografii. Instytut Ekonometrii i Statystyki Uniwersytetu Łódzkiego. – Łódź : „Absolwent” Przedsiębiorstwo Specjalistyczne, 2001. – 290 s. : il.
Bibliogr. przy pracach.
11. TRACIMY ekonomiczny skarb / Rafał Wójcikowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2012, nr 22, s. 20

4. System emerytalny

Świat

1. CZWARTY filar / Grzegorz Górny // *Rzeczpospolita* (W3). – 2012, nr 11, s. P2-P3
2. CZY możemy być drugą Kanadą? / Maciej Rapkiewicz // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2012, nr 137, s. 19
3. EUROPA pracuje dłużej / Jacek Kowalczyk // *Puls Biznesu*. – 2011, nr 179, s. 6
4. GERONTOKAPITALIZM : tradycyjny konflikt między robotnikami i właścicielami zastąpi starcie „starych” z „młodymi” / Witold M. Orłowski // *Wprost*. – 2007, nr 2, s. 52-53
5. KONIEC emerytur? / Bil Toppeta; rozm. przepr. Robert Azembski // *Wprost*. – 2010, nr 47, s. 102
6. LATO emerytów : coraz starsze państwo / Anna Mackiewicz // *Tyg. Powsz.* – 2010, nr 27, s. 13
7. LATYNOSKIE emerytury pasowałyby Polakom : jednorazowa wypłata i dziedziczenie? To jest możliwe / Grzegorz Nawacki // *Puls Biznesu*. – 2007, nr 60, s. 6-7

8. NA WZÓR Kanady / Leszek Szymowski // *Najwyższy Czas!*. – 2011, nr 7, s. XII-XIII
9. OBYWATELE Unii Europejskiej będą pracować nawet do 70. roku życia / Matthew Campbell, Bojan Pancevski // *Polska* (metrop. Warsz.). – 2010, nr 121, s. 12
10. PRACOWAĆ do końca życia / Zdzisław Kościelak // *Najwyższy Czas!*. – 2011, nr 51/52, s. XV
11. ROBOTY po horyzont / Tomasz Walat. – Korespondencja ze Sztokholmu // *Polityka*. – 2011, nr 50, s. 56-57
12. WNUCZEK dziadków nie udźwignie / Joanna Solska // *Polityka*. – 2008, nr 19, s. 32-34, 36-37

Polska

1. CZEKAJĄC na katastrofę / Teresa Wójcik // *Gaz. Polska*. – 2010, nr 4, s. 26-27
2. DŁUŻSZA praca albo niska emerytura / Irena Wóycicka; rozm. przepr. Mateusz Rzemek // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2011, nr 254, s. C4
3. EMERYCI czują się oszukani / Maciej Chudkiewicz // *Tyg. Solid*. – 2012, nr 10, s. 10
4. EMERYTURY częściowe zagrożeniem dla budżetu / Bożena Wiktorowska // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2012, nr 121, s. B6
5. KOŃCZENIE zatrudnienia i przechodzenie na emeryturę / Jacek Liwiński, Urszula Sztanderska. – Wyd. 2. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2012. – 15 s. – (Z Wiekami na Plus+)
6. O NAS, bez nas / Joanna Sokolińska // *Gaz. Wybor.* – 2012, nr 47, dod. Wysokie Obcasy nr 8, s. 10-15
Opinie kobiet o planowanym podwyższeniu wieku emerytalnego.
7. POLACY są przeciwni podwyższaniu wieku emerytalnego, ale nie przeciw dłuższej pracy / Beata Roguska. Stawiamy badanych przed rzeczywistym dylematem / Paweł Ciacek, Piotr Stolarczyk. – Polemika // *Gaz. Wybor.* – 2012, nr 76, s. 25
8. REFORMA emerytalna nie rozbroiła bomby / Jacek Kowalczyk // *Puls Biznesu*. – 2010, nr 198, s. 8
9. [SZEŚCIEDZIĄT siedem] 67 lat – to nie wszystko / Wiesław Żółtkowski // *Przegląd*. – 2012, nr 13, s. 46-48
10. WYLUDNIAMY się. Tracimy siłę w UE : przyszłość systemu emerytalnego, finanse państwa, łatwość prowadzenia firm zależą od liczby rodzących się dzieci / Bartosz Marczuk // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 101, s. A20

5. Zatrudnienie

Świat

1. STARZEJĄCE się społeczeństwo a aktywność zawodowa / Joanna Bugajska, Teresa Makowiec-Dąbrowska. – Bibliogr. // *Bezpieczeństwo Pracy*. – 2005, nr 12, s. 4-6
2. SZUKANIE pracy przed późniejszą emeryturą / Anna Słojewska. – Korespondencja z Brukseli // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2012, nr 54, s. A11
3. JAK zachęcić do dłuższej pracy? / Katarzyna Pawłowska-Salińska // *Gaz. Wybor.* – 2012, nr 40, s. 20

Polska

a. Pozycje zwarte

1. ELASTYCZNE formy zatrudnienia / Jacek Liwiński, Urszula Sztanderska. – Wyd. 2. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2012. – 15 s. – (Z Wiekami na Plus+)
2. PRZESUNIĘCIA między stanowiskami / Jacek Liwiński, Urszula Sztanderska. – Wyd. 2. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2012. – 11 s. – (Z Wiekami na Plus+)
3. ROZWÓJ kariery zawodowej / Jacek Liwiński, Urszula Sztanderska. – Wyd. 2. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2012. – 15 s. – (Z Wiekami na Plus+)
4. ZATRUDNIENIE i instytucje rynku pracy w warunkach starzejących się zasobów – badania dla Polski / Bogusława Urbaniak. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2011. – 74, 71 s. : il. kolor.
Bibliogr. s. 63, 66.
5. ZARZĄDZANIE wiekiem w przedsiębiorstwie / Jacek Liwiński, Urszula Sztanderska. – Wyd. 2. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2012. – 19 s. – (Z Wiekami na Plus+)
6. ZARZĄDZANIE wiekiem w organizacjach wobec procesów starzenia się ludności / pod red. Zenona Wiśniewskiego. – Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, 2009. – 134 s. : il.
Bibliogr. s. 131-[135].

b. Artykuły

1. CORAZ więcej osób starszych, coraz mniej pracujących. Coraz mniejszy PKB / Irena E. Kotowska // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2012, nr 63, s. A14

2. ROZLUDNIANIE Polski / Cezary Mech // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2007, nr 40, s. 7
3. STARY pracownik i może / Michał Boni; rozm. przepr. Dominik Uhlig // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 3, s. 4
Program aktywizacji zawodowej osób po 50-tym roku życia.
4. TRUDNOŚCI pracowników w wieku 45+ i ich problemy / Bogusława Urbaniak. – Bibliogr. // *Polityka Społeczna.* – 2007, nr 1, s. 10-14
5. TRZEBA więcej pracować i rodzić dużo dzieci : w ciągu dekady liczba pracujących Polaków zmniejszy się z 16 do 15 mln / Anna Monkos // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2010, nr 148, s. A5
6. WYDŁUŻANIE życia zawodowego na polskim rynku pracy / Elżbieta Kryńska // *Polityka Społeczna.* – 2006, nr 9, s. 1-6

7. Edukacja

1. DEMOGRAFICZNE i indywidualne starzenie się : wyzwania edukacyjne / pod red. Adama A. Zycha. – Kielce : Wydaw. Akademii Świętokrzyskiej, 2001. – 167 s. : il.
Bibliogr. przy rozdz.
2. KSZTAŁCENIE ustawiczne / Jacek Liwiński, Urszula Sztanderska. – Wyd. 2. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2012. – 15 s. – (Z Wiekami na Plus+)
3. NIŻ demograficzny wymusza zwolnienia nauczycieli / Artur Radwan // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2012, nr 88, s. B6
4. STARZEJEMY się! / Magdalena Kaszulanis // *Głos Nauczycielski.* – 2011, nr 46, s. 7
Dane MEN dot. statystycznego wieku pracownika oświaty.

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

HENRYK WIENIAWSKI

– OD LEGENDY DO KONKURSÓW

Henryk Wieniawski (1835-1880) był skrzypkiem, kompozytorem, profesorem konserwatorium w Petersburgu i Brukseli. Sławę i uznanie wśród współ-

czesnych zyskał jako wirtuoz. Dawał liczne koncerty w Europie i USA, co ograniczało czas na własną twórczość. Mimo to potomnym pozostawił wiele cenionych i chętnie wykonywanych dzieł. Legendarna wręcz technika wiolinistyczna była inspiracją do upamiętnienia mistrza skrzypiec poprzez konkursy.

Tradycja konkursów sięga roku 1935, kiedy to zorganizowano w Warszawie z inicjatywy Adama Wieniawskiego (bratanka wielkiego skrzypka) pierwszą konfrontację wykonawców. Po wojnie w 1952 roku przeniesiono konkurs do Poznania. Złożyły się na to fatalne warunki lokalowe w stolicy, walory auli uniwersyteckiej a także atencja, jaką darzył Poznań i Wielkopolskę patron konkursu, który występował tutaj szesnaście razy. Kolejny konkurs został przeprowadzony w 1957 roku co ugruntowało pozycję Poznania w organizacji zmagających wiolinistów. Odtąd, co 5 lat (z jednym wyjątkiem – konkursu w 1981 roku) Poznań gromadzi utalentowanych muzyków z całego świata. Niedawno, bo w 2011 roku zakończyły się kolejne zmagania skrzypków na XIV Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. Henryka Wieniawskiego.

Institucją, która zajmuje się organizacją kolejnych edycji konkursów jest Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego. Powstałe w 1960 roku Towarzystwo (w 1961 roku połączyło się z Poznańskim Towarzystwem Muzycznym) sprawuje pieczę nad dorobkiem Wieniawskiego. Przejawia się to w upowszechnianiu pamięci o swoim patronie, gromadzeniu dokumentów i pamiętek, wydawaniu i inicjowaniu publikacji o życiu i twórczości. Obok konkursu skrzypcowego, popularnego w świecie, organizuje również rywalizację w dziedzinie kompozycji i lutnictwa. Towarzystwo od kilku lat jest w Poznaniu jednym z organizatorów życia muzycznego, kreatorem wielu wydarzeń, gospodarzem koncertów, spotkań, warsztatów.

Z okazji sześćdziesiątej rocznicy Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego przeprowadzonego w Poznaniu w 1952 roku przypominamy sylwetkę patrona konkursu, dzieje zmagających skrzypków oraz tradycję i historię Towarzystwa. Prezentowane zestawienie bibliograficzne zawiera publikacje zwarte (od 1974 roku) oraz artykuły (od 2000 roku).

Laureaci Międzynarodowych Konkursów Skrzypcowych im. Henryka Wieniawskiego

I – 1935 (Warszawa)

I nagroda: *Ginette NEVEU* – Francja

II nagroda: *Dawid OJSTRACH* – ZSRR

III nagroda: *Henry TEMIANKA* – Wielka Brytania

II – 1952 (Poznań)

I nagroda: *Igor OJSTRACH* – ZSRR

II nagroda: *Julian SITKOWIECKI* – ZSRR, *Wanda WIŁKOMIRSKA* – Polska

III nagroda: *Blanche TARJUS* – Francja, *Marina JASZWILI* – ZSRR, *Ołga PARCHOMIENKO* – ZSRR

III – 1957

I nagroda: *Roza FAJN* – ZSRR

II nagroda: *Sidney HARTH* – USA

III nagroda: *Mark KOMISSAROW* – ZSRR

IV – 1962

I nagroda: *Charles TREGER* – USA

II nagroda: *Oleg KRYSA* – ZSRR

III nagroda: *Krzysztof JAKOWICZ* – Polska

V – 1967

I nagroda: *Piotr JANOWSKI* – Polska

II nagroda: *Michaił BEZWIERCZNYJ* – ZSRR

III nagroda: *Kaja DANCZOWSKA* – Polska

VI – 1972

I nagroda: *Tatiana GRINDIENKO* – ZSRR

II nagroda: *Shizuka ISHIKAWA* – Japonia

III nagroda: *Barbara GÓRZYŃSKA* – Polska

VII – 1977

I nagroda: *Wadim BRODSKIJ* – ZSRR

II nagroda: *Piotr MILEWSKI* – Polska, *Michaił WAJMAN* – ZSRR

III nagroda: *Zachar BRON* – ZSRR, *Peter ZAZOFSKY* – USA

VIII – 1981

I nagroda: *Keiko URUSHIHARA* – Japonia

II nagroda: *Elisa KAWAGUTI* – Japonia

III nagroda: *Aureli BŁASZCZOK* – Polska

IX – 1986

I nagroda: *Ewgenij BUSZKOW* – ZSRR

III nagroda: *Nobu WAKABAYASHI* – Japonia, *Robert KABARA* – Polska

X – 1991

I nagroda: *Bartłomiej NIZIOŁ* – Polska, *Piotr PŁAWNER* – Polska

II nagroda: *Chie ABIKO* – Japonia

III nagroda: *Reiko SHIRAIISHI* – Japonia

XI – 1996

- I nagroda: nie przyznano
- II nagroda: *Reiko OTANI* – Japonia
- III nagroda: *Akiko TANAKA* – Japonia

XII – 2001

- I nagroda: *Alena BAEVA* – Rosja
- II nagroda: *Soojin HAN* – Korea Południowa, *Roman SIMOVIĆ* – Jugosławia
- III nagroda: *Gaik KAZAZIAN* – Armenia, *Bracha MALKIN* – USA, *Hiroko TAKAHASHI* – Japonia

XIII – 2006

- I nagroda: *Agata SZYMCZEWSKA* – Polska
- II nagroda: *Airi SUZUKI* – Japonia
- III nagroda: *Anna Maria STAŚKIEWICZ* – Polska

XIV – 2011

- I nagroda: *Soyoung YOON* – Korea Południowa
- II nagroda: *Miki KOBAYASHI* – Japonia
- III nagroda: *Stefan TARARA* – Niemcy

I. Sylwetka i twórczość

a. Pozycje zwarte

1. HENRYK Wieniawski. – Nieporęt : Wydawnictwo Muzyczne Contra, 2011. – 15 s. : il. – (Spotkania z kompozytorami; 9)
2. HENRYK Wieniawski / Edmund Grabkowski. – Warszawa : „Interpress”, 1986. – 144 s. : il.
3. HENRYK Wieniawski : anegdoty i ciekawostki / Edmund Grabkowski. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1991. – 100 s.
4. HENRYK Wieniawski i jego muzyka / Edmund Grabkowski. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1990. – 254 s. : il.
Bibliogr. s. 252, spis kompozycji H. Wieniawskiego s. 249-251.
5. HENRYK Wieniawski : katalog tematyczny dzieł : dzieła wszystkie / Andrzej Jazon; Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego. – Poznań : Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego, 2009. – 142 s. : il.
Publ. wchodzi w skład: Henryk Wieniawski. Dzieła wszystkie, Seria B.
Bibliogr. s. 141-142.
6. HENRYK Wieniawski : kompozytor na tle wirtuozowskiej tradycji skrzypcowej XIX wieku / Renata Suchowiejko. – Poznań : Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego, 2005. – 297 s. : il.

Publ. wchodzi w skład: Henryk Wieniawski. Dzieła wszystkie, Seria B.
Bibliogr. s. 269-283.

7. HENRYK Wieniawski – kompozytor, wirtuoz, pedagog / Edmund Grabkowski; Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu. – Poznań : Wydawnictwo „Ars Nova”, 1996. – 42 s. : il.
Publ. wchodzi w skład: Henryk Wieniawski. Dzieła wszystkie, Seria B.
8. HENRYK Wieniawski : 31 marca 1985 – 105 rocznica śmierci, 10 lipca 1985 – 150 rocznica urodzin : materiały metodyczne Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Wałbrzychu / oprac. przez Jacka Czarnika; z bibliogr. sporządzoną przez Lidię Gawrońską i Alicję Styczeń. – Wałbrzych : WBP, 1985. – Teka (10 skł.) : 2 portr.
Zawiera m.in. bibliogr. przedm. i dyskografię.
9. HENRYK Wieniawski : (1835-1880) / Tadeusz Przybylski; Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. – Wrocław; Kraków : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1979. – 35 s. – (Nauka dla Wszystkich; nr 307)
Bibliogr. s. [3] okł.
10. HENRYK Wieniawski 1835-1880 : kalendarium / Edmund Grabkowski. – Poznań : Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego, 1986. – 99 s. : il.
11. HENRYK Wieniawski w Wielkopolsce / Edmund Grabkowski; Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego. – Poznań : TMHW, [1996]. – 47 s. : il.
12. HENRYK Wieniawski : życie i twórczość / Władimir Grigoriew; Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu. – Warszawa; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1986. – 295 s. : il.
Spis kompozycji i repertuar H. Wieniawskiego s. 246-251, bibliogr. s. 252-256.
13. PRZEWODNIK po muzyce skrzypcowej / Jerzy Kusiak; [niektóre biogramy kompozytorów i charakterystyki utworów zostały uzupeł. przez Wojciecha Wiślaka]. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 2003. – 483 s.
Bibliogr.
14. WIENIAWSKI / Józef Władysław Reiss. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1985. – 170 s. : il. – (Monografie Popularne)
15. WIENIAWSKI : od legendy do konkursu : encyklopedia muzyczna PWM / [red. nauk. działów Maciej Negrey i in.; aut. Danuta Ambrożewicz i in.]. – Wyd. specjalne 2011. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2011. – 72 s. : il.
Przedr. hasel z Encyklopedii Muzycznej PWM, cz. biogr. pod red. Elżbiety Dziębowskiej.
Bibliogr. przy hasłach.

16. WIENIAWSKI / Władysław Dulęba; spis kompoz. i repertuaru Zofia Sołowska. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1974. – 252 s. : il.

b. Artykuły

1. DWA budynki przy bulwarze Roździeńskim / Grzegorz Wiśniewski // *Poezja Dzisiaj*. – 2007, nr 60/61, s. 157-161.
Miejsca związane z A. Mickiewiczem i H. Wieniawskim.
2. PAMIĄTKI po Wieniawskim w Poznaniu / Edmund Grabkowski // *Ruch Muzycz.* – 1997, nr 6, s. 29
3. PATRON lotniska na Ławicy : Henryk Wieniawski / Jolanta Brózda // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2006, nr 226, s. 1
4. RARYTASY Wieniawskiego : bardzo rzadkie pierwodruki utworów Henryka Wieniawskiego mają szansę trafić do Poznania! / Daina Kolbuszewska // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2006, nr 48, s. 1
5. WIENIAWSKI i jego skrzypcowa Europa / Małgorzata Komorowska // *Ruch Muzycz.* – 2006, nr 13, s. 40-41
Zawiera rec. książki: Henryk Wieniawski : kompozytor na tle wirtuozowskiej tradycji skrzypcowej XIX wieku / Renata Suchowiejko.
6. WIENIAWSKI w Poznaniu, damy mdleją / Romuald Połczyński; rozm. Jolanta Brózda // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2005, nr 287, s. 7
Koncerty skrzypka i kompozytora w Poznaniu w XIX wieku.
7. WIRTUOZ i kompozytor / Wanda Malko // *Niedziela (A)*. – 2010, nr 28, s. 13
8. ZAGINIONE opus trzynaste / Andrzej Jazdon; rozm. przepr. Jolanta Brózda // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2006, nr 228, dod. Pyrania nr 25, s. 17
9. ŻYDOWSKI skrzypek // *Miasteczko Poznań*. – 2008, nr 1, s. 112-113

II. Konkursy

a. Pozycje zwarte

1. [CZTERNASTY] XIV Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego, Poznań 8-23 października 2011 : [katalog] / oprac. red. Renata Borsińska [i in.]; Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego. – Poznań : [Wydaw. Miejskie], 2011. – 128 s. : fot., portr.
Zawiera m.in.: Wygrywanie Wieniawskiego : kilka refleksji o historii konkursu s. 18-21. – Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu s. 22-23. – Laureaci wszystkich dotychczasowych edycji [w latach 1935-2006] s. 24-27.

2. DA CAPO: 70 lat Międzynarodowych Konkursów im. Henryka Wieniawskiego : [album] / teksty Romuald Polczyński, Andrzej Wituski, Magdalena Dziadek; fot. Henryk Bietkowski [i in.]; Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu, Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań : Wydaw. WBPICAK, 2006. – 293 s. : fot., il.

Zawiera: Międzynarodowe Konkursy Skrzypcowe im. Henryka Wieniawskiego s. 11-170. – Międzynarodowe Konkursy Lutnicze im. Henryka Wieniawskiego s. 171-228. – Międzynarodowe Konkursy Kompozytorskie im. Henryka Wieniawskiego s. 229-256. – 120 lat z muzyką i dla muzyki [Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu] s. 258-281.

3. [DWUNASTY] XII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego, Poznań 13-29 października 2001 : [katalog] / oprac. Andrzej Chylewski; Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego. – Poznań : TM im. H. Wieniawskiego : Oficyna Wydaw. „Głos Wielkopolski”, 2001. – 72 s.
 4. HENRYK Wieniawski / Edmund Grabkowski, Romuald Polczyński. – Poznań : Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu : Oficyna Wydaw. Atena, 2001. – 223 s. : fot., il., portr. + płyta CD
- Zawiera m.in.: Współczesny kult Henryka Wieniawskiego. s. 154-157. – Laureaci Międzynarodowych Konkursów Skrzypcowych imienia Henryka Wieniawskiego[w Poznaniu] s. 201-223.
5. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Międzynarodowych Konkursów imienia Henryka Wieniawskiego : 1935-1985 / Edmund Grabkowski, Romuald Polczyński. – Poznań : Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego, 1986. – 199 s. : fot., nuty, portr.
 6. SZEŚĆ dekad z Polihymnią / zespół red. Anna Plenzler [i in.]; fot. H. Bietkowski [i in.]. – Poznań : Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szeligowskiego, 2007. – 197 s. : fot., portr.

Zawiera m.in. Łaskawy los dał nam Wieniawskiego [Międzynarodowe Konkursy Skrzypcowe] s. 146-149.

b. Artykuły

1. A JEDNAK Poznań! : Międzynarodowe Konkursy im. Henryka Wieniawskiego / Andrzej Wituski // Kron. Miasta Poznania. – 2010, nr 2, s. 197-216
2. [CZTERNASTE] XIV święto wirtuozów / Weronika Stachura // Przew. Katol. – 2011, nr 45, s. 30-31

3. [CZTERNASTY] XIV Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu / Stefan Drajewski // *Kron. Wielkop.* – 2012, nr 1, s. 136-141
4. CZY mogło być lepiej? / Agata Kwiecińska // *Ruch Muzycz.* – 2011, nr 25, s. 8-11
5. DO USŁYSZENIA za pięć lat! / Andrzej Chylewski // *Polska Głos Wielkop.* – 2011, nr 248, s. 20-21
6. DOGONIĆ Vengerova : jak się zdobywa festiwalową gwiazdę / Andrzej Wituski; rozm. przepr. Dorota Juszczyk // *Tyg. Powsz.* – 2011, nr 41, s. 40-41
7. [DWUNASTY] XII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego 13-29 października // *IKS.* – 2001, nr 10, s. 22-25
8. FAWORYCI dopiero się wyłonią : konkurs im. Wieniawskiego jest ważny, ale trzeba robić wszystko, żeby był jeszcze ważniejszy / Konstanty Andrzej Kulka; rozm. przepr. Jolanta Brózda, Tomasz Cyz // *Gaz. Wybor.* – *Poznań.* – 2006, nr 242, s. 9
9. JEDEN jest jak ogień, inny jak woda / Zakhar Bron; rozm. przepr. Adam Banaszak // *Polska Głos Wielkop.* – 2011, nr 238, s. 16
Rozmowa z jurorem konkursu.
10. [JEDENASTY] XI Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego : żal, niedosyt i rozczarowanie / Arleta Nawrocka-Wysocka // *Kron. Wielkop.* – 1997, nr 2, s. 148-152
11. JESZCZE jeden debiut! / Konstanty Andrzej Kulka; rozm. przepr. Romuald Połczyński // *IKS.* – 2006, nr 10, s. 16
Rozmowa z przewodniczącym jury XIII edycji konkursu.
12. KOLOR, ślad po skrzypku / Maxim A. Vengerov; rozm. przepr. Martyna Pietras // *Gaz. Wybor.* – *Poznań.* – 2011, nr 247, s. 10
13. KONKURS im. Wieniawskiego, czyli jak zdobyć stradivariusa / Jacek Hawryluk // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 233, s. 16
14. KONKURS im. Wieniawskiego zreformowany / (as) // *Ruch Muzycz.* – 2000, nr 8, s. 10
15. KONKURS na miarę XXI wieku / Andrzej Wituski; rozm. przepr. Teresa Brodniewicz // *IKS.* – 2001, nr 9, s. 18-19
Dot. także Międzynarodowego Konkursu Lutniczego.
16. KONKURS szczęśliwy dla Polek / Jacek Marczyński // *Rzeczpospolita (W3).* – 2006, nr 254, s. A11
17. KONKURS to nie wojna, tylko pokaz piękności / Bartłomiej Nizioł; rozm. przepr. Jarosław Borowiec // *Gaz. Wybor.* – *Poznań.* – 2006, nr 249, s. 7

18. KONKURS Wieniawskiego wygrała najlepsza / Jacek Hawryluk // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 248, s. 16
19. KONKURSOWE reminiscencje / oprac. Alina Kurczewska // *IKS.* – 2001, nr 10, s. 20-21
20. KONKURSY są potrzebne / Andrzej Wituski; rozm. Dariusz Jaworski // *IKS.* – 2011, nr 9, s. 21-23
21. LEGENDA Wieniawskiego / Bronisław Tumiłowicz // *Przeгляд.* – 2011, nr 44, s. 42-43
Dot. wysokości nagród dla laureatów XIV Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego w Poznaniu.
22. LOSY zapisane w nutach / Bronisław Tumiłowicz // *Przeгляд.* – 2006, nr 44, s. 48-49
23. LUBIĘ grać pastelowo / Agata Szymczewska; rozm. przepr. Bronisław Tumiłowicz // *Przeгляд.* – 2006, nr 45, s. 42-44
Rozmowa ze zwyciężczynią XIII Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu.
24. ŁATWIEJ wyrządzić zło niż dobro / Piotr Milewski // *Polska Głos Wielkop.* – 2011, nr 243, s. 16
Konkurs w oczach skrzypka i jurora.
25. MIĘDZYNARODOWE Konkursy im. Henryka Wieniawskiego / Andrzej Chylewski // *IKS na Jesień i Zimę.* – 2006, nr 2, s. 8-10
Podsumowanie konkursów skrzypcowych, lutniczych i kompozytorskich.
26. MIĘDZYNARODOWY Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego / Stefan Drajewski // *Kron. Wielkop.* – 2002, nr 2, s. 137-140
XII edycja.
27. NAWET ulica pachnie muzyką / Andrzej Wituski; rozm. przepr. E.W. // *IKS.* – 2006, nr 10, s. 14-15
Rozmowa z prezesem Towarzystwa Muzycznego im. H. Wieniawskiego, dyrektorem XIII Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego.
28. NIECZYSTA gra / Dorota Szwarzman // *Polityka.* – 2011, nr 46, s. 84-85
29. NOWY bukiet w nowym tysiącleciu / Shlomo Mintz; rozm. Wojciech Nentwig // *IKS.* – 2001, nr 2, s. 22-23
Przygotowania do konkursu.
30. OD KONKURSU oczekuję powiewu świeżego wiatru; Nie lubię konkursów, które wygrywają artyści z jednego kraju / Andrzej Wituski; rozm. Stefan Drajewski // *Polska Głos Wielkop.* – 2011, nr 133 dod. Głos na Wieniawskiego, s. 3

31. PIĘĆDZIESIĄT lat i co dalej? / Romuald Połczyński // Ruch Muzyczny. – 2003, nr 1, s. 18
32. PŁYTOWY rarytas skrzypcowy : Kronika Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu na unikatowych płytach trafi do rąk tylko nielicznych szczęśliwców / Jolanta Brózda // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2006, nr 86, s. 7
33. PO KONKURSIE Wieniawskiego / Bartosz Bryła; rozm. przepr. Dobrochna Banaszkiewicz // Niedziela (A). – 2006, nr 46, s. 21
34. POLSKI czy Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego // Kron. Wielkop. – 2007, nr 1, s. 139-141
XIII edycja.
35. POZNAŃSKA kadra skrzypcowa / rozm. przepr. Jolanta Brózda // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2006, nr 135, s. 10-11
36. PRZEŁOMOWY Wieniawski / Andrzej Wituski // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2010, nr 269, s. 8
37. PÓŁ wieku z Wieniawskim / Romuald Połczyński, Andrzej Wituski; not. P.R. // IKS. – 2002, nr 12, s. 26-27
38. RĘKOPISY, afisze, fotografie... / Marek Zaradniak // Polska Głos Wielkop. – 2011, nr 231, s. 17
„Henryk Wieniawski i konkursy jego imienia” – wystawa w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu.
39. ROK przełomu, czyli Wieniawski 2001 / Michał Merczyński; rozm. Stefan Drajewski // IKS. – 2001, nr 1, s. 16-17
40. SA JUŻ nowi Wieniawscy! / Koichiro Harada; rozm. przepr. Adam Banaszak // Polska Głos Wielkop. – 2011, nr 241, s. 13
Rozmowa z jurorem konkursu.
41. SKRZYPCE jako terapia / Anna Maria Staśkiewicz; rozm. przepr. Grzegorz Giedrys // Gaz. Wybor. – Toruń. – 2006, nr 253, s. 8-9
42. SKRZYPCE mogą nas uczyć / Agata Szymczewska; rozm. Marek Zaradniak // Polska Głos Wielkop. – 2011, nr 242, s. 28
Rozmowa ze skrzypaczką, laureatką XIII Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu.
43. SKRZYPCE w centrum świata / Tomasz Cyz // Tyg. Powsz. – 2006, nr 44, s. 30
XIII edycja.
44. SZESNASTODNIOWE muzyczne święto / Daina Kolbuszewska // IKS. – 2011, nr 9, s. 24-25
XIV edycja.

45. TO „WIENIAWSKI” wyswatał mi syna i dał japońską synową / Helena Jankowska, Asa Konishi-Jankowska; rozm. przepr. Sylwia Wilczak // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2006, nr 248, s. 8
46. TRADYCJA znacznie dłuższa : pół wieku Towarzystwa Wieniawskiego / Romuald Połczyński // *IKS.* – 2011, nr 2, s. 38-39
Historia towarzystwa od 1961 r. Dot. m.in. konkursów skrzypcowych i lutniczych.
47. [TRZYNASTY] XIII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego : 14-29 października, aula UAM, ul. Wieniawskiego 1 / oprac. E.W. // *IKS.* – 2006, nr 10, s. 17-19
48. TRZYNASTY „Wieniawski” / Józef Kański // *Ruch Muzyczny.* – 2006, nr 25, s. 10-12
49. U WIENIAWSKIEGO nie spoczęli na laurach / (rp) // *Ruch Muzyczny.* – 2002, nr 6, s. 15
50. U WIENIAWSZCZYKÓW rok pełen rocznic / Bartosz Bryła; rozm. przepr. Romuald Połczyński // *IKS.* – 2010, nr 7/8, s. 44-45
Dot. m.in. Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego.
51. WARTO czasem i o nich pamiętać! / Romuald Połczyński // *IKS.* – 2001, nr 5, s. 20
Dzieje konkursów.
52. WIENIAWSKI dla opornych, czyli dlaczego go kochamy / Jolanta Brózda // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2006, nr 241, s. 6
53. WIENIAWSKI 2001 ze Shlomo Mintzem / Romuald Połczyński // *Ruch Muzyczny.* – 1998, nr 23, s. 15
54. WIENIAWSKI i młodość / Józef Kański // *Ruch Muzyczny.* – 2001, nr 25, s. 10-12
55. WIENIAWSKI najlepiej zabrzmiał po koreańsku / Marcin Kostaszuk, Marek Zaradniak // *Polska Głos Wielkop.* – 2011, nr 247, s. 15
56. WIENIAWSKI jak Mickiewicz / Marta Kaźmierska // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2011, nr 201, s. 6
14. edycja.
57. WIETRZENIE Towarzystwa / Andrzej Wituski; rozm. przepr. Jolanta Brózda // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2007, nr 8, s. 6
Dot. m.in. Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego.
58. WIRTUOZI // *Przew. Katol.* – 2006, nr 45, s. 40-41
59. Z WARSZAWY do Poznania / Przemysław Kubacki // *Tygodnik.* – 2006, nr 44, s. 13
Historia konkursu.

60. ZMARTWYCHWSTANIE Wieniawskiego / Dorota Szwarzman // *W p r o s t .*
– 2001, nr 44, s. 112

III. Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego

1. BĘDĄ wszyscy najważniejsi / Andrzej Wituski; rozm. przepr. Stefan Drajewski // *G ł o s W i e l k o p .* – 2003, nr 106 dod. *Głos Poznaniaka*, s. V
Zjazd Światowej Federacji Międzynarodowych Konkursów Muzycznych w Poznaniu.
2. MÓWI Bartosz Bryła / Julita Kosińska // *R u c h M u z y c z .* – 2007, nr 24, s. 5
Rozmowa ze skrzypkiem, byłem prezesem Towarzystwa Muzycznego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu.
3. NA ŚMIERĆ i życie / Andrzej Wituski; rozm. przepr. Edyta Wasilewska // *G ł o s W i e l k o p .* – 2003, nr 92 dod. *Głos Poznaniaka*, s. X
Rozmowa z prezesem Towarzystwa Muzycznego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu.
4. NOWE władze i plany Towarzystwa im. Wieniawskiego / (RP) // *R u c h M u z y c z .* – 2002, nr 13, s. 12
5. ROK przełomu, czyli Wieniawski 2001 / Michał Merczyński; rozm. Stefan Drajewski // *I K S .* – 2001, nr 1, s. 16-17
6. TOWARZYSTWO Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu dawniej Koło Śpiewacze Polskie / Edmund Grabkowski, Krystyna Winowicz, Barbara Zakrzewska-Nikiporczyk. – Warszawa; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1985. – 277 s. : fot. – (Biblioteka Kroniki Miasta Poznania)
7. TRADYCJA znacznie dłuższa : pół wieku Towarzystwa Wieniawskiego / Romuald Połczyński // *I K S .* – 2011, nr 2, s. 38-39
Historia Towarzystwa od 1961 r. Dot. m.in. konkursów skrzypcowych i lutniczych.
8. TROPICIEL skrzypcowych wilków / Bartosz Bryła; rozm. przepr. Marek Zaradniak // *P o l s k a G ł o s W i e l k o p .* – 2011, nr 105, s. 14
9. U WIENIAWSZCZYKÓW rok pełen rocznic / Bartosz Bryła; rozm. Romuald Połczyński // *I K S .* – 2010, nr 7/8, s. 44-45
10. W POZNANIU o światowych konkursach muzycznych / Romuald Połczyński, Andrzej Wituski; oprac. P.R. // *I K S .* – 2003, nr 5, s. 28
11. WIENIAWSKI 2005 / Andrzej Wituski; rozm. przepr. Emilia Skalska // *I K S .* – 2005, nr 3, s. 22-23
12. WIETRZENIE Towarzystwa / Andrzej Wituski; rozm. przepr. Jolanta Brózda // *G a z . W y b o r .* – Poznań . – 2007, nr 8, s. 6

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Carlos Fuentes
(1928-2012)

Carlos Fuentes – ur. 11.11.1928 r. – zm. 15.05.2012 r. – pisarz meksykański, scenarzysta, dramaturg, krytyk i dyplomata. Urodził się w rodzinie dyplomaty. Wraz z rodziną często zmieniał miejsce zamieszkania; przebywał w Ameryce Południowej i Północnej oraz Europie. Już jako dziecko biegle władał językiem angielskim. Studiował prawo na Narodowym Uniwersytecie Meksykańskim a później prawo międzynarodowe w Genewie. Stosunkowo krótko pracował w służbie dyplomatycznej Meksyku. Był delegatem do Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie (1950-1952) oraz ambasadorem we Francji (1975-1977). Wykładał na licznych uniwersytetach m.in. na Uniwersytecie Harvarda. Krytkował klasę średnią, z której pochodził. Choć wystąpił z partii pozostał wierny ideałom marksizmu. Przez wiele lat popierał rewolucję na Kubie.

Brał udział w życiu kulturalnym rodzimego kraju, zakładał i wydawał kilka gazet. W 1954 roku opublikował pierwszy zbiór opowiadań. Powieść „Kraina najczystszej powietrza” (1958) przyniosła mu popularność w ojczyźnie oraz miano współtwórcy „nowej prozy latynoamerykańskiej”. W swoich utworach portretował współczesny Meksyk, opisywał rewolucję meksykańską i jej klęskę, poruszał problemy tożsamości indywidualnej i zbiorowej rodaków, starał się opisać zagadkę czasu, fenomen śmierci i umierania. W większości dzieł narrację opierał na technice powieści eksperymentalnej.

Był „wiecznym” kandydatem do Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, laureatem Nagrody Cervantesa (1987).

Na jego dorobek składają się m.in.: powieści – „Kraina najczystszej powietrza” (1958), „Spokojne sumienia” (1959), „Śmierć Artemia Cruz” (1962), „Zmiana skóry” (1967), „Terra nostra” t.1-3 (1975), „Historia rodzinna” (1980), „Stary gringo” (1985); opowiadania – „Aura” (1962), „Pieśń ślepców” (1964), „Spalona woda” (1981); zbiór esejów – „Pogrzebane lustro” (1992).

1. CARLOS Fuentes : biogr. / A.B. // Nowe Książki. – 2002, nr 9, s. IV okł.
2. DYKTATURA i literatura / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Juan Cruz // Forum. – 2006, nr 46, s. 44-47
3. DYKTATURY boją się wyobraźni / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Łukasz Gołębiewski, Krzysztof Masłoń // Rzeczpospolita. – 2002, nr 115, s. A12

4. GIERMKOWIE Don Kichota / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Artur Domoślawski // *Gaz. Wybór.* – 2002, nr 115, s. 18-19
5. MACIE fantastyczną młodzież / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Ewa Likowska // *Przeгляд.* – 2002, nr 21, s. 33-34
6. MEKSYKAŃSKA zupa różności : zmarł Carlos Fuentes / Tomasz Pindel // *Tyg. Powsz.* – 2012, nr 22, s. 38-39
7. MIŁOŚĆ Don Kichota / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Krystyna Libura // *Gaz. Wybór.* – 1998, nr 56, s. 24-25
8. MODLITWA za świat / Artur Domoślawski // *Gaz. Wybór.* – 2003, nr 161, s. 16-17
9. OTWORZYĆ okna Escorialu na oścież / Carlos Fuentes; rozm. Tamara Brzostowska // *Nowe Książki.* – 2002, nr 9, s. 4-6
10. PISZĘ, marzę i klnę tylko po hiszpańsku / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Ewa Likowska // *Przeгляд.* – 2005, nr 32, s. 40-41
11. TANGO dandysa / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Winston Manrique Sabogal // *Forum.* – 2012, nr 22/23, s. 58-59
12. TEATR jest cudem / Carlos Fuentes; rozm. przepr. Malwina Głowacka // *Teatr.* – 2002, nr 4/6, s. 100-103
13. TRZECI tenor / Maciej Stasiński // *Gaz. Wybór.* – 2012, nr 114, s. 19
14. YANQUIS – si! Bush – no! / Artur Domoślawski // *Gaz. Wybór.* – 2004, nr 214, s. 23-24
Na marginesie książki „Contra Bush”.

Stefan Stuligrosz
(1920-2012)

Stefan Stuligrosz – ur. 26.08.1920 – zm. 15.06.2012 – dyrygent i pedagog, założyciel Chóru Chłopięcego i Męskiego Filharmonii Poznańskiej „Poznańskie Słowiki”, kompozytor, muzykolog. Urodził się w Poznaniu. Uczył się w Gimnazjum św. Marii Magdaleny (1930-1937), śpiewał wówczas w Chórze Katedralnym prowadzonym przez ks. Wacława Gieburowskiego. Po zdaniu „małej matury” odbywał praktykę w zawodzie kupieckim (1937-1941), a później (do 1945 roku) pracował w niemieckiej fabryce (wcześniej Zakłady Hipolita Cegielskiego). Podczas okupacji (od 1939) kierował chórem chłopięco-męskim złożonym z pozostałych w Poznaniu członków Chóru Katedralnego. Ukończył Liceum Ogólno-

kształcające im. Karola Marcinkowskiego (1946) i rozpoczął studia muzykologiczne na Uniwersytecie Poznańskim (dyplom 1951). W Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej (PWSM) studiował śpiew i dyrygenturę. Na Wydziale Kompozycji i Dyrygentury uzyskał dyplom z wyróżnieniem (1953) w klasie dyrygentury symfonicznej. W latach 1956-1963 kierował redakcją muzyczną Polskiego Radia w Poznaniu. Z PWSM, później Akademią Muzyczną im. Ignacego Paderewskiego był związany przez dziesiątki lat jako wykładowca, profesor, dziekan, prorektor i wieloletni rektor (1967-1981).

Wykształcił wielu cenionych chórmistrzów i dyrygentów. Otrzymał liczne nagrody, wyróżnienia i odznaczenia, m.in. Order Orła Białego, a trzy uczelnie nadały mu tytuł doktora honoris causa. Skomponował około 600 utworów na chór a capella, z towarzyszeniem fortepianu, organów i orkiestry. Opracował dziesiątki kołęd i pieśni. Znaczną część dorobku stanowią dzieła o tematyce religijnej.

Ślawę i uznanie w świecie zyskał jako kierownik artystyczny i dyrygent chóru „Poznańskie Słowiki”. Kierował nim nieprzerwanie od 1945 roku. Chór włączono w strukturę Filharmonii Poznańskiej w 1949 r., co było formą obrony przed likwidacją chóru o kościelnym rodowodzie przez władze komunistyczne. Udało mu się nie tylko ocalić zespół, ale również nie zrezygnował z jego udziału w niedzielnych mszach i zachował możliwość prezentacji muzyki polskiej dawnej, także religijnej, na oficjalnych koncertach. Z chórem występował na całym świecie – w Europie, USA, Kanadzie i na Dalekim Wschodzie. W repertuarze zespół ma przeszło 1000 zróżnicowanych stylistycznie utworów, ponad 50 nagrań płytowych.

Bardziej dociekliwym czytelnikom polecamy opracowania:

„Stefan Stuligrosz i jego chór” w PBM 2000, nr 4 s. 26-33

„Chór Stuligrosza na płytach i kasetach” w PBM 2000, nr 4, s. 34-42

a. Pozycje zwarte

1. PASJE życia / ze Stefanem Stuligroszem rozmawia Wiesław Kot. – Poznań : Fundacja „Chór Stuligrosza – Poznańskie Słowiki”, 2000. – 216 s. : il.
2. PIÓRKIEM Słowika : o najbliższych, Poznaniu, muzyce, podróżach, chorobach, stanie wojennym i drogowskazach życia / Stefan Stuligrosz. – Wyd. 1, łączne. – Poznań : Harbor Point Media Rodzina, 2010. – 597 s. : il.
W skład tomu wchodzi wspomnienia opublikowane w 1995 i 2000 r. oraz utwory nowe.
3. PIÓRKIEM Słowika : o najbliższych, Poznaniu, muzyce i drogowskazach życia. Cz. 1 i 2 / Stefan Stuligrosz. – Poznań : Media Rodzina of Poznań, 1995-2000. – 2 t. – (298; 293 s.) : il.

4. STEFAN Stuligrosz – muzyczna droga do 90. Jubileuszu w fotografiach / pod red. Andrzeja Plucińskiego. – Poznań : Fundacja „Chór Stuligrosza – Poznańskie Słowiki”, 2010. – 192 s. : il.
5. STEPHANUS Stuligrosz – doctor honoris causa Universitatis Studiorum Mickiewiczianae Posnaniensis : 2 X 1995 / [red. Andrzej Pietrzak]. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1996. – 20 s. : il. – (Doktorzy Honoris Causa / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 27)
6. SZEŚĆ dekad z Polihymnią / zespół red. Anna Plenzler [i in.]; fot. H. Bietkowski [i in.]. – Poznań : Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szeligowskiego, 2007. – 197 s. : il.
Zawiera m.in.: Stefan Stuligrosz : dyrektor artystyczny Chóru Chłopięcego i Męskiego Filharmonii Poznańskiej „Poznańskie Słowiki” s. 11. – „Słowicza” rodzina, s. 132-136.
7. TELEFON z Watykanu / Stefan Stuligrosz. – Poznań : Fundacja Chór Stuligrosza – Poznańskie Słowiki, Wydaw. Towarzystwa Chrystusowego Hlondianum, 1994. – 56 s. : il.
Relacja dyrygenta z występów Chóru „Poznańskie Słowiki” podczas uroczystości beatyfikacyjnych w 1993 roku.

b. Artykuły

1. BEZ dewocji / Stefan Stuligrosz; rozm. Tytus Byczkowski // *Przew. Katol.* – 2002, nr 7, s. 28-29
2. JAK Stuligrosz kompozytorem został / Michał Gryczyński // *Przew. Katol.* – 2002, nr 10, s. 35
3. JUBILEUSZ druha profesora : osiemdziesiąta rocznica urodzin Stefana Stuligrosza / Hanka Czeszewska // *Kron. Wielkop.* – 2001, nr 1, s. 170-173
4. DRUH Stefan i wielka cisza / Witold Młodziejowski // *Polska Głos Wielkop.* – 2012, nr 143, s. 18
5. DYRYGUJE chórami anielskimi / Anna Artymiak // *Niedziela (A)*. – 2012, nr 28, s. 18
6. DZIESIĘĆ lat do setki / Natalia Mazur // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2010, nr 199, s. 6
7. LOSAMI człowieka kieruje Bóg / Stefan Stuligrosz; rozm. Jadwiga Knie-Górna // *Przew. Katol.* – 2000, nr 8, s. 14-15
8. MUZYCE poświęcił całe życie / Urszula Buglewicz // *Niedziela (A)*. – 2009, nr 45, s. 32-33

9. NAJSŁYNNIEJSZY ze Słowików odszedł na zawsze / Stefan Drajewski, Jacek Sobczyński, Marek Zaradniak // *Polska Głos Wielkop.* – 2012, nr 139, s. 2-3
10. ODSZEDŁ człowiek, który „Niebo sprowadzał na ziemię” / Stefan Drajewski, Marek Zaradniak // *Polska Głos Wielkop.* – 2012, nr 146, s. 2-3
11. OSTATNI wywiad profesora Stefana Stuligrosza / wysłuchała Jolanta Hajdasz // *Przew. Katol.* – 2012, nr 28, s. 17-22
Wypowiedź w formie opowiadania.
12. PAN Stuligrosz i jego historia / Stefan Stuligrosz; rozm. przepr. Jolanta Brózda, Dariusz Jaworski // *Gaz. Wybor. (WAW).* – 2005, nr 299, s. 22-23
13. POŻEGNANIE „Słowika” / ŁK // *Przew. Katol.* – 2012, nr 26, s. 17, 18, 19, 20, 21
Wspomnienia Macieja Wielocha, następcy na stanowisku kierownika artystycznego „Poznańskich Słowików”; córek profesora: Stefani Stuligrosz-Urbańskiej i Anny Stuligrosz-Biedak, Tomasza Koźmiej, prezesa Fundacji „Chór Stuligrosza – Poznańskie Słowiki”, Wojciecha Grottela, śpiewaka i pracownika chóru oraz wnuczki profesora, Barbary Biedak.
14. „RAJ ten odnajdę, com miał w dzieciństwie mym” : wspomnienia Stefana Stuligrosza / oprac. Grażyna Wrońska // *Kron. Miasta Poznania.* – 2009, nr 4, s. 397-406
15. SEKRETY życia chórmistrza / Jacek Marczyński // *Rzeczpospolita.* – 2010, nr 199, s. A16
16. STEFAN Stuligrosz. – (Ludzie) // *Wprost.* – 2000, nr 38, s. 10
17. SPOTKANIA z Mistrzem Stuligroszem / Barbara Miczko-Malcher // *Niedziela (A).* – 2012, nr 27, s. 14-16
18. STO lat plus VAT! : rozmowa ze Stefanem Stuligroszem, twórcą Poznańskich Słowików, znakomitym dyrygentem i kompozytorem / rozm. przepr. Grażyna Wrońska // *IKS.* – 2009, nr 7/8, s. 38-39
19. STO lat plus VAT! / Stefan Stuligrosz; rozm. przepr. Martyna Pietras // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2009, nr 232, s. 6
20. UDANE życie profesora Stuligrosza / Jolanta Brózda-Wiśniewska // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2012, nr 145, s. 7
21. WSPOMNIENIE o profesorze Stuligroszu / Marta Kaźmierska // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2012, nr 139, s. 3
22. Z WDZIĘCZNOŚCIĄ dla Maryi... / Stefan Stuligrosz; rozm. Dominik Górny // *Przew. Katol.* – 2010, nr 38, s. 24-26
90-lecie urodzin dyrygenta.
23. ZMARŁ prof. Stefan Stuligrosz // *Niedziela (A).* – 2012, nr 26, s. 19

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Aneta Szczepaniak-Głębocka
Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

KAŻDE DZIECKO MARZY O TYM, BY PRZYTULIĆ SIĘ DO ZWIERZA.

DO JAKIEGO? SAMA NIE WIEM...

DO PAJĄKA? NIETOPERZA?¹

Poniższy scenariusz przeznaczony jest dla dzieci klas I-III szkół podstawowych. Może być przeprowadzony w ramach zajęć w bibliotece.

Cele:

- kształtowanie właściwej postawy wobec zwierząt – humanitarnego traktowania zwierząt i postępowania z nimi,
- uświadomienie dzieciom potrzeb materialnych i niematerialnych zwierząt,
- kształtowanie wrażliwości wobec zwierząt przebywających w złych warunkach,
- zwrócenie uwagi na zdolność zwierząt do przeżywania uczuć,
- zwrócenie uwagi na stosunek ludzi do zwierząt,
- wyrobienie u dzieci poczucia obowiązku.

Środki dydaktyczne:

- trójwymiarowe modele zwierząt z tektury, farby, koraliki, wełna, tektura, plansze ze zdjęciami,
- wycieczki.

PROPOZYCJA PRZEBIEGU ZAJĘĆ:

Zajęcia zostaną podzielone na trzy etapy. W przypadku etapu II i III prowadzący może dokonać selekcji materiału i zrealizować go w dowolnej kolejności.

I etap

Spotkanie z weterynarzem lub wizyta w lecznicy weterynaryjnej, podczas której weterynarz powie dzieciom, jak należy prawidłowo zachowywać się w sto-

sunku do zwierząt, uświadomi im, że każde zwierzę wymaga zainteresowania i opieki, może chorować, tęsknić, dzielić smutek, gniewać się, obrażać.

Dzieci powinny się dowiedzieć, że człowiek jest za zwierzę odpowiedzialny i ma obowiązek zaspokoić potrzeby zwierzęcia, np. dać jeść, wyjść z nim na spacer, wyczyścić legowisko, zapewnić opiekę medyczną. Dzieci, dzięki kontaktowi ze zwierzętami i sprawowaniu nad nimi opieki, mogą nauczyć się empatii, prawidłowych relacji także w stosunku do ludzi.

Jeśli istnieje taka możliwość lekarz weterynarii może pokazać dzieciom kilka zwierząt przebywających w lecznicy (np. pies, kot, królik, żółw itp.) i dokładnie poinformować dzieci – odnosząc się do konkretnego gatunku – jak zajmować się takimi zwierzętami, jak się wobec nich zachowywać, co lubią jeść itp.

II etap

Rozwiązywanie zadań, udział w zabawach i wykonanie prac plastycznych utrwalających zasady dobrego traktowania zwierząt

1. „Rozsypanka wyrazowa” – rozdanie kartoników dzieciom.

Zadanie polega na ułożeniu z „rozsypanki wyrazowej” zdań opisujących prawidłowe zasady postępowania ze zwierzętami.

Zanim prowadzący przystąpi do rozdania „rozsypanki” pyta uczestników: czy posiadają zwierzęta?; który z domowników najczęściej się nimi opiekuje?; czy włączają się w obowiązki związane z opieką nad zwierzęciem?; czy wiedzą jak zwierzęta wyrażają emocje (radość, strach smutek itp.)?; zwraca uwagę na niematerialne potrzeby zwierząt (poczucie bliskości, bezpieczeństwa itp.) podaje przykłady bezmyślnych zachowań wobec nich.

Poniżej znajdują się przykłady prawidłowo dopasowanych kartoników.

NIGDY	NIE BIJĘ
DOKARMIAM	ZIMĄ
IDĘ DO WETERYNARZA	KIEDY ZWIERZĘ CHORUJE
CODZIENNIE DAJĘ	WODĘ I JEDZENIE
WYCZESUJĘ	FUTRO
BAWIĘ SIĘ	I GŁASZCZĘ

2. Zadanie pt. „Co zwierzę może zrobić dla człowieka”.

Prowadzący na przykładzie psa będzie wyjaśniał dzieciom jak pies może pomóc ludziom. Jakie zmysły wykorzystuje by im pomagać. Ze szczególnym zwróceniem uwagi na to, że pies wykonuje te zadania bezinteresownie i z pełnym zaangażowaniem.

Prowadzący rozpoczyna zadanie przydzielając poszczególne partie tekstu dzieciom (podział na role). Uczestnicy czytają fragment książki *Czaruś mały uciekinier* Holly Webb, której bohaterem jest szczeniak. W przytoczonym fragmencie pies ratuje życie swojemu panu.

„Czaruś właśnie skończył śniadanie i bawił się jednym z nowych gryzaków, które kupił mu pan Nowak, gdy usłyszał okropny huk. Pognał do korytarza, skąd najwyraźniej dobiegł dźwięk. Pan Nowak leżał bezwładnie u stóp schodów.

Czaruś zawył ze zdumienia i przerażenia. Jego właściciel się nie ruszał. Wyglądało na to, że potknął się o swoją laskę, gdy schodził ze schodów. Czaruś wyczekiwał żałośnie, aż wstanie. Nie wstał.

Po kilku minutach oczekiwania i pełnego niepokoju wpatrywania się w jego zamknięte oczy i bladą twarz, pies lekko trącił go noskiem. „Czyżby zasnął? – pomyślał”.

Mężczyzna jęknął i Czaruś odskoczył zaskoczony. To nie był dobry dźwięk.

– Czaruś... – mruknął – dobry piesek. Za chwilę się podniosę. Och... – próbował się ruszyć, ale po chwili z jękiem opadł z powrotem. – Nie mogę – przez chwilę milczał i szybko oddychał. – Czarusiu, idź po pomoc. No idź... – jego głos umilkł, a oczy znowu się zamknęły. Pies patrzył na niego z niepokojem. Ani drgnął, nawet gdy bardzo delikatnie polizał go po twarzy. Zaskamlał. „Powiedział, bym sprowadził pomoc, ale nie jestem pewien, co miał na myśli – zdawał się pytać. – Zosia, pójdę po Zosię”. Był pewien, że dziewczynka będzie wiedziała, co robić. Powoli cofnął się od pana Nowaka i popatrzył na drzwi wejściowe. Były zamknięte. Podreptał korytarzem do kuchni. Tylne drzwi także były zamknięte. Trącił je z nadzieją, wcześniej pan Nowak go wypuścił – może nie zamknął ich jak należy? Były jednak mocno zamknięte i nawet drapanie nic nie dawało. Wrócił do korytarza. pan Nowak nawet nie drgnął. Ludzie nie powinni leżeć tak nieruchomo. Musiał wyjść i znaleźć Zosię! Stał przy drzwiach i zaszczekał najgłośniej jak potrafił w nadziei, że ktoś przyjdzie i je otworzy, nikt się jednak nie zjawił. Przez minutę wbijał wzrok w drzwi, a potem poszedł do dużego pokoju. Popatrzył na okno. Wiedział, że nie powinien tego robić. Pan Nowak bardzo gniewnym tonem powiedział mu „nie” i uprzedził, że więcej ma tego nie robić. Ale jak inaczej miał sobie poradzić? Nikt nie przychodził, gdy wołał. Wszystkie drzwi były pozamykane. To było jedyne wyjście a pan Nowak potrzebował pomocy. Wspiął się na fotel, a potem na oparcie, tak że jego przednie łapy znalazły się na parapecie. Potem wysu-

nął nos przez okno. Było zaledwie uchylone. Pan Nowak lubił świeże powietrze i zawsze otwierał okna, ale to było przymknięte, bo już wcześniej przez nie wyszedł. Gdy pchnął je nosem otworzyło się jeszcze odrobinę. Teraz mógł wysunąć na zewnątrz także uszy, chociaż było ciasno i bolało. Zadrzał, jakby otrząsał sierść z wody. Gramolił się, wiercił, aż w końcu wytuliał się przez okno i niezdarnie wyładował na kwiatkach poniżej. (...) Nagle uszy szczeniaka nastroszyły się. Usłyszał Zosię! Dziewczynka była w swoim ogródku po drugiej stronie ogrodzenia. Czarus wygramolił się spod krzewu i zaszczekał głośno, biegnąc na drugi koniec ogrodu.

– Cześć Czarusiu! – zawołała w odpowiedzi Zosia, parszając śmiechem a szczeniak zaszczekał głośnie. Dziewczynka go nie rozumiała! Myślała, że Czarus szczeka na znak przyjaźni, jak to zwykle robił. Czarek będzie musiał wyjść z ogródka i pójść po nią. Jeszcze kilka razy głośno szczeknął, a potem pobiegł z powrotem, by popatrzeć na furtkę.

Już wcześniej próbował ją otwierać i nie dał rady, ale wtedy był mniejszy. Spróbował jeszcze raz. Zaczął ją drapać, lecz na niewiele to się zdało. Furtka trochę się zatrzasnęła, ale nic poza tym. Szczeniak zrobił kilka kroków w tył i podniósł wzrok. Był pewny, że ta srebrna część, stercząca na górze, służy do otwierania (...) gdyby zdołał ją odciągnąć, furtka się otworzy. Sądził, że jest już wystarczająco wysoki, żeby jej dosięgnąć, jeśli mocno się wyciągnie.

Na szczęście dla niego rygiel był stary i obluzowany i kiedy pociągnął go silnymi, młodymi zębami, z łatwością się przesunął. Furtka się otworzyła i Czarus usiadł przed nią, ze zdumieniem wyglądając na ulicę. Udało mu się! Teraz musiał już tylko znaleźć Zosię. (...)

– Czarus!

Dziewczynka biegła do niego chodnikiem, za nią biegli Tomek i Michał. – Mówiłam, że słyszę jego szczekanie. Coś się stało, wiem, że tak jest. (...). Czarus przyskoczył do nich z wdzięcznością machając ogonem. (...)

– Co się stało Czarku? – spytała Zosia, zupełnie zdezorientowana.

– Wydaje się być zdenerwowany – zauważył Michał. – Już nie merda ogonem. Chyba nie jest ranny, prawda? – Zosia przykucnęła i próbowała przywołać szczenię.

– Chodź, Czarusiu, chodź. Dobry piesek – ale szczeniak skamlał i niespokojnie spoglądał w dół ulicy. Zosia zmarszczyła brwi. – Chyba chce, żebyśmy poszli za nim. Chodźcie! Prowadź, dobry piesku – chwyciła za rękę Tomka i Michała, po czym pociągnęła ich za sobą.

Czarus biegł przed nimi, odwracając się co kilka kroków, by sprawdzić, czy idą za nim.

– Mam nadzieję, że nic nie stało się panu Nowakowi – mruknął Michał.

– Co masz na myśli – spytała niespokojnym głosem dziewczynka.

– Nie rozumiem, czemu mu tak zależy żebyśmy szli za nim – wyjaśnił z ociąganiem.

– Chodźmy szybciej – ponagliła Zosia przyspieszając kroku.

Dotarli do domu zdyszani, i szczeniak otworzył furtkę. Potem podbiegł do drzwi i zaczął chodzić w tę i z powrotem między drzwiami a oknem, skamłając „Szybciej, szybciej” – próbował im powiedzieć – Wpuśćcie mnie do środka! Musicie mu pomóc”. Zosia zadzwoniła do drzwi, lecz tak naprawdę nie spodziewała się, że ktoś otworzy. (...)

Z wnętrza dobiegał słaby głos. nawet Czarus przestał szczekać. Też zaczął nasłuchiwać i wyraźnie usłyszał głos pana Nowaka. – Pomocy! Czarusiu, jesteś tam? Zosiu to ty? (...)

Gdy Zosia otworzyła drzwi zobaczyli pana Nowaka leżącego przed schodami. (...) – Panie Nowak, Czarus nas znalazł. Wysłał go pan po nas? Jest taki mądry, pokazał nam, żebyśmy poszli za nim. Mężczyzna popatrzył na niego i lekko się uśmiechnął. – Wiedziałem, że sprowadzi pomoc – szepnął – dobry piesek.

A Czarus bardzo delikatnie polizał go po policzku².

Po przeczytaniu wywiązuje się dyskusja na temat cech charakteru, jakie musi posiadać pies wykonujący takie zadanie.

Następnie prowadzący prezentuje uczestnikom przygotowane plansze ze zdjęciami przedstawiające: psa ratownika (zarówno wodnego, górskiego jak i ratującego ludzi ze zgliszcz, gruzów), psa przewodnika (dla osób niewidomych i niepełnosprawnych); psa policyjnego (np. wykrywającego ładunki wybuchowe).

3. Zagadki opisujące zwierzęta. Prowadzący czyta zagadki i dzieci powinny podać prawidłową odpowiedź „jakie to zwierzę”?

Znany jest z czystości.

Znany jest z urody:

Wciąż się łapką myje,

Chociaż nie ma wody.

(kot)

W każdej wsi jest taki budzik

który co dzień budzi ludzi.

Budzik chodzi, łapką grzebie

Choć nie czesze się ma grzebień...

(kogut)

Szybko biega, rzy i parska.

Na śniadanie – owsa garstka.

Potem w stajni grzecznie stoi.

Czeka, aż go ktoś napoi.

Ty odważnie podejź doń,

bo to jest po prostu

(koń)

Mucząc woła gospodynię,

Bo to zwierzę z tego słygnie,

Że gdy muczy to oznacza-

Gospodynię czeka praca.

Mleko wnet do wiadra leci,

By je piły wszystkie dzieci.

(krowa)

Beczy i potrząsa bródką,
Chce się dostać do ogródka,
Gdzie kapusta i sałatka
Och, nietrudna to zagadka
(koza)

Wielki z niego budowniczy
Choć do dwóch nie umie zliczyć
Nie używa piły wcale
Jednak jest wspaniałym drwalem
(bóbr)

Co to za zwierzę
jedyne na świecie?
Śmieje się ogonem –
myślę, że wiecie.
(pies)

Może dlatego, by lepiej polować,
może nie umie się zdecydować
nieustająco swój kolor zmienia,
by być podobnym do otoczenia³
(kameleon)

4. Maski zwierząt. Wszystkie dzieci mając do dyspozycji farby, kolorowy papier, koraliki, wełnę, klej i nożyczki wykonują samodzielnie maski zwierząt.

Prowadzący daje sygnał do rozpoczęcia zadania czytając fragment z książki Wojciecha Widłaka *Pan Kuleczka. Światło*.

„– Nożyczki! – powiedziała kaczka Katastrofa tonem lekarza, który przeprowadza trudną operację.

Pies Pypeć, pochylony nad kolorowymi papierami, przesunął nożyczki w jej stronę.

– Zielona farbka – zażądała natychmiast Katastrofa.

Pypeć przesunął zielony słoiczek. Przez chwilę słychać było tylko ciche posapywanie, szuranie pędzelka i skrzyp nożyczek tnących papier^{m4}.

Po zakończeniu pracy dzieci siadają w okręgu. Każde dziecko po kolei wychodzi na środek, prezentując wykonaną przez siebie maskę i próbuje naśladować głosy i zachowanie zwierzaka, którego maskę wykonał. Reszta grupy musi odgadnąć jakie to zwierzę.

Można zorganizować wystawę masek.

Nagrodą będą trójwymiarowe modele zwierząt z tektury, które również można ozdobić i pomalować.

III etap

Wycieczka do Mini ZOO, gdzie jest możliwy bezpośredni kontakt ze zwierzętami. Dzieci będą mogły głaskać, dotykać i cieszyć się towarzystwem zwierząt.

Wariant:

W przypadku kiedy niemożliwe jest zorganizowanie wycieczki do Mini ZOO można zorganizować konkurs na najciekawszą opowieść o posiadanych

zwierzętach i opiece nad nimi. Dzieci głosują i wybierają spośród siebie zwyciężcę.

Bibliografia:

1. KOŃ na receptę / Agata Widzawska-Pasiak. – Rzeszów: Wyd. Dreams, 2011. – S. 46
2. CZARUŚ mały uciekinier /Holly Webb. – Kraków : Wydawnictwo Zielona Sowa, 2009. – S. 64-80
3. ZAGADKI od sasa do lasa / Ewa Kozyra-Pawlak. – Warszawa : Egmont Polska, 2003. – S. 7, 42
4. PAN Kuleczka. Światło / Wojciech Widlak. – Poznań: Media Rodzina, 2006. – S. 38-39

Oprócz prac wykorzystanych polecamy:

5. BORSUNIO / Antonina Żabińska. – Warszawa: Czytelnik, 1964. – 70 s.
6. DŻOLLY i s-ka / Antonina Żabińska. – Kraków: Wyd. Literackie, 2008. – 114 s.
7. JA, KOTOWSKI / Krystyna Piotrowska-Beger. – Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2010. – 74 s.
8. JULKA i koty. Kocich historii. Część II / Tomasz Trojanowski. – Łódź: Literatura, 2007. – 152 s.
9. KOTY czyli historie z pewnego podwórka / Melania Kapelusz. – Warszawa: Bajka, 2009. – 76 s.
10. MYSZKA precelka się nudzi / Agata Widzowska-Pasiak. – Warszawa: Wilga, 2010. – 25 s.
11. MYSZKA precelka szuka przyjaciela / Agata Widzowska-Pasiak. – Warszawa: Wilga, 2010. – 25 s.
12. PRZYGODY kota Bibelota / Zofia Sosnkowska. – Łódź: Literatura, 2010. – 72 s.
13. O PSIE, który szukał / Joanna Gusza. – Łódź: Wydaw. Ładne Halo, Łódź 2012. – 44 s.
14. RUDZIELEC / Renata Opala. – Poznań: Galeria, 1999. – 33 s.

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

BADANIE kapitału społecznego w Wielkopolsce : diagnoza stanu i perspektywy wzrostu / pod red. Eulalii Skawińskiej. – Poznań: Wyższa Szkoła Bankowa, 2011. – 266 s. : il., tab., wyk.

Problemy polityki społecznej i gospodarczej w ujęciu socjologicznym.

DRZEWIECKI Janusz

Klub Sportowy Tur Turek : 90 rocznica powstania. – Turek: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka, 2011. – 131 s. : il. – (Bibliotheca Turcoviana; nr 16)

Historia klubu od 1921 roku. M.in. wykazy działaczy i zawodników.

DURCZYKIEWICZ Leonard

Dwory polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim. – Szczecin: Volumina Daniel Krzanowski, 2012. – 42 s., [121] s. tabl. : fot.

Przedruk. Oryg.: Poznań: nakładem L. Durczykiewicza w Czempiniu, 1912
Słownik historyczno-krajoznawczy. Widoki obiektów na czarno-białych fotografiach.

FIEDLER / tekst Katarzyna Fiołka. – Warszawa: Buchmann Sp. z o.o., 2011. – 127 s. : portr. – (Wielkie Biografie)

Pisarz i podróżnik, mieszkaniec Puszczykowa (1894-1985).

GDYBY młodość wiedziała gdyby starość mogła : praca zbiorowa / Ewa Stolarska [i in.]; red. Magdalena Janaszek. – Poznań: Stowarzyszenie „Jeden Świat”, 2012. – 264 s.

Opowieści i wspomnienia z okresu studiów w Poznaniu w II połowie XX wieku i współcześnie.

JASKULSKI Janusz

Koźlarskim szlakiem w świat : [informator]. – Kopanica: Władze Gminy Siedlec i Gminy Ośrodek Kultury w Siedlcu, 2011. – 15 s. : fot.

Konkursy Muzyki Ludowej w Kopanicy oraz „Dudziarski pociąg retro” i „Szlak Koźlarski im. Tomasza i Walentego Brudtów” śladami muzyków i kapel dudziarskich.

JEDWAB Leon, JEDWAB Tosha

Dwa życia jak dwa psalmy : historia mówiona Leona i Toshy Jedwab opowiedziana Ewie Urbach / red. Krzysztof A. Makowski; koncepcja książki i przedmowa Mirosław Słowiński. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2012. – 240 s. : fot., il.

Dzieje rodziny na tle historii Żydów w Zagórowie, pow. Słupca do drugiej wojny światowej.

JUNG Dawid

Wierszopisowie Kłecka w latach 1590-1623 : przyczynki do historii kultury staropolskiej / posłowie Karol Samsel. – Kłecko; Gniezno: „Zeszyty Poetyckie”, 2012. – 130 s. – (Biblioteka Staropolska; t. 1)

Spuścizna literacka Kłecka z przełomu XVI i XVII wieku oraz twórczość Władysława Czarnkowskiego i Marcina z Kłecka.

KASPRZAK Władysław

W duchu wdzięczności / wysłuchane wspomnienia spisała Aleksandra Tabaczyńska; rys. Piotr Szwiec; red. Lucyna Kończal-Gnap, Piotr Szwiec, Patrycja Mikołajczak. – Nowy Tomyśl: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Nowym Tomyślu, 2012. – 82 s. : fot., il., portr.

Historia pracy duszpasterskiej proboszcza parafii pw. NMP Nieustającej Pomocy w Nowym Tomyślu od 1981 roku. M.in. wielkopolskie kościoły w rysunkach Piotra Szwieca.

KLEJNOT architektury drewnianej ziem polskich : kościół św. Mikołaja w Tarnowie Pałuckim – Wielkopolska : [album] / tekst i oprac. nauk. Andrzej M. Wyrra; fot. Piotr Namiota. – Bydgoszcz: Wydaw. Pejzaż, 2011. – 173 s. : fot., il.
Historia i wyposażenie zabytkowego kościoła.

KLEMCZAK Arkadiusz

Od „św. Franciszka” do „Francesco” : 75 lat działalności chóru pod wezwaniem św. Franciszka z Asyżu w parafii św. Floriana w Wirach koło Poznania (1936-2011). – Komorniki: Gminny Ośrodek Kultury w Komornikach, 2011. – 94 s. : fot., portr.

Historia chóru na tle dziejów parafii.

KORDUBA Piotr, PARADOWSKA Aleksandra

Na starym Grunwaldzie : domy i ich mieszkańcy / fot. Wojciech Gajtkowski. – Poznań: Wydaw. Miejskie Poznania, 2012. – 237 s. : fot.

Historia osiedla oraz jego mieszkańców od lat międzywojennych po czasy współczesne.

KOŚCIELAK Zbigniew

Kaliscy bokserzy : 80 lat 1932-2012. – Kalisz, 2012. – 112 s. : fot. – (Kaliszka Biblioteka Sportowa)

Publikacja wydana z okazji 80-lecia boksu w Kaliszu oraz 90-lecia Klubu Sportowego „Prosna”.

KOŚCIÓŁ w Poznaniu : czasy biskupa Jordana [-984] i kardynała Augusta Hlonda [1881-1948] / red. Marek Jędraszewski. – Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wydział Teologiczny. Redakcja Wydawnictw, 2011. – 132 s. : il.

Dzieje kościoła w Poznaniu od początków do drugiej wojny światowej.

KRAJOBRAZ z sacrum w tle : miejsca kultu i pamięci w gminie Czempień / opracowanie przygotowane na podstawie informacji zebranych przez Stanisława Wiśniewskiego; wprowadzenie i posłowie Katarzyna Hohorek; oprac., graf. Violetta Korbańska. – Czempień: Czempieńskie Towarzystwo Śpiewacze „Harfa”, 2012. – 99 s. : fot.

Tablice pamiątkowe, świątki, kapliczki, figury i krzyże przydrożne. Słownik krajoznawczy.

KROTOSZYN : [informator] / tłum. Sylwia Nawrocka. – Krotoszyn: Urząd Miejski, [b.r.]. – 34 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

KRZYŚLAK Bolesława, KURZAWA Zofia

Kościół Najświętszego Serca Jezusa i św. Floriana w Poznaniu / fot. Piotr Skórnicki; red. Karol Szaładziński. – Poznań: Wydaw. Miejskie Poznania, 2012. – 103 s. : fot. – (Biblioteka Kroniki Miasta Poznania)(Zabytki Poznania)

Historia, architektura i wyposażenie kościoła z XIII wieku w Poznaniu.

ŁUCKA Radosław

Wędrówki przyrodnicze w Regionie Śremskim. – Śrem: Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, 2011. – 154 s. : fot.

Środowisko i ochrona przyrody w regionie. Dot. m.in. parków krajobrazowych.

MAĆKOWIAK Przemysław

Twierdza poligonalna / tłum. Renata Piejko. – Poznań: Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha. Wydaw. Święty Wojciech, 2012. – 205 s. : fot., il. – (Poznaj Poznań)

Historia twierdzy Poznań i stan zabytków militarnych w oparciu o materiały ilustracyjne. Tekst także w jęz. niemieckim.

MALUŚKIEWICZ Piotr, WIŚNIEWSKI Jacek

Konin : historia i współczesność. – Konin: Firma Księgarska Mawi, 2012. – 144 s. – (Biblioteka Konińska)

Szkice historyczno-krajoznawcze.

MASŁOWSKA Teresa

Jeśli zapomnę o nich... : (lista członków Światowego Związku Żołnierzy AK – Okręg „Wielkopolska” zmarłych w latach 1989-2011) / red. Jerzy Zielonka. – Kościan: Starostwo Powiatowe w Kościanie, 2012. – 160 s. : fot., il., portr. – (Wierni Niepodległej; 5)

Słownik biograficzny. Tytuł okł. Wierni niepodległej.

MILUŚKA-STASIAK Jadwiga

Z dziejów parafii w Opatówku / red. Krzysztof Walczak. – Opatówek: Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gillerów, 2012. – 220 s., [14] s. tabl. : fot., il., portr.

Historia parafii na tle dziejów miejscowości.

NAD dachami Poznania : [album] / fot. Marek Kaczmarczyk; wstęp Włodzimierz Łęcki. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2012. – 155 s. : fot.

Widoki Poznania w fotografii lotniczej.

NIELIPIŃSKI Władysław

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu : fotografia w latach 1999-2011 / red. Natalia Słomińska, Anita Kowalewska-Łopatka. – Poznań: Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2012. – 123 s. : fot., portr.

Warsztaty, konkursy, wystawy i działalność wydawnicza – dokumentacja działalności biblioteki w zakresie popularyzacji fotografii.

NOWAK Piotr

Dzieje parafii św. Katarzyny Aleksandryjskiej we Wronkach. – Poznań: Wydaw. Rys, 2011. – 328 s. : il. – (Materiały do Dziejów Archidiecezji Poznańskiej; z. 6)

Historia parafii na tle dziejów miejscowości. M.in. sylwetki osób duchownych związanych z parafią.

NOWOTWORY złośliwe w Wielkopolsce w 2009 roku / oprac. Agnieszka Dyzman-Sroka [i in.]; Wielkopolskie Centrum Onkologii, Wielkopolski Rejestr Nowotworów. – Poznań: Wielkopolskie Centrum Onkologii, 2011. – 140 s. : il., tab., wykr.

Występowanie nowotworów złośliwych w Wielkopolsce i ich zróżnicowanie pod względem geografii powiatów, płci i umiejscowienia. Tekst także w jęz. angielskim.

PAŁAT Zenon

Zespół pałacowy książąt Radziwiłłów w Antoninie : dziedzictwo materialne. – Kalisz: Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu, 2012. – 109 s. : fot., il. – (Chopin. Antonin; t. 3)

Historia, architektura i wystrój wnętrz zabytkowego zespołu. M.in. związki rodu Radziwiłłów z Antoninem i indeks cyklicznych imprez muzycznych organizowanych w pałacu.

PAWICKI Jan

Cmentarze Kościana / fot. Bogdan Ludowicz . – Kościan: Przedsięb. Aga w Kościanie, 2011. – 78 s. : fot. – (Biblioteczka „Wiadomości Kościańskich”)

Historia cmentarzy i biogramy zmarłych od XIX wieku do 2010 roku.

RAPORT o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego 2011 / red. Tomasz Klimanek; Urząd Statystyczny w Poznaniu. – Poznań: US, 2012. – 91 s. : tab., wykr.

Informacja statystyczna.

SŁOWIŃSKI Mirosław, NADOLNY Grzegorz

Wielka Pętla Wielkopolski : Warta – Noteć – Gopło – Warta : przewodnik nie tylko dla wodniaków / red. Hanna Koźmińska. – Wyd. 2 uzup. – Warszawa: Wydaw. Satchwell Warszawa Spółka z o.o., 2012. – 330 s. : fot., il.

Przewodnik turystyczny.

SPUŚCIZNY w zbiorach poznańskich archiwów i bibliotek / pod red. Hanny Krajewskiej, Józefa Malinowskiego, Jarosława Matysiaka. – Poznań: Wydaw. Rys, 2011. – 132 s. : il.

Spuścizny osób i instytucji w bibliotekach i archiwach Poznania. Materiały konferencji w 2010 roku.

ŚLIWIŃSKI Eugeniusz

Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Śmiglu 1458-2011. – Śmigiel: Urząd Miejski Śmigla, 2012. – 182 s. : fot., il., portr.

Historia organizacji w latach 1458-1951 i po reaktywacji od 1992 r. M.in. spisy członków i królów kurkowych.

TOMKOWIAK Tomasz

Tajemnice Gniezna : errata do dziejów miasta w latach 1919-1960. – Wyd. 2 zmien. – Gniezno: Muzeum Początków Państwa Polskiego, 2012. – 376 s. : fot.

Relacje i materiały dot. dziejów Gniezna I połowy XX wieku.

W STRONĘ miasta kreatywnego : sztuka Poznania 1986-2011 : wybrane zagadnienia / red. Wojciech Makowiecki. – Poznań: Galeria Miejska Arsenal, 2011. – 302 s. : fot., il.

Plastyka, fotografika, wystawy i galerie, kolekcjonerstwo i handel sztuką oraz krytyka i czasopiśmiennictwo artystyczna w Poznaniu na przełomie wieków.

WOKÓŁ jezuickiej fundacji uniwersytetu z 1611 roku / pod red. Doroty Żołądź-Strzelczyk i Rafała Witkowskiego. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2011. – 286 s. : il., portr. – (Seria Dzieje UAM / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 19)

Historia i działalność kolegium jezuickiego w Poznaniu na tle dziejów miasta i regionu.

WSIE i miasta powiatu międzychodzkiego na dawnych kartach pocztowych i fotografiach : krajobrazy Wielkopolskiej Szwajcarii : [album] / red. Robert Jędrzejczak, Artur Paczesny; fot. Tadeusz Andrzejewski; oprac. graf. Zbigniew Jakubowski; Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie. – Międzychód: Drukarnia-Międzychód, [b.r.]. – 148 s. : fot.

Reprodukcje ok. 500 kart pocztowych i fotografii w układzie według gmin.

Z DZIEJÓW Żydów kolskich – w 70. rocznicę Zagłady w obozie zagłady Kulmhof / pod red. Krzysztofa Witkowskiego. – Koło: Urząd Miejski w Kole, 2012. – 112 s. : fot., portr.

Historia Żydów – mieszkańców Koła i ich zagłady w obozie w Chełmnie. Materiały z sesji popularnonaukowej, styczeń 2012.

Z FALAMI Prośny : 50 lat kaliskiej sekcji kajakowej : 1961-2011 / oprac. Piotr Szymański; Kaliskie Towarzystwo Wioślarskie. – Kalisz: Edytor, 2012. – 99 s. : fot.

Historia sekcji kajakowej Kaliskiego Towarzystwa Wioślarskiego.

Z KOLEKCJI Leona Wyczółkowskiego : dar artysty dla Muzeum Wielkopolskiego w Poznaniu : [katalog] / teksty Wojciech Lipowicz [i in.]; oprac. graf. Franciszek Otto; Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum Narodowe w Poznaniu. – Bydgoszcz: Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, 2011. – 88 s. : fot., il.

Wystawa kolekcji ze zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu w Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(czerwiec–sierpień 2012)

W bibliotekach wielkopolskich odbywały się liczne i różnorodne imprezy z okazji Dnia Dziecka. Kontynuowano akcję „Cała Polska czyta dzieciom”, realizowano kolejny Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom. Młodzież szkolna brała udział w zajęciach wakacyjnych organizowanych przez biblioteki. Do grona czytelników coraz częściej włączane są dzieci przedszkolne. Oprócz Dyskusyjnych Klubów Książki działają również Dyskusyjne Kluby Filmowe. Trwają obchody Roku Janusza Korczaka, Józefa Ignacego Kraszewskiego oraz ks. Piotra Skargi.

C z e r w i e c

Bojanowo (pow. Rawicz)

- XI Ogólnopolski Tydzień Czytania pod hasłem „Bojanowo czyta dzieciom”:
 - ~ Spotkanie czytelnicze po strażacku dla klas I-szych z udziałem strażaka z OSP

- ~ „O przygodach Karolka” – spotkanie dla klas „0” z udziałem wikariusza bojanowskiej parafii
- ~ Kto czytał „Pszczółkom”? – przedszkolakom czytał burmistrz Bojanowa
- ~ Mały dinozaur Dino też lubi czytać książki – impreza czytelnicza dla dzieci (współorganizacja z Domem Kultury). Przedstawienie teatralne Teatru DUET z Krakowa pt. „Dino, nowy przyjaciel”
- ~ Spotkanie czytelnicze na wesoło dla 3-4 latków z udziałem klaunów z Fundacji „Dr Klaun”

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Spotkanie Młodzieżowego Klubu Miłośników Książek
- Spotkanie Klubu Miłośników Książek dla dorosłych
- Drzwi Otwarte Biblioteki – w ramach obchodów Dni Borku Wielkopolskiego – zwiedzanie biblioteki, możliwość zapoznania się z pracą bibliotekarza i ofertą placówki, wystawa kronik gminnych oraz bibliotecznym, wystawa fotograficzna pt. „Stare fotografie, zatrzymany czas – ludzie, miejsca, wydarzenia do roku 1945”, gry i zabawy dla dzieci, upominki dla zwiedzających

Bralin (pow. Kępno)

- XI Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom:
 - ~ wizyta księżkobusu Wydawnictwa Media Rodzina – promocja czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, zabawy i warsztaty dla dzieci
 - ~ spotkanie z Piotrem Witoniem, poznańskim aktorem
 - ~ malowanie twarzy przez Agatę Józefowicz
 - ~ wykonanie rysunków bohaterów serii o Panu Kuleczce, Kici Koci oraz Pettsonie i Findusie

Czempień (pow. Kościan)

- „Czempień i okolice dawniej i dziś” – wystawa fotografii
- „Stąd byliśmy” – promocja książki
- Prezentacja multimedialna przedstawiająca biografie słynnych czempinaków połączona z wykładem Katarzyny Braszak, dyrektorki Biblioteki Publicznej w Czempiniu
- Warsztaty *decoupage* dla Fundacji Ziemi Krobskiej im. Prof. Rajmunda Teofila Hałasa
- Spotkanie z Joanną Krzyżanek, pisarką dla dzieci

Czarniejewo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Markiem Fiedlerem w ramach projektu „Baśnie i zabawy z różnych stron świata” dofinansowanego przez Fundację BZ WBK w ramach programu „Bank Dziecięcych Uśmiechów”

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Dzień Dziecka: podsumowanie i wręczenie nagród w konkursie „Czytelnik Roku Szkolnego 2011/2012”; gry, zabawy, mini konkursy; „Wszystkie dzieci nasze są...” – wystawa
- Euro 2012 – quiz komputerowy poszerzający wiedzę o reprezentacji Polski na Euro 2012
- 90. rocznica urodzin Mirona Białoszewskiego – kalendarium życia i twórczości; wystawa twórczości

Gizałki (pow. Pleszew)

- „Żabi król” – inscenizacja dla dzieci z okazji Dnia Dziecka

Gniezno

- „Bajki Piłko-Grajki” – zajęcia czytelnicze zorganizowane w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom
- Impreza czytelnicza dla najmłodszych czytelników zorganizowana z okazji 20-lecia Wydawnictwa Media Rodzina połączona z przyjazdem książkobuszu
- Wernisaże wystaw:
 - ~ „Julian Śmielecki (1916-1997) współzałożyciel, pierwszy kierownik gnieźnieńskiej biblioteki”
 - ~ „Afganistan w obiektywie Karola Mikuły”
- „Z książką w grze” – warsztaty literackie zorganizowane w ramach festynu „Dzień Dziecka – Bawmy się Razem” (Schronisko „Pomocna Przystań”)

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Cała Polska Czyta Dzieciom” – głośne czytanie (przez znane osoby ze środowiska lokalnego) połączone z warsztatami plastycznymi (Oddział Dla Dzieci, Filia w Tursku i Kościelnej Wsi)

Gostyń

- Galeria Jednego Obrazu (również w lipcu i sierpniu)
- Otwarcie wystawy malarstwa osób niepełnosprawnych ze Środowiskowego Domu Samopomocy pt. „Zwykła wystawa niezwykłych ludzi”
- Wystawa pokonkursowa „Sportowy Gostyń”
- Podsumowanie konkursów: miejskiego dla gimnazjalistów i powiatowego dla szkół ponadgimnazjalnych pt. „Wiem więcej o ziemi gostyńskiej”
- Zajęcia dydaktyczne przy współpracy ze Szkołą Podstawową Nr 2 pt. „Edukacja na 5+”
- Wręczenie certyfikatów czytelnika – przedszkolaka połączone ze spotkaniem z aktorem Piotrem Witoniem

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Spotkanie z dziećmi klasy IV SP z okazji Dnia Dziecka
 - ~ poznanie etymologii święta
 - ~ zagadki i łamigłówki logiczne
 - ~ wykonanie kolorowego motyla z papieru
 - ~ „zabawa” z wierszami Juliana Tuwima – ćwiczenia dykcji
 - ~ dyskusja o potrzebie czytania
- Spotkanie z przedszkolakami w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”: czytanie bajek i opowiadanie o ulubionych zwierzątkach (Filia w Szkaradowie)
- Czytanie książki „Gospośia” i dyskusja o przeczytanej historyjce (Filia w Szkaradowie)
- Czytanie książki „Przedszkolaki z ulicy Morelowej” i rozwiązywanie zagadek logicznych (Filia w Szkaradowie)
- Spotkanie przedszkolaków w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. Czytanie książek przez zaproszonych gości oraz zapoznanie się z trójwymiarowymi książkami
- Spotkania dla dzieci klas I-III miejscowej SP
 - ~ czytanie książek przez zaproszonych gości i dzieci, recytacja znanych wierszy Jana Brzechwy oraz ich omówienie
 - ~ czytanie książek m.in. o rycerzach, ich zwyczajach i rodzajach broni, obejrzenie szlacheckiej szabli
- Konkurs recytatorski „Wiersze znane i nieznane zawsze chętnie są recytowane” (współpraca z miejscowym przedszkolem)
- Spotkanie dla uczniów klasy I LO z Zespołu Szkół im. Jana Pawła II – zajęcia dotyczące opisu bibliograficznego i sposobu sporządzania go do prezentacji maturalnej

Kalisz

- XXIII Kiermasz Książki Kaliskiej – w ramach obchodów Święta Miasta
- Spotkanie z uczniami kl. II i III Gimnazjum w Piotrowie – prezentacja biblioteki, zbiorów specjalnych, wystawy filatelistycznej „Jan Paweł II – w 15. rocznicę wizyty kaliskiej” (Biblioteka Główna)
- Uroczyste zakończenie spotkań z Publicznego Przedszkola nr 16 – z cyklu „Przysposobienie czytelnice sześciolatek” (Filia nr 2)
- Festyn z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka oraz podsumowanie Kaliskiego Konkursu Literackiego na Utwór dla Dzieci – w ramach Festiwalu Działań Artystycznych im. Marii Konopnickiej (Filia nr 7)

- Uroczyste podsumowanie całorocznych spotkań w bibliotece z dziećmi z Publicznego Przedszkola nr 18 im. Chatka Puchatka (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
- Konkursy:
 - ~ XVIII Konkurs Recytatorski „Strofy znad Prosný” (Filia nr 2)
 - ~ „Mój ulubiony sport” – rozstrzygnięcie konkursu (Filia nr 3)
 - ~ „Moja przyjaciółka Ania z Zielonego Wzgórza” – rozstrzygnięcie konkursu (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
- Wystawy:
 - ~ „Jan Paweł II – w 15. rocznicę wizyty kaliskiej” (Biblioteka Główna)
 - ~ Harcerze z „Kamieni na szaniec” (Filia nr 1)
 - ~ „Kalisz – moje miasto” (Filia nr 1 Oddział Dziecięcy)
 - ~ „Ferdynand Wspaniały” (Filia nr 1 Oddział Dziecięcy)
 - ~ „Leopold Staff – poeta trzech pokoleń. 55. rocznica śmierci poety, tłumacza, dramaturga, eseisty” (Filia nr 2)
 - ~ „Bohaterowie naszych lektur” (Filia nr 7)
 - ~ „Starożytna Grecja i Rzym, ciągle ciekawe i poznawane” (Filia nr 9)
 - ~ „Stanisław Moniuszko – kompozytor, twórca opery narodowej – w 140. rocznicę śmierci” (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
 - ~ „90. rocznica urodzin Mirona Białoszewskiego” (Filia nr 16)

Kępno

- „Dzień Dziecka w bibliotece”:
 - ~ film „Sekret Eleonory”
 - ~ konkurs „Dzieciaki rysują bohaterów” nawiązujący do treści filmu
- Konferencja i warsztaty z jogi prowadzone przez Maxa Wojciecha Czenszaka, dyplomowanego nauczyciela jogi, terapeutę, podróżnika, fotografa, założyciela YogaShala
- Spotkanie członków Stowarzyszenia Pomocy Chorym Onkologicznie „Zielony Parasol” (również w lipcu i sierpniu)
- Warsztaty plastyczne „Dispatchwork” (reperowanie miasta kolorowymi klockami) dla młodzieży – projekt „Odwaga cywilna odwagą sceniczną!” realizowany przez Stowarzyszenie Kulturalne Euro-Art w ramach programu „Równać szanse – Ogólnopolski Konkurs Grantowy” organizowanego przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży dzięki dotacji z Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności
- „Diagnoza lokalna – jak nie trafiać w próżnię, czyli dlaczego warto badać potrzeby mieszkańców” – warsztaty dla bibliotekarzy z terenu powiatu kępińskiego prowadzone przez Annę Sabiło z WBPiCAK w ramach realizacji projektu „Biblioteka Pomysłów 2012: badanie potrzeb mieszkańców”

- Wizyta ksiązkobusu Wydawnictwa Media Rodzina – zabawy i warsztaty dla dzieci
- Obchody Dnia Motyla (współpraca ze Stowarzyszeniem Kulturalnym Euro-Art):
 - ~ czytanie wierszy o motylach
 - ~ rysowanie motyli
 - ~ występ Teatru Szkolnego „Arlekin” ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Kępnie pod kierunkiem Ewy Olek i Joanny Forsyjak
- Otwarcie wystawy fotograficznej promującej dwa projekty edukacyjne uczniów z Gimnazjum w Krążkowach. Prezentowane zdjęcia to fotograficzny zapis działań, które w efekcie przyniosły wytyczenie „Kępińskiej Ścieżki Dydaktycznej Trzech Wyznań” oraz powstanie „Mapy Architektury Kępna”

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie z mieszkańcami gminy w ramach XIX Dni Kiszkowa
- Piknik na terenie Puszczy Zielonki dla członków Stowarzyszenia „Promyk”
- Olimpiada sportowo-integracyjna z okazji „Powitania lata” dla osób niepełnosprawnych z powiatu gnieźnieńskiego

Kłecko (pow. Gniezno)

- „Działalność i funkcjonowanie biblioteki” – spotkanie dla dzieci z klas III szkoły podstawowej

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- XI Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom: „Powróćmy jak za dawnych lat w zaczarowany, bajkowy świat” – czytanie bajek na spotkaniach z przedszkolakami, konkursy i zabawy edukacyjne

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wielkopolska Galeria: „Malarstwo i grafika w zbiorach kościańskiej biblioteki”
- „Moje góry, moi przyjaciele i ja” – Maria Magdalena Kmiećkowiak (wystawa z cyklu: Pasje naszych czytelników)
- „Na turystycznym szlaku – polskie miasta w baśni i legendzie”
- „Książka naszym przyjacielem” – wystawa prac dzieci z Samorządowego Przedszkola nr 2 w Kościanie
- Z cyklu Czwartki z przedszkolakami: Bezpieczne wakacje
- Wycieczka Klubu Przyjaciół Trąbka Bombka na „Ranczo u Martina” w Kiełczewie
- Uroczyste zakończenie roku w Klubie Przyjaciół Trąbka Bombka

- Klub Miłośników Książki – wyjazd turystyczny
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Zofia Kurnatowska, Michał Kara: „Wczesnośredniowieczny gród w Bonikowie – ośrodek władzy i kultu”
- „Polskie miasta w baśni i w legendzie” – poranek literacki dla uczniów klasy „0”
- Spotkanie z ks. Adamem Bonieckim
- Czekamy na wakacje – spotkanie z przedszkolakami
- Rozstrzygnięcie konkursu literackiego Młodych Piór ph: „Kościan – Euro 2012”
- Zajęcia biblioterapeutyczne w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie Biblioteka Publiczna Gminy
- Powitanie wakacji w bibliotece – lekcja plastyczna z uczniami kl. III ze Szkoły Podstawowej w Kietczewie
- Konfrontacje z haftem – spotkania Kółka Hafciarskiego w bibliotece (Filia Biblioteczna w Starym Luboszu)
- Truskawkowe szaszłyki z Cecylką Knedelek – warsztaty kulinarne z Joanną Krzyżanek (Filia Biblioteczna w Starym Luboszu)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- XI Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom: Uczniom klas pierwszych z koźmińskich szkół podstawowych, czytali książki i opowiadali o swojej pracy i hobby zaproszeni goście; właścicielka sklepu zielarskiego, sekretarz Urzędu Miasta i Gminy, kierownik Zakładu Aktywności Zawodowej, Kawaler Orderu Uśmiechu, w-ce przewodniczący Polskiego Stowarzyszenia im. Janusza Korczaka oraz zastępca naczelnika Poczty Polskiej w Koźminie Wlkp.
- Spotkanie z Janem Rosikiem i promocja książki „Okrakiem na rycze”

Krobia (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Joanną Krzyżanek – dla dzieci
- Parada żywych książek w mieście (w wykonaniu przedszkolaków)

Krotoszyn

- „Święto Ulicy” – festyn uliczny:
 - ~ Bajkolandia – Strefa dla dzieci, czytanie bajek w ramach akcji Cała Polska Czyta Dzieciom
 - ~ Gry, tańce, zabawy z animatorami Magic Time
 - ~ Strefa Książki – zbiórka książek dla biblioteki

- ~ Zabierz, Przeczytaj, Podaj Dalej – Bookcrossing a także sprzedaż wydawnictw regionalnych Towarzystwa Miłośników i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej, Muzeum Regionalnego i Rzeczy Krotoszyńskiej
- ~ „Świat lalek” – wystawa ze zbiorów prywatnych Anny Ziemińskiej, wystawa obrazów i prac Małgorzaty Zimniak, Dariusza Gajewskiego, Bronisławy Nowackiej ze Zdun, Tomasza Andrzejewskiego i Kamili Krzyżanowskiej z Koźmina Wielkopolskiego, Mirosławy Zydorczak i Tomasza Dolaty, wychowanków Zespołu Szkół Specjalnych
- ~ „Tipi” – kultura i obyczaje Indian amerykańskich – spotkanie z Marią Giżyką z Polskiego Ruchu Przyjaciół Indian
- ~ Coś dla ciała, coś dla ducha – konkursy dla ojców, stoisko kosmetyczne firm Avon i Mariza, stoisko Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Środowiskowego Domu Samopomocy (filcowanie, decoupage, kartki okolicznościowe) i firmy Hardbit
- ~ Inscenizacja w wykonaniu Bractwa Rycerskiego Ziemi Kaliskiej – Poczta Wierzbicy z Krotoszyna
- ~ Pokazy taneczne – Zespół Tańca Ludowego Krotoszanie, grupa taneczna z Klubu Rivendell, Zespół Babiniec z Rozdrażewa
- ~ Występy muzyczne – grupy seniorów, Zespół Muzyki Dawnej ARTIFEX, 67 Blues-Rock,
- Wystawy:
 - ~ „Dlaczego warto odwiedzić Krotoszyn” – wystawa pokonkursowa ze Szkoły Podstawowej nr 8
 - ~ „Bajka na dobranoc” – wystawa prac z konkursu literackiego dla klas II-III
 - ~ „Ilustracje do kanonu lektur” – wystawa prac uczennic z klasy I Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół nr 3 w Krotoszynie
 - ~ „Wspomnień czar” – wystawa zdjęć – Święto Ulicy Rynkowej
- Klub Miłośników Książek: „Zwyczajny facet”, Małgorzata Kalicińska – refleksje na temat przeczytanej książki w gronie klubowiczów
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ „Zaczarowany świat bajek” – bibliotekarze czytają bajki dzieciom w Galerii Krotoszyńskiej
 - ~ „Cudowna podróż” *Lokomotywą* Juliana Tuwima – władze miasta i powiatu czytają bajki i opowiadają o swoich książkach z dzieciństwa
 - ~ „Czytanie uzdrawia” – czytanie bajek małym pacjentom Szpitala Powiatowego w Krotoszynie
 - ~ „Spotkanie przy fontannie” – krotoszyńianie czytają dzieciom bajki
- Klub Świata Ciekawych: „W średniowiecznym Krotoszynie” – spotkanie uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy z grupą rekonstrukcyjną Bractwa Rycerskiego Ziemi Kaliskiej – Poczta Wierzbicy z Krotoszyna

- „Czy znasz wiersze Marii Konopnickiej” – konkurs dla uczniów szkoły podstawowej (Filie biblioteczne KBP)
- „Bajki przedszkolaka o królewnach, o przyjaźni, o krasnoludkach...” – czytanie dzieciom znanych bajek i wierszy (Filie biblioteczne KBP)
- „Literatura popularno-naukowa dla dzieci” – wystawa (Filie biblioteczne KBP)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Zabawa z tańcem ludowym i przyśpiewką”, „Wielkie pranie” – spotkanie regionalne (Izba regionalna w Pawłowicach)
- „Jak żyli i mieszkali nasi przodkowie” – spotkanie regionalne dla dzieci (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Internet – okno na świat” – cykl spotkań dla seniorów (Izba Regionalna w Pawłowicach)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Portret Wojska Polskiego” – pokonkursowa wystawa prac plastycznych nagrodzonych i wyróżnionych w konkursie organizowanym przez Leszczyńskie Stowarzyszenie Dzieciom Niepełnosprawnym („Galeria Recto Verso”)
 - ~ Wystawa ilustracji Romualda Bogaczyka do zbioru bajek Kazimierza Malickiego i Zygmunta Rutkowskiego „O krasnoludkach, Jagusi i siedmiu zakłętych rycerzach” („Galeria za Regałami”)
- XI Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – cykl imprez promujących czytelnictwo:
 - ~ głośne czytanie książek w bibliotece przez młodzież z Gimnazjum nr 4, Zosię Adamek ze SP nr 5, laureatkę Miejskiego Konkursu „Mistrz Pięknego Czytania”
 - ~ „Noc detektywów”
 - ~ „Festiwal Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych”, podczas którego wystąpiły dzieci z leszczyńskich przedszkoli
- „Mój Stworek może być bohaterem bajki” – warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci z Elżbietą Krygowską-Butlewską, ilustratorką, wydawcą, autorką rysunków satyrycznych i projektów graficznych
- „Szwedzki stół z książkami” – IX Ogólnopolskie Świąto Wolnych Książek - bibliotekarze rozdawali przechodniom książki w Centrum Handlowym „Manhattan”
- Promocja książki Janiny Małgorzaty Halec „Ulicami Eugeniusza Wachowiaka”

- Spotkanie z Kazimierzem Krawiarzem, biochemikiem, dendrologiem, regionalistą, prezesem Wielkopolskiego Towarzystwa Przyjaciół Książki

Lipno (pow. Leszno)

- IX Ogólnopolskie Święto Wolnych Książek (GBP w Lipnie i Filia w Wilkowicach)

Luboń (pow. Poznań)

- „Magiczna księga” – spektakl dla dzieci (od 3 lat) w wykonaniu Teatru Maska z Krakowa
- Działania plastyczne dla dzieci „Kolorowe malowanie” pod okiem artystki Anny Przybylskiej
- „Program piosenki francuskiej sprośnej i nie tylko...” recital w wykonaniu Radosława Elisa, aktora Teatru Nowego w Poznaniu
- Spotkania Klubu Szachowego
- Zajęcia terenowe sekcji teatralno-literacko-bibliotecznej w ramach Lubońskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Wyjazd do Poznania oraz zwiedzanie Pracowni Kazimierzy Iłakowiczówny i Muzeum Józefa I. Kraszewskiego
- Dyżur pedagogiczny z Anną Kurelską, pedagogiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Luboniu
- Bezpłatne porady prawne prawników i doradców z Fundacji Familijny Poznań (również w lipcu)
- Z cyklu „Cały Luboń czyta dzieciom”, fragmenty swojej ulubionej bajki czytała S.M. Julita ze Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NPNMP w Luboniu
- „Noc i jej przyjaciele”, spektakl dla dzieci (od 3 lat) w wykonaniu Teatru Narwał z Białegostoku
- „Nasze kolorowe wędrówki” – wernisaż prac dzieci uczestniczących w działaniach plastycznych „Kolorowe malowanie”
- Spotkanie kończące zajęcia w sekcji teatralno-literacko-bibliotecznej w ramach Lubońskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku

Łubowo (pow. Gniezno)

- „Piękna nasza wieś” – konkurs recytatorsko-plastyczny dla dzieci klas IV szkoły podstawowej
- Teatr Moralitet-La dolce Vita – o zagrożeniach różnymi uzależnieniami – dla starszych uczniów
- „Najpiękniejsze zagospodarowanie posesji” – konkurs; współorganizacja z Komisją Kultury

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”: „Kobieca wyprawa na Spitsbergen” – Katarzyna Siekierzyńska i Ewa Grewling

- Dyskusyjny Klub Książki: integracyjne spotkanie z członkami DKK w Śremie
- Dyskusyjny Klub Filmowy 16: „Kwiat pustyni” Sherry Horman
- Klub Molików Książkowych: „Nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło” – spektakl szkolnego teatryku
- Z cyklu Kulturowy zawrót głowy: „Sztuka tatuażu”, gość spotkania Sławomir Dominczak, artysta, właściciel studia tatuażu N.T. INK
- Z cyklu Porozmawiajmy o wychowaniu dzieci, czyli... skuteczne rodzicielstwo w świecie pełnym zagrożeń, prowadzenie: Marek Nyckowiak i Magdalena Kędzia-Kluj
- W bibliotecznej galerii: „Otwórz się na Nowy Tomyśl. Nowotomyskie drzewa – pamięć, historia, szczegóły...”, otwarcie II edycji wystawy fotografii autorstwa Adama Polańskiego
- Akcja „Nowotomyślanie – Wielkie Czytanie!” – podsumowanie projektu i otwarcie wystawy fotografii Adama Polańskiego

Oborniki

- „Dziecko w szkole” – wystawa fotografii Aleksandry Pawlickiej
- „Dawne Oborniki” – wystawa w ramach projektu „Obornicki hehikuł czasu” realizowanego przez Obornicki Ośrodek Kultury (również w lipcu)
- „Stąd jestem – to moja mała ojczyzna” – wystawa pokonkursowa projektu edukacyjnego realizowanego przez TMZO
- „Maryi i Ojczyźnie” – koncert w wykonaniu uczniów Aliny Forsysiak
- „Poeci strun swojemu miastu” – koncert Alicji Jastrzębek i Czesława Karolczaka

Opatów (pow. Kępno)

- Rok Janusza Korczaka – wystawa publikacji autora
- Życie religijne w Siemianicach – wystawa fotograficzna we współpracy z Towarzystwem Genius Loci (Filia Siemianice)

Opatówek (pow. Kalisz)

- Rodzinna wyprawa ciuchcią. Przejażdżka kolejką wąskotorową połączona z piknikiem i ogniskiem (we współpracy ze Stowarzyszeniem Kolejowych Przewozów Lokalnych)
- Poranki z książeczką dla dzieci w wieku 2-5 lat. Czytanie książeczek i zabawy w bibliotece
- „Jak powstaje książka” – lekcja biblioteczna dla dzieci z kl. „0” Szkoły Podstawowej w Opatówku
- Orowadzanie uczniów Gimnazjum w Opatówku po wystawie Czesława Wosia „Ziemia Kaliska w rysunku, grafice i ekslibrisie”

Orchowo (pow. Słupca)

- Wełna z merynosa czyli filcujemy techniką na sucho – zajęcia dla dzieci klas I-VI
- Warsztaty dziennikarskie
- Wakacyjny plener malarski

Ostrowite (pow. Słupca)

- Teatrzyki połączone z zabawami z okazji Dnia Dziecka oraz Dni Ostrowitego

Perzów (pow. Kępno)

- Podsumowanie konkursu plastycznego „Janusz Korczak – Przyjacielem dzieci” połączone z otwarciem „Smoczego Miasteczka” – czyli placu zabaw dla dzieci oraz festynem
- Spektakle teatralne pt. „Pszczółka Kaja i przyjaciele” w wykonaniu aktorów krakowskiego studia teatralno-rozrywkowego „Duet” dla małych oddziałów przedszkolnych w Turkowach i Słupii
- Ścieżka „Pamięć o pisarzach” dla uczniów klas III i IV ze Szkoły Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Perzowie – poznanie dorobku twórczego Janusza Korczaka:
 - ~ czytanie fragmentów książki „Król Maciuś Pierwszy” przez Bożenę Henczyca, wójta gminy Perzów, Jana Tyca, p.o. skarbnika gminy oraz Danutę Froń, przewodniczącą rady gminy
 - ~ pokonkursowa wystawa prac plastycznych pt. „Janusz Korczak – przyjacielem dzieci”
 - ~ czytanie fragmentów książki „Król Maciuś na wyspie bezludnej” przez uczniów klas IV i V młodszym koleżankom i kolegom

Pleszew

- „Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom” – akcje głośnego czytania dzieciom przez pleszewskich sportowców i leśników
- „Podróż do świata książek” – zakończenie cyklicznych zajęć czytelniczych z dziećmi przedszkolnymi
- „Okładka reklamą książką sportowej” – konkurs literacko-plastyczny (Filia w Taczanowie Drugim)

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Konkursy we współpracy z gimnazjum:
 - ~ fotograficzny – pt. „Dziecko w obiektywie”
 - ~ recytatorski – w ramach obchodów Roku Janusza Korczaka
- Spotkanie autorskie z Joanną Krzyżanek – dla dzieci

Rawicz

- Dzień Dziecka i Cała Polska czyta dzieciom:
 - ~ Teatrzyk kukiełkowy „Miała Babuleńka Kozła Rogatego”
 - ~ Wycieczki
- Poranki w bibliotece „Nasze małe Euro 2012”:
 - ~ zajęcia plastyczne – malowanie flagi Polski
 - ~ głośne czytanie bajek
 - ~ rozgrywki sportowe
- Galeria Jednego Obrazu:
 - ~ „Rzeka” – K.Formanowicz
 - ~ „Żyd-portret” – H.Murkowska

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- XI Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom: młodych słuchaczy w świat baśni, bajek i wierszy wprowadzali wyjątkowi lektorzy. Kabaret „Babiniec” czytał starszakom. Jako lektorzy wystąpili także: Janina Bazydło, Joanna Bochna, Mirosława Grobelna oraz Beata Talaga, siostra Rozalia Haigel, Wójt Gminy Rozdrażew Mariusz Dymarski, radny powiatowy Henryk Szkułdąski, przewodnicząca Klubu Seniora „Aktywni” Krystyna Przepierzynska, Wanda Włodarczyk oraz ks. Sławomir Siewkowski
- Tranzyt Wenus przed tarczą Słońca – obserwacje astronomiczne – współpraca z RO PTMA
- Kółko Astronomiczne „Kasjopeja” – zajęcia teoretyczne i obserwacje astronomiczne

Rychtal (pow. Kępno)

- Rozstrzygnięcie konkursu „Złota dziesiątka najlepszych czytelników”

Rydzyna (pow. Leszno)

- Głośne czytanie bajek połączone z konkursami rysunkowymi w ramach XI Ogólnopolskiego Czytania Dzieciom
- „EURO 2012, olimpiada” – konkursy plastyczne dla dzieci (Filia w Moraczewie)
- „Pięknie śpiewamy” – konkurs muzyczny (Filia w Moraczewie)

Strzałkowo (pow. Sępca)

- Rozdanie certyfikatów uczestnictwa w kursie „O finansach ... w bibliotece”
- Wystawa plenerowa z okazji XVIII Dni Strzałkowa na temat historii gminy pt. „Od Strzałka do Strzałkowa”

Śmigiel (pow. Kościań)

- Bajki Zgadywajki – lekcja biblioteczna (Filia Biblioteczna w Starym Bojanowie)
- Zabawa z imionami – konkurs czytelniczy (Filia Biblioteczna w Starym Bojanowie)

Trzcianka

- XI Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – Czytanie Łączy Pokolenia:
 - ~ Książkobus z wydawnictwa Media Rodzina
 - ~ Spotkanie dzieci z Elizą Piotrowską
- Spotkanie z Józefem Ignacym Kraszewskim dla młodzieży ponadgimnazjalnej:
 - ~ Projekcja filmu „Stara baśń: kiedy słońce było Bogiem”
 - ~ „Rok 2012 Rokiem Józefa Ignacego Kraszewskiego” – wystawa
- Dni Trzcianki:
 - ~ Spotkanie autorskie z Józefem Frątczakiem, autorem tomiku poezji „Spójrz. Nad głową trzysta żurawi”
 - ~ Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na logo Oddziału dla Dzieci i Młodzieży
 - ~ „W ciszy...” – wernisaż wystawy Ewy Bogacz oraz warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej
 - ~ „Tropem historii...” – gra uliczna, wędrownka młodzieży ponadgimnazjalnej tropem historii trzcianeckich legend

Turek

- Spotkania Turkowskiego Klubu Miłośników Fantastyki „TRAKO”
- Rozstrzygnięcie IX edycji Turnieju Jednego Wiersza ph. „Meandry szczęścia”
- Kiermasz wydawnictw MiPBP w Turku podczas Dnia Sera
- Dzień Dziecka – spotkanie z zoologiem Adamem Kominkiem
- Zajęcia z elementami biblioterapii w Świetlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia nr 2):
 - ~ W świecie dobrych manier
 - ~ Akceptacja, odpowiedzialność
 - ~ Mój przyjaciel, przyjacielska pomoc
 - ~ Nasz niezastąpiony tato – z okazji Dnia Ojca
- Program 50+:
 - ~ „Paradoksy systemu wychowawczego Janusza Korczaka” – Jarosław Górski

~ Kurs komputerowy dla początkujących

Wijewo (pow. Leszno)

- „Wieczne bajanie, słuchanie i oglądanie bajek”
- „Mój ulubiony bohater książkowy” – konkurs plastyczny dla dzieci

Witkowo (pow. Gniezno)

- Konkursy ortograficzne w dwóch kategoriach wiekowych – dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów:
 - ~ „Zostań mistrzem ortografii”
 - ~ „Witkowo – moje miasto”
- Spotkania autorskie z Janem Hykiem dla gimnazjalistów w Witkowie i Miełżynie
- „Sobotnie poranki w bibliotece” (również w lipcu i sierpniu)
- „Wakacyjne spotkania z bajką” (również w lipcu i sierpniu)

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Rozwikłaj zagadkę” – konkurs literacki dla uczniów z klas IV-VI

Zagórow (pow. Sępólno)

- Spotkanie z pracownikami Fundacji Rozwoju Filantropii w Polsce – Mażeną Kacprowicz i Tomaszem Kwietniewskim
- Spotkanie z Agnieszką Musiał z cyklu „Inspirujące Spotkania” zorganizowane wspólnie z Fundacją Obywatelki.pl z Poznania
- Wystawa „Szlakiem Obywateli”
- Szkolenie „O finansach... w bibliotece”
- Cykliczne spotkania z dziećmi ze Świetlicy Środowiskowej w Zagórowie
- Niebanalna lekcja plastyki – spotkanie z malarką Grażyną Harmacińską-Nyczka, zaprezentowanie sztuki akwareli
- Nagrywanie filmów promujących „Aktywną bibliotekę” na podstawie projektu realizowanego przez bibliotekę
- Bezpieczne wakacje na wsi – spotkanie ze strażakiem Mariuszem Sakowskim (Filia w Trąbczynie)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Dzień Dziecka w bibliotece – projekcja filmu dla dzieci pt. „Sekret Eleonory” w ramach projektu „Biblioteka pełna filmu” (Baszków)
- „Rozmowy o literaturze” – spotkanie z Agnieszką Wolny-Hamkało
- Projekcja filmu dla młodzieży w ramach projektu „Biblioteka pełna filmu” pt. „Samorząd dziecięcy” (Baszków)

Lipiec

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa poświęcona „Dniu Czerwonego Kapturka” (Mroczeń; również w sierpniu)
- Wystawa twórczości Bruno Schulz z okazji 120 rocznicy urodzin (Słupia)
- Wystawa twórczości Aleksandra Dumas z okazji 210 rocznicy śmierci (Słupia)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Zajęcia z cyklu „Bezpieczne wakacje w Bibliotece 2012”:
 - ~ gry i zabawy integracyjne
 - ~ spotkanie ze strażakiem – „Bezpieczne wakacje”
 - ~ spotkanie z policjantem – „Bezpieczna droga”
 - ~ spotkanie z ratownikiem medycznym – „Zasady udzielania pierwszej pomocy”
 - ~ zajęcia plastyczne
 - ~ głośne czytanie
 - ~ edukacyjne gry planszowe
- Wystawa prac wakacyjnej twórczości dziecięcej

Czempień (pow. Kościan)

- W krainie baśni – zajęcia wakacyjne
- Na chmielową nutę – spotkanie na temat piwa

Czarniejewo (pow. Gniezno)

- Zajęcia wakacyjne dla dzieci w cyklach „Każde dziecko to potrafi” oraz „Bibliolato” (również w sierpniu)

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- „Książka do plecaka” – wyeksponowanie księgozbioru wakacyjnego (promocje)
- „Wakacyjne wędrówki po świecie” – wystawa informatorów i książek o tematyce turystycznej
- Letnie podróże po literaturze – pogadanka nt. książek, po które warto sięgnąć w czasie wakacji
- Lato z Internetem – nauka korzystania z Internetu dla dorosłych
- 200. rocznica urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego: „Dzieje Polski w powieściach Józefa I. Kraszewskiego” – wystawa twórczości

Gniezno

- „Gdzie nas zaniosą stopy, czyli wakacyjne podróże po literaturze” – zajęcia dla dzieci zorganizowane w ramach wakacyjnych spotkań z książką

- „Wakacyjne książkobrańie” – impreza czytelnicza dla uczestników półkolonii zorganizowanych przez Stowarzyszenie Miłosierdzia Wincentego a’ Paulo

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Bibliowakacje” – zajęcia warsztatowe; w programie: kulinaria, wyprawa do gołuchowskiego zamku i spacer po parku, wesoły świat gier i zabaw (gry planszowe, puzzle itp.), język angielski na wesoło, wizyta w pobliskiej piekarni, gry i zabawy ruchowe na powietrzu, kolorowo i wesoło, czyli rysowanie na betonie kredą, zajęcia plastyczne, prace techniczne

Gostyń

- Wystawa „Pejzaż” (również w sierpniu)
- Konkurs plastyczny „Wymarzone wakacje” – dla dzieci i młodzieży
- Konkurs ankietowy „Euro 2012”
- Wystawa pt. „Podróże małe i duże”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Spotkania z dziećmi w ramach zajęć wakacyjnych (Filia w Szkaradowie):
 - ~ czytanie wierszy Juliana Tuwima pt. „O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci” oraz „Abecadło”, dyskusja o poprawnym zachowaniu oraz rozwiązywanie zagadek i wykonanie z papieru kwiatka i pudełka
 - ~ czytanie książki pt. „Jak uczyć słowika”, dyskusja o ptakach oraz wykonanie z papieru ptaszka i myszki
 - ~ czytanie bajki pt. „Papużka nierozłączka” i dyskusja o przeczytanej historyjce oraz wykonanie z papieru motylka i biedronki
 - ~ czytanie z podziałem na role bajek: „Czarna owieczka”, „O lisie i sowie” i „Kłótlive zające” oraz dyskusja o zachowaniach zwierząt
- Spotkanie dla osób niepełnosprawnych z Towarzystwa Osób Niepełnosprawnych – poznanie biblioteki i zasad korzystania z niej, prezentacja książek
- Wystawa książek o tematyce krajoznawczej i przewodników turystycznych pod hasłem: „Cudze chwalicie, swego nie znacie” (Filia w Dubinie)

Kalisz

- Wystawy:
 - ~ „Miłość” – wystawa oparta na tekstach Janusza Korczaka (w ramach obchodów Roku Janusza Korczaka (Biblioteka Główna)
 - ~ „Wakacje” (Filia nr 1)
 - ~ „200. rocznica urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego” (Filia nr 2)
 - ~ „Mój ulubiony sport” – wystawa pokonkursowa (Filia nr 3)
 - ~ „Olimpijczycy” (Filia nr 4)
 - ~ „Secesja, ależ to piękne” (Filia nr 9)

Kępno

- Spotkanie organizacyjne młodzieży przed wyjazdem na Festiwal Malta – w ramach projektu „Odważa cywilna odwagą sceniczną!” realizowanego przez Stowarzyszenie Kulturalne Euro-Art
- Przyznanie Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kępnie certyfikatu za: „Promowanie twórczych dokonań mieszkańców Regionu oraz działania na rzecz czytelnika niepełnosprawnego” w XVII Edycji Konsumenckiego Konkursu Jakości Usług „Najlepsze w Polsce” – „The Best in Poland”
- Spotkanie członków Zarządu Powiatowego Koła Pszczelarzy w Kępnie

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Rajd rowerowy turysty-czytelnika w Puszczy Zielonka pt. „Poznajemy stare nazwy miejscowości w Puszczy Zielonka”. Rajd zorganizowany przez trzy biblioteki publiczne, którego celem było zabranie swojej przeczytanej książki i wymiana na inną

Kłecko (pow. Gniezno)

- Wizyta zuchów z Łodzi przebywających na kolonii w Kłecku. Zuchy zapoznaly się z historią Kłecka oraz literaturą o tematyce harcerskiej dostępną w bibliotece
- Spotkanie zorganizowane w bibliotece z autorami książek o Kłecku – Bartoszem Borowiakiem i Dawidem Jungiem, którzy przedstawili fragmenty swoich publikacji, otrzymane recenzje oraz omówili idee powstania Szlaku Kłeckich Świątyń. Przedstawiona została również sylwetka ks. J. Dydyńskiego, kłeckiego proboszcza, historyka i prekursora archeologii

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „Czy znasz swoją gminę” – literackie wędrówki po gminie; spotkania z ciekawymi ludźmi

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ Książka z plakatem w tle. Plakat w zbiorach MBP w Kościanie – wybór plakatów filmowych adaptacji książek
 - ~ Książka naszym przyjacielem – wystawa prac dzieci z Samorządowego Przedszkola nr 2 w Kościanie (również w sierpniu)
- Wesołe wakacje – zabawy literackie, plastyczne i ruchowe dla dzieci (również w sierpniu)
- Zajęcia biblioterapeutyczne w Ośrodku Pomocy Społecznej
- Bezpłatny interaktywny kurs języka angielskiego „Fun English” dla dzieci w wieku 6-12 lat (również w sierpniu)

Biblioteka Publiczna Gminy

- Konfrontacje z haftem – spotkania Kółka Hafciarskiego w bibliotece (również w sierpniu)

Krobia (pow. Gostyń)

- Parkowe czytania (również w sierpniu)
- Konkurs plastyczny „Król Maciuś I w oczach dzieci”
- Biwak pod namiotami dla dzieci i młodzieży (Filia w Chwałkowie)

Krotoszyn

- „Dziecko” – wystawa pokonkursowa 6 Międzynarodowego Bienale Fotografii Artystycznej; Wielkopolska Galeria Objazdowa
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ „Osiedle łączy pokolenia” – udział w festynie osiedlowym; czytanie bajek, gry i konkursy
 - ~ Półkolonie w bibliotece – spotkanie z uczestnikami półkolonii zorganizowanych przez Centrum Wolontariatu Ziemi Krotoszyńskiej
- „Wakacje z książką” – wystawy (Filie biblioteczne)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Tu mieszkam – Pawłowice i okolice” – wycieczka rowerowa po gminie Krzemieniewo (Filia w Pawłowicach)
- „Józef Ignacy Kraszewski – w 200. rocznicę urodzin” – wystawa książek

Krzywiń (pow. Kościan)

- Twórcze lato z Biblioteką – cykl zajęć, a w nich warsztaty strażackie, plastyczne, poranki filmowe, zajęcia sportowe oraz „Rozmowy o książkach i nie tylko”
- Obóz taneczny w Łagowie dla dzieci skupionych w zespole tanecznym „Alemana” działającym przy bibliotece

Leszno

- „Wielkopolska Press Photo 2011” – wystawa pokonkursowa („Galeria za Regałami”; również w sierpniu)
- „Drezyną do Soplicowa” – wycieczka dla dzieci i młodzieży, zorganizowana w ramach cyklu „Wielkopolska bez tajemnic” pt. „Uroda miejsc znanych i nieznanych – krajoznawcze wakacje w Bibliotece”. Trasa obejmowała: Lubiń, Krzywiń, Cichowo, Kunowo

Łubowo (pow. Gniezno)

- Wakacje na niepogodę – gry, zabawy, konkursy rysunkowe dla dzieci

Opatówek (pow. Kalisz)

- „Sieciakowe podchody dla dzieci” – wakacyjne podchody dla dzieci – bezpieczeństwo w Internecie

Orchowo (pow. Słupca)

- Wakacje z tańcem – cykliczne warsztaty taneczne (lipiec-sierpień)
- Wakacyjne warsztaty artystyczne dla dzieci ze świetlic wiejskich – origami modułowe, quilling, filcowanie, decoupage

Pleszew

- Gra terenowa „Wędrówki śladami historii” – wakacyjne zajęcia dla uczestników półkolonii (również w sierpniu)
- „Czytasz? – Rozkwitasz!” – czytaj i zbieraj nagrody! i „Tropem literatury” – konkursy czytelnicze (również w sierpniu)
- „Wakacyjna wyspa tajemnic” – zajęcia edukacyjne dla dzieci (również w sierpniu)
- „Nominowani do Nike 2012” – wystawa (również w sierpniu)

Rawicz

- „Kiri-origami płaskie z koła” (również w sierpniu):
 - ~ warsztaty manualne „Żaba z kolorowych kóteczek”, „Kolorowa pszczoła”, „Dżdżownica”, „Biedronka”
 - ~ gry planszowe „Najsłodszy miódzik”, „Piotruś”, „Domino”, „Duch McGregora”
 - ~ turnieje gier stolikowych
 - ~ konkursy plastyczne
 - ~ gry fabularne
- „Ginące Kultury Świata” – warsztaty manualno-plastyczne (również w sierpniu):
 - ~ kultura afrykańska – maski
 - ~ kultura azjatycka – Chiny – nakrycia głowy
 - ~ kultura Filipin – palmy
 - ~ kultura Birmy – lampiony ze słoniem
 - ~ kultura amerykańska – wigwamy
 - ~ kultura arabska – biżuteria
 - ~ kultura azjatycka – nosidła i nakrycia na głowę
 - ~ kultura polska na ludowo – ludowy strój wielkopolski
 - ~ zakończenie podróży po świecie – smok wawelski na balonie – technika dowolna
- Galeria Jednego Obrazu (również w sierpniu):
 - ~ „Park” – H. Murkowska

~ „Róża” – H. Murkowska

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Klub Podróżnika Piąta Strona Świata (wspólnie ze śremskim rowerowym Klubem Żwawe Dziadki):
 - ~ zwiedzanie zabytków i ciekawych miejsc w pobliskim Koźminie Wlkp.
 - ~ wirtualna podróż po Kenii
- Kółko Astronomiczne „Kasjopeja”:
 - ~ letnie Warsztaty Astronomiczne w Rozdrażewie; współpraca z RO PTMA
 - ~ obserwacje astronomiczne w Domu Kultury w Koźminie; współpraca z RO PTMA

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Wystawy – „Książka do plecaka”

Śmigiel (pow. Kościan)

- Letnia Akademia Malucha – dwutygodniowe zajęcia z dziećmi w wieku 5-7 lat zakończone Festynem Rodzinnym
- Filmowe Środy – Akcja Lato (Filia Biblioteczna w Nietążkowie)

Trzcianka

- Biblioteczna Akcja Lato 2012 ph. „Od morza do gór z legendą w plecaku” (również w sierpniu):
 - ~ początki państwa polskiego – „O Lechu, Czechu i Rusie”, „O Piaście Kołodzieju”
 - ~ Warszawa w legendach – „Wars i Sawa”, „Złota kaczka”
 - ~ Nie od razu Kraków zbudowano – „O wawelskim smoku”, „Przerwany hejnał”
 - ~ Katarzynki z Torunia – „Toruńskie pierniki”
 - ~ Wieliczka – „Wiano świętej Kingi”
 - ~ Legendy bałtyckie – „Jurata królowa Bałtyku”, „Lwy z gdańskiego ratusza”
 - ~ Wielkopolskie dzieje – „Historia trzcieńskiej sarenki”, „Prawdziwa historia o poznańskich koziołkach”, „Czarna księżniczka z Szamotuł”
 - ~ przedstawienie kukiełkowe pt. „Kwiat paproci” w wykonaniu Teatru Lalkowego Złota Kaczka
 - ~ „Wakacje z książką” – konkurs na najaktywniejszego czytelnika wakacyjnego
- Wizyta uczestników Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego, zorganizowanego przez PTTK:
 - ~ projekcja filmu promującego Trzciankę „Trzcianka – zielony kawałek Wielkopolski”

- ~ zwiedzanie biblioteki
- ~ wizyta w Muzeum Ziemi Nadnoteckiej w Trzciance
- ~ „Tropem historii” – gra uliczna
- „Senior potr@fi” – kurs obsługi komputera dla seniorów (również w sierpniu)

Turek

- Wakacje w mieście – Czytelnia dla dzieci i młodzieży (również w sierpniu):
 - ~ bajkowe zajęcia plastyczne
 - ~ planszówkowy zawrót głowy
 - ~ czytanie jest spoko
 - ~ letnia szkoła fotografii
 - ~ Turek – poznajemy swoją okolicę
- Wystawa: „Ekslibrisy – małe formy graficzne”

Wijewo (pow. Leszno)

- Wakacje z Internetem – zajęcia dla dzieci (również w sierpniu)

Zagórów (pow. Słupca)

- „Farby i kredki, papier kolorowy – to czas nadszedł wakacyjnej przygody”
 - zajęcia plastyczne, gry stolikowe i edukacyjne (Filia w Trąbczynie)
- „Coś z niczego – jestem kreatywny” – zajęcia plastyczne i w plenerze (Filia w Trąbczynie)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wakacje w bibliotece (Baszków)
 - ~ Biblioteka w ruchu – gry i zabawy ruchowe
 - ~ Stare i nowe zabawy podwórkowe czyli piknik przed biblioteką
 - ~ Biblioteka na sztalugach – malujemy w plenerze
- „Mam przyjaciela” – spotkanie z mieszkańcami DPS
- „Cieszymy się każdym dniem” – spotkanie z mieszkańcami DPS
- „Warto czytać nawet w wakacje” – spotkanie z dziećmi ze świetlicy socjoterapeutycznej
- „Biblioteka wakacyjną wyspą dla czytelnika” – spotkanie z dziećmi z Rozdrażewa
- Warsztaty pielęgnacji twarzy

Sierpień

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa twórczości Danielle Steel z okazji 70 rocznicy urodzin (Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Letni festyn wakacyjny (współpraca z Domem Kultury):
 - ~ spektakl teatralny „Czerwony Kapturek”
 - ~ gry i zabawy na świeżym powietrzu
- Zakończenie wakacji dla dzieci (współpraca z Domem Kultury):
 - ~ zabawy ruchowe
 - ~ konkursy z nagrodami
 - ~ nauka tańca

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- 70. rocznica śmierci Janusza Korczaka: „Pan doktor” – pogadanka nt. twórczości literackiej dla dzieci i o dzieciach oraz walki na rzecz praw dzieci i ich równouprawnienia
- 60. rocznica urodzin Jerzego Pilcha: wystawa utworów pisarza oraz kalendarium życia i twórczości

Czempień (pow. Kościan)

- Warsztaty sutasz

Gniezno

- „Sanktuarium Maryjne w Licheniu” – wernisaż wystawy fotografii Bronisława Wolnowskiego

Gostyń

- Podsumowanie konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży „Wymarzone wakacje” i wystawa pokonkursowa
- Podsumowanie konkursu ankietowego „Euro 2012”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- „Razem weselej” – zajęcia wakacyjne:
 - ~ zajęcia dotyczące polskich przysłów z książką „Mój pierwszy słownik przysłów” (Filia w Szkaradowie)
 - ~ czytanie książki „Ania i Krzyś nad brzegiem rzeki”, dyskusja i zagadki dotyczące wodnych zwierząt i ptaków oraz wykonanie żaglówki z papieru (Filia w Szkaradowie)
 - ~ czytanie książek „Martynka i święto kwiatów” i „Wiejski cyrk”, dyskusja o zachowaniach bohaterów oraz wykonanie metodą płaskiego origami: pieszka w wiejskiej zagrodzie (Filia w Szkaradowie)
 - ~ czytanie z podziałem tekstu na role bajki „Dwaj ogrodnicy” oraz wykonanie metodą płaskiego origami obrazka z elementami występującymi na łące (Filia w Szkaradowie)

- „Co w regionach *piszczy...* czyli piękna nasza Polska cała” – zajęcia wakacyjne dla dzieci z wierszem lub piosenką o charakterze patriotycznym:
 - ~ omówienie regionów: pomorskiego i mazurskiego w oparciu o książkę „ABC regionów Polski”, zapoznanie z elementami gwary kaszubskiej, wykonanie z papieru obrazka z latarnią morską
 - ~ omówienie rzeki Wisły oraz miast Kraków i Warszawa (książka „ABC regionów Polski”), zagadki logiczne dotyczące zwrotów krakowskich, wykonanie z papieru statku
 - ~ omówienie polskich gór oraz regionu śląskiego: czytanie legend „Największy skarb” i „O śpiących rycerzach na Podhalu”, zwroty gwarowe, wykonanie z papieru stokrotki i maki
 - ~ omówienie regionu wielkopolskiego – legendy o „Czechu, Lechu i Rusie” i o „Królu Kruków”, gwara regionalna, wykonanie z papieru kwiatowej łąki
- „Jak ważny jest przyjaciel” – czytanie opowiadania „Patys i przyjaciele”, dyskusja o potrzebie wspólnych zabaw z kolegami, wyjaśnianie pojęcia „więź koleżeńska”, wykonanie z papieru serduszka przyjaźni (Filia w Dubinie)
- „Mistrz łamigłówek” – zagadki, rebusy, krzyżówki i łamigłówki
- „Turniej Warcabowy” (Filia w Dubinie)
- „Moje wakacyjne marzenie” – konkurs rysunkowy dla dzieci
- „W zdrowym ciele zdrowy duch” – zajęcia z dziećmi na świeżym powietrzu: konkurencje sportowe i zabawy zbiorowe (Filia w Dubinie)

Kalisz

- „Wakacyjne głośnie czytanie” – spotkanie ze Stanisławem Małyszka (Filia nr 7)
- Wystawy:
 - ~ „68. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego” (Filia nr 5)
 - ~ Wystawa publikacji dotyczących życia i twórczości Janusza Korczaka (Filia nr 7)
 - ~ „James Oliver Curwood – w 85. rocznicę śmierci pisarza” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
 - ~ „100. rocznica urodzin Kornelii Dobkiewiczowej” (Filia nr 16)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie integracyjno-sportowe osób niepełnosprawnych w Ośrodku Konferencyjno-Wypoczynkowym „Magnolia” w Bystrzycy
- Organizacja turnusu rehabilitacyjnego w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wczasowym w Dźwirzynie dla osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Kiszkowo

Kłecko (pow. Gniezno)

- Wystawa rocznika Przewodnika Katolickiego z 1930 r.

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Z wizytą u poznańskich koziołków – wycieczka do Poznania

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- „Moje góry, moi przyjaciele i ja” – Maria Magdalena Kmiećkowiak (wystawa z cyklu: Pasje naszych czytelników)
- Zajęcia z biblioterapii dla osób przebywających w Środowiskowym Domu Opieki Społecznej w Kościanie
- Wycieczka dzieci do Galerii StylArt – spotkanie z malarką Haliną Domagałą
- Wycieczka dzieci do Warsztatów Terapii Zajęciowej – zwiedzanie i zapoznanie się z pracą artystyczną

Biblioteka Publiczna Gminy

- Wykonujemy wesołe maski – zajęcia plastyczne (Filia w Widziszewie)
- Łąka z króliczkami w bibliotece – zajęcia plastyczne z dziećmi. Dzieci wykonywały wesołe króliczki z kartonowej rolki (Filia w Turwi)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Moje wymarzone wakacje z książką” – zajęcia wakacyjne dla dzieci:
 - ~ czytanie bajek
 - ~ zajęcia plastyczne
 - ~ gry planszowe
 - ~ zajęcia na komputerze

Krotoszyn

- Zawsze Aktywni; „Spotkanie z podróżą – Chiny”. O swojej egzotycznej przygodzie opowiadała Agata Kajewska
- Dzień z komputerem – wyszukiwanie ciekawych informacji z internetu (Filia biblioteczne)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Tu mieszkam – Pawłowice i okolice” – wycieczki rowerowe do Drzeczko-wa i Pakosławia

Leszno

- „Nad wodami i nie tylko...” – wycieczki krajoznawcze dla dorosłych w ramach cyklu „Wielkopolska bez tajemnic” pt. „Uroda miejsc znanych i nieznanych – krajoznawcze wakacje w Bibliotece”. Trasa obejmowała: Rydzynę, Trzebosz, Miejską Górkę, Smolice, Stary Siedlec, Jutrosin, Dubin, Pakosław

- „Popołudnie z poezją biesiadną”, którego motywem przewodnim były „Igrzyska sportowe”, połączone z turniejem o nagrodę publiczności. Podczas XV już biesiady literackiej swoje utwory prezentowało 11 poetów z Wielkopolski. Zwycięzcą turnieju została Eleonora Biberstajn, a imprezę poprowadził Sergiusz Sterna-Wachowiak.
- „Piknik na zakończenie wakacji” dla dzieci, które uczestniczyły w zajęciach organizowanych przez Bibliotekę

Lipno (pow. Leszno)

- Półkolonie letnie dla dzieci – gry, zabawy, konkursy, zajęcia plastyczne (GBP w Lipnie i Filia w Wilkowicach)
- Wycieczka do „Rajskiego Sadu” w Kątach (GBP w Lipnie i Filia w Wilkowicach)

Łubowo (pow. Gniezno)

- Współpraca przy Dożynkach Gminnych – konkursy dla dzieci oraz „Poznajemy naszą gminę” – dla dorosłych
- „Kwiat paproci” – teatrzyk dla dzieci

Nowy Tomyśl

- W bibliotecznej galerii: „Malarstwo, grafika, obiekt” – otwarcie wystawy prac niemieckiego artysty Lothara Gericka

Oborniki

- Wystawa prac ks. Dawida Kawały
- Wystawa prac Eugeniusza Murka
- „Tropem przygód Kazimierza Nowaka” – spotkanie z Norbertem Skrzyńskim

Opatówek (pow. Kalisz)

- Rodzinny rajd rowerowy Opatówek – Szczytniki – Iwanowice
- VIII Bajkowa Noc w Bibliotece z księżniczkami i rycerzami

Perzów (pow. Kępno)

- Szkolenia w ramach projektu „O finansach w bibliotece”
- Warsztaty w ramach projektu „O finansach w bibliotece” prowadzone przez Justynę Stoltmann-Prędką z WBPICAK w Poznaniu

Piaski (pow. Gostyń)

- „Bajkowa zgaduj-zgadula” – dla dzieci

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Kółko Astronomiczne „Kasjopeja”: Letnie Warsztaty Astronomiczne w Nowej Wsi; współpraca z RO PTMA

- Klub Podróżnika „Piąta Strona Świata”: wizyta członków Stowarzyszenia Kraków Miastem Rowerów

Rychtal (pow. Kępno)

- Popołudnia z komputerem i grami stolikowymi

Słupca

- Zajęcia z dziećmi ze Świetlicy Środowiskowej

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wystawa fotografii „To tylko pies...” połączona ze zbiórką darów na rzecz Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Katarzynowie

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- „Wakacje w mieście”:
 - ~ „Wielki Zając w mieście” – spektakl teatralny
 - ~ rajd rowerowy szlakami Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy, zakończony wspólnym ogniskiem
 - ~ biblioteka dobra na niepogodę – gry i zabawy
 - ~ wyprawa do Kaliskiego Grodu Piastów

Śmigiel (pow. Kościan)

- Wakacyjne wspomnienia – zajęcia plastyczne (Filia w Czaczu)
- Letnie wycinanki i kolorowanki – zajęcia plastyczne (Filia w Czaczu)
- „Czytam, bo chcę” – głośne czytanie bajek przez dzieci (Filia w Czaczu)

Zagórów (pow. Słupca)

- Uroczyste zakończenie szkolenia „O finansach... w Bibliotece”. Wręczenie uczestnikom certyfikatów
- Wakacyjne inspiracje – wyjazdy z Honorową Obywatelką Zagórowa do WTZ i OREW w Michalinowie, do biblioteki w Trąbczynie, do domu Pracy Twórczej w Ciążeniu
- Mam talent – przedstawienie swoich umiejętności (Filia w Trąbczynie)
- Autoportret na wesoło – konkurs na wykonanie swojej karykatury (Filia w Trąbczynie)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Wakacyjne hece w bibliotece” – zajęcia dla dzieci (Konarzew)
- „W krainie Motyli – moje uczucia” – zajęcia biblioterapeutyczne
- „Zainteresowania siłą nośną życia” – wykład Hanny Litawińskiej, trenera dekodyki

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM
ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 127, s. 32
Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: VIII Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej „Dziecko”; wystawa „Spojrzenia” Stowarzyszenia „Potrafię Więcej”; wykład Anny Kędziory „Portret dziecka w fotografii współczesnej”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 132, s. 23
Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: VIII Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej „Dziecko”; wystawa „Spojrzenia” Stowarzyszenia „Potrafię Więcej”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 138, s. 18
Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: spotkanie z pisarzem Etgarem Keretem w ramach cyklu „Dobre książki i kawa z ...”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 144, s. 17
Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: VIII Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej „Dziecko”; wystawa „Spojrzenia” Stowarzyszenia „Potrafię Więcej”; wystawa „W sieci codzienności” – 65 urodziny, 45 lat pracy twórczej Antoniego Ruta; 30 lat Galerii Fotoplastykon.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 156, s. 23
Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa „W sieci codzienności” – 65 urodziny, 45 lat pracy twórczej Antoniego Ruta; 30 lat Galerii Fotoplastykon.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 162, s. 24
Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa „W sieci codzienności” – 65 urodziny, 45 lat pracy twórczej Antoniego Ruta; 30 lat Galerii Fotoplastykon; na stronie www.regionwielkopolska.pl można pobrać przewodniki z wycieczkami po Wielkopolsce oraz pierwszy quest o Wielkopolsce – „Królewski Poznań”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 168, s. 27

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wycieczka „Z biegiem Warty” w ramach cyklu „Wielkopolska bez tajemnic”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 197, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wycieczka „Pożegnanie lata w mieście na wodzie”; na stronie www.regionwielkopolska.pl można pobrać przewodniki z wycieczkami po Wielkopolsce oraz Wielkopolskie Questy.

DZIECI świata : Biennale Fotografii Artystycznej „Dziecko” w Poznaniu / mb // Filantrop Naszych Czasów. – 2012, nr 6, s. 8-9

Wystawa zorganizowana przez WBPiCAK w Poznaniu.

FOTOGRAFICZNY festiwal / ABO // Monitor Wielkop. – 2012, nr 8, s. 7

Konkurs „Moja Wielkopolska” organizowany corocznie przez WBPiCAK w Poznaniu.

JAK wydać współczesnego klasyka? / Tomasz Mizerkiewicz // Nowe Książki. – 2012, nr 5, s. 22-23

Recenzja tomu Bohdana Zadury „Wiersze wybrane” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

JEDNOCZESNOŚĆ / Rafał Rżany // Nowe Książki. – 2012, nr 7, s. 22-23

Recenzja książki „Krajobraz ze wszystkimi” Jakuba Ekiera wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

NA KOŃCU języka / Arkadiusz Morawiec // Nowe Książki. – 2012, nr 8, s. 68

Recenzja tomu wierszy Andrzeja Niewiadomskiego „Dzkie lilie” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

SIŁA uchwyconych chwil : VIII Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej Dziecko 2012 / Karolina Kasprzak // Filantrop Naszych Czasów. – 2012, nr 7, s. 5

Konkurs i wystawa zorganizowane przez WBPiCAK w Poznaniu.

STARE nowe dwudziestolecie / Danuta Ulicka // *Nowe Książki*. – 2012, nr 7, s. 36-37

Recenzja książki „Nowe dwudziestolecie” pod red. Piotra Śliwińskiego wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”** w 2012 roku otrzymał *Lech Raczak*, współtwórca i dyrektor Teatru Ósmego Dnia, kierownik artystyczny Teatru Polskiego w Poznaniu, dyrektor Festiwalu Malta.
- **Nagrodę Literacką Gdynia 2012** otrzymali: *Marta Podgórnik* za książkę „Rezydencja surykatek” (kategoria poezji); *Magdalena Tulli* za książkę „Włoskie szpilki” (kategoria prozy); *Marian Sworzeń* za książkę „Opis krainy Gog” (kategoria eseistyki). Nagrodę osobną otrzymał *Mieczysław Połębski* za książkę „Spotkanie z Ablem”.
- **Nagrodę „Odry”** za 2011 rok otrzymał *Janusz Tazbir* za zbiór esejów historycznych „Od sasa do lasa” oraz inne książki o przeszłości Polski.

B. Z m a r l i

- **Henryk Bereza** (21.06.2012), krytyk literacki, eseista
- **Andrzej Łapicki** (21.07.2012), aktor teatralny i filmowy, reżyser teatralny, profesor i rektor Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie, poseł na Sejm X kadencji
- **Erwin Axer** (5.08.2012), reżyser, pisarz, dyrektor teatru